

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Coğrafya Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ÇORLU ŞEHİRİ'NİN BEŞERİ VE İKTİSADİ COĞRAFYA AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Mustafa Kahraman
2501110004

Tez Danışmanı
Doç. Dr. İsmet Akova

İstanbul 2013

Y Ü K S E K L İ S A N S

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı :Mustafa KAHRAMAN Numarası :2501110004
Anabilim/Bilim Dalı :Coğrafya Tez Savunma Tarihi :29.07.2013
Danışman :Doç.Dr.İsmet AKOVA Saati :11:00
Tez Başlığı :”Çorlu Şehrinin Beşeri ve İktisadi Coğrafya Açısından İncelenmesi”

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Doç.Dr.İsmet AKOVA		Kabul
2-Doç.Dr.Mesut DOĞAN		Kabul
3-Doç.Dr.Mehmet ÜNLÜ		Kabul
4-Yrd.Doç.Dr.Mehmet BAYARTAN		Kabul
5-Yrd.Doç.Dr.Selma AKAY ERTÜRK		Kabul

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof.Dr.İsmail COŞKUN		
2- Yrd.Doç.Dr.Muzaffer BAKIRCI		

Öz

Tez beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde şehrin kurulması ve gelişmesini destekleyen fiziki şartlar ele alınmıştır. Bunlar arasında en önemli olanı yer altı suyunun varlığıdır. Suyun varlığı 80’li yıllardan sonra sanayinin burayı seçmesinde en önemli fiziki faktör olmuştur.

İkinci bölümde şehrin tarihi ele alınmıştır. Çorlu, eskiden “Via Military” günümüzde ise D100 karayolu olarak bilinen yolun üzerinde bulunması şehrin gelişiminde önemli bir faktördür. Şehir Bizans döneminde İstanbul için bir ön kale görevindeyken Osmanlı döneminde eski başkent Edirne ile İstanbul arasında önemli bir ikmal noktasıydı.

Üçüncü bölümde şehrin nüfus özelliklerine değinilmiştir. Bulunduğu coğrafi konum itibariyle işlek bir yerde yer alması hareketli bir nüfusa sebep olmuştur. Balkan savaşlarında gelen göçmenlerle nüfusu artarken İkinci Dünya Savaşı yıllarında nüfus miktarı azalmıştır. Fakat Çorlu’nun nüfusu için kırılma noktası 1980’li yıllarda sanayi kuruluşlarının bölgeye gelmesiyle olmuştur.

Dördüncü bölümde yerleşme özellikleri dikkate alınıp, Çorlu’nun şehir planı, cadde ve sokak sistemleri, mahalleri gibi konular ele alınmıştır. Buna göre Çorlu’da düzenli, tek tip bir şehir ve cadde planından söz etmek mümkün değildir.

Beşinci bölümde mekâna şehir kimliğini kazandıran fonksiyonlar ele alınmıştır. Bunlar arasında tartışmasız en önemli fonksiyonu sanayi fonksiyonudur. Sanayi fonksiyonu nüfusu kendine çekmiş ve böylece, ticaret, eğitim, sağlık vb. fonksiyonların oluşumu sağlamıştır.

Son bölümde ise şehrin gelecekteki durumu ve olası avantaj ve dezavantajları irdelenmiştir.

Absract

My thesis is made up of five chapters. In the first chapter, physical conditions supporting the establishment and development of the city have been studied. Among these conditions, the most significant one is the existence of groundwater. After 1980s, the existence of this water has been the most important physical factor for the development of industry in this region.

In the second chapter, the city history has been examined. Being on the "Via Military" at past and today on the D100 high way is another factor for the development of city. While Çorlu was a front castle to Istanbul during the Byzantium period, it used to be the supply point between the old capital Edirne and Istanbul in the Ottoman period.

As to the third chapter, general features of population have been studied. Being on a running location due to its geographical position gives Çorlu a moving population. As the population increased with the arrival of immigrants from Balkan Wars, it decreased in The Second World War. However, the breaking point for the Çorlu population took place with the industrial institutions coming in 1980s.

In the fourth chapter, settlement features have been assessed and some issues have been examined such as city plan, road and street systems and districts of Çorlu. In the light of this assessment, there is no well-ordered and one-type city and road plan in Çorlu.

In the fifth chapter, functions giving a city identity to a place have been evaluated. Among these, there is no doubt the most important function is industrial function. Because, industrial function has attracted a population and accordingly functions of trade, education and health have been obtained.

As to the last chapter, an examination has been done for the status of city in future and probable advantages and disadvantages.

Önsöz

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı bünyesinde hazırladığım bu yüksek lisans tezinde temel amacım: Çorlu şehrinin deden bu mevkide kurulduğunu ve gelecekte ne yönde bir gelişme göstereceğini tahmin etmektir. Bu esnada birçok problemle karşılaştım. Bu zorlukları aşmamda bana yol gösteren tez danışmanı hocam Doç. Dr. İsmet Akova'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca Prof. Dr. Süheyla Balcı Akova'ya, Doç. Dr. Orhan Gürbüz'e, Doç. Dr. Özlem Sertkaya Doğan'a, Doç. Dr. Mesut Doğan'a, Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Bakırcı'ya, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bayartan'a, Yrd. Doç. Dr. Selma Akay Ertürk'e ve Arş. Gör. Dr. Aylin Yaman Kocadağlı'ya teşekkür ederim. Son olarak, haritaları hazırlama konusunda yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Özlem Mutlu'ya teşekkür ederim.

Mustafa KAHRAMAN, İstanbul, 2013

İÇİNDEKİLER	iii
Öz	iv
Abstract.....	v
Önsöz.....	ix
Tablolar Listesi.....	xi
Şekiller Listesi	xii
Haritalar Listesi	xiii
Planlar Ve Krokiler Listesi.....	xiv
Coğrafi Konum.....	1
I.BÖLÜM FİZİKİ ÖZELLİKLER	3
1.Jeomorfolojik Özellikler.....	3
2. Hidrografya.....	4
2.1.Akarsular.....	4
2.2.Yeraltı Suları.....	5
3.İklim	6
3.1.Sıcaklık	7
3.2. Rüzgâr.....	7
3.3.Yağış	9
4.Toprak.....	11
5.Bitki Örtüsü.....	11
2.BÖLÜM: ÇORLU’NUN TARİHİ	13
1.Çorlu Adı.....	13
2.Yerleşme Tarihi	13
2.1.Osmanlı Dönemi	15
2.2.Cumhuriyet Dönemi	18
3. BÖLÜM: ÇORLU’NUN NÜFUS ÖZELLİKLERİ	20
1.Nüfusun Tarihsel Gelişimi	20
2.Çorlu’nun Şehir-Kır Nüfusu	23
3.Şehir Nüfusu	25
4.Göçler	28
5.Nüfusun Yaş Ve Cinsiyete Göre Dağılımı	33
6.Nüfusun Sektörlere Göre Dağılımı	36

7.Nüfusun Eğitim Durumu	38
8.Şehrin Nüfus Yoğunluğu	39
9.Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı	42
4.BÖLÜM: YERLEŞME ÖZELLİKLERİ.....	45
1.Yerleşme Ve Saha İlişkisi	45
2.Cadde Ve Sokak Sisteminin Oluşumunda Etkili Olan Faktörler	46
3.Çorlu Şehir Planı	48
4.Çorlu Şehrinin Gelişim Yönleri.....	50
5.Çorlu'nun Mahalleleri	57
5.1.Hıdırağa Mahallesi.....	58
5.2.Hatip Mahallesi.....	58
5.3.Cumhuriyet Mahallesi.....	59
5.4.Havuzlar Mahallesi	60
5.5.Sağlık Mahallesi	61
5.6.Muhittin Mahallesi.....	62
5.7.Kazımiye Mahallesi	63
5.8.Alipaşa Mahallesi	63
5.9.Cemaliye Mahallesi	64
5.10.Esetepe Mahallesi	65
5.11.Hürriyet Mahallesi	66
5.12.Kemalettin Mahallesi.....	66
5.13.Nusretiye Mahallesi	67
5.14.Reşadiye Mahallesi	68
5.15.Rumeli Mahallesi.....	68
5.16.Silahdarağa Mahallesi.....	69
5.17.Yeşiltepe Mahallesi.....	70
5.18.Zafer Mahallesi	70
5.19.Çobançeşme Mahallesi	71
5.20.Şeyhsinan Mahallesi	72
6.Şehirdeki Önemli Caddeler Ve Fonksiyonları	73
7.Şehir İçi Toplu Ulaşım	74
8.Şehrin Bazı Önemli Yolları	74
9.Çorlu Şehri Ve Şehir Bölgesi	76

5.BÖLÜM: ÇORLU ŞEHRİNİN FONKSİYONLARI.....	78
1.Şehirsel Fonksiyonlar	78
1.1.Askerî Fonksiyonlar.....	78
1.2.İdari Ve Resmi Fonksiyonlar	80
1.3.Çorlu'nun Eğitim Fonksiyonu	82
1.4.Ulaşım Fonksiyonu	85
1.5.Sağlık Fonksiyonu	91
1.6.Eğlence Ve Rekreasyon Fonksiyonu	92
1.7.İnanç Fonksiyonu.....	94
1.8.Turizm Fonksiyonu.....	94
1.9.Ticaret Fonksiyonu	95
1.10.Sanayi Fonksiyonu.....	97
SONUÇ.....	107
1.Sonuç	107
2.Öneriler.....	109
KAYNAKÇA	110

Tablolar Listesi

Tablo 1. Çorlu Bölgesinin Stratigrafisi.....	3
Tablo 2: Çorlu'nun Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)	7
Tablo 3: 19'yy da Çorlu'nun Mahalleleri ve Hane Sayısı.....	18
Tablo 4: Çorlu Nüfusunun Tarihi Gelişimi (1830-1914)	21
Tablo 5: Türkiye İle Çorlu'nun Şehir, Kır ve Toplam Nüfusları	25
Tablo 6: 1927 Yılı Çorlu Nüfusuna Göre Çorlu'nun Nüfus Artış Oranları	27
Tablo 7: Çorlu'nun Şehir Nüfusu Ve Nüfusun Yıllık Artış Oranları	28
Tablo 8: Çorlu'ya Ülke Dışından Yapılan Toplu Göçler	29
Tablo 9: Çorlu'dan Ülke Dışına Yapılan Göçler.....	30
Tablo 10: Çorlu'ya Yurt İçinden Göç Eden Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı (1985-2012). 31	
Tablo 11: Çorlu Şehri'nin Erkek ve Kadın Nüfus Sayıları ve Oranları	33
Tablo 12: Çorlu Nüfusunun Yaş guruplarına Göre Dağılımı (1935, 1980, 2000)	36
Tablo 13:Çorlu Nüfusunun Sektörlere Göre Dağılımı (1935, 1980, 2000).....	36
Tablo 14: Çorlu Nüfusunun Eğitim Durumu (2012)	38
Tablo 15: Çorlu'nun Çevresindeki Bazı Yerleşmelerin Nüfusları (1960, 1985, 2012)	40
Tablo 16: Çorlu Merkez Mahallelerinin Alan, Nüfus ve Nüfus Yoğunlukları (2013).....	42
Tablo 17: Çorlu'daki Eğitim Kurumları (2013)	82
Tablo 18: Çorlu 'da Bazı Turizm Şirketlerinin Yol Güzergâhları.....	86
Tablo 19: Çorlu Hava Limanının Diğer Hava Limanları Arasındaki Yeri (2012).....	89
Tablo 20: Türkiye'de Uçak İniş ve Kalkışların En Fazla Olduğu İlk On Havalimanı (2013)	90
Tablo 21: Türkiye'deki Hava Limanları ile Çorlu Hava Limanı'na Gelen Uçak Adedi ve Yıl Bazında Artış Oranları.....	91
Tablo 22: Çorlu Sanayi Odasına Kayıtlı Tesisler (2013)	98
Tablo 23: Çorlu'daki Başlıca Sanayi Kolları	100
Tablo 24: Çorlu'daki Sanayi Kuruluşlarının Yıllara Göre Dağılımı	102

Şekiller Listesi

Şekil 1: Çorlu'da Rubinstein Metoduna Göre: Yıllık Kış, İlkbahar, Yaz ve Sonbahar 'da Hâkim Rüzgâr Yönleri (Dağlı, 2010: 70).....	8
Şekil 2: Çorlu'da Yağışın Mevsimlere Dağılışı	9
Şekil 3: Çorlu Su Bilançosu (1950-2005).....	11
Şekil 4: Çorlu'nun Kır ve Şehir Nüfusu	24
Şekil 5: Çorlu Şehir Nüfusu (1927-2012).....	26
Şekil 6: Çorlu'ya Göç Eden Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı (1985-2012).....	31
Şekil 7: Çorlu'ya Göç Edenlerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı (1985).....	32
Şekil 8: Çorlu'ya Göç Edenlerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı (2012).....	32
Şekil 9:Çorlu Şehrinin Nüfus Piramidi (1935).....	34
Şekil 10: Çorlu Şehrinin Nüfus Piramidi (1980).....	35
Şekil 11: Çorlu Şehrinin Nüfus Piramidi (2012).....	35
Şekil 12: Çorlu Nüfusunun Sektörlere Göre Dağılımı (1935, 1980, 2000).....	37
Şekil 13: Çorlu Nüfusunun Merkez Mahallelerine Göre Nüfus Miktarları (2013).....	43
Şekil 14: Çorlu'daki Eğitim Kurumları (2013)	83
Şekil 15: Çorlu'da Sanayi Odasına Kayıtlı Sanayi Kuruluşlarının Dağılımı (2013)	101

Harita Listesi

Harita 1. Ergene Havzası	1
Harita 2. İnceleme Sahasının Coğrafi Konumu	2
Harita 3: Tarihi Yollar	15
Harita 4: Çorlu Şehri ve Yakın Çevresi	41
Harita 5: Nüfus Yoğunluğunun Mahallere Göre Dağılımı (2013)	44
Harita 6: Çorlu'daki Işımsal Yollar	48
Harita 7: Çorlu'daki Grid ve Balık Sırtı Yol Sistemleri	49
Harita 8: Çorlu Şehri'nin Gelişimi	50
Harita 9: Çorlu Şehri ve Çevresi (1970)	51
Harita 10: Çorlu Şehri ve Çevresi (1985)	52
Harita 11: Çorlu Şehri ve Çevresi (1999)	53
Harita 12: Çorlu ve Çevresi (1950)	54
Harita 13: Çorlu'nun Sanayi ve Yerleşim Alanları (2012)	55
Harita 14: : Çorlu'nun Tek Yön Kullanım Güzergâhları	74
Harita 15: Çorlu'nun Ana Yol Güzergâhları	75
Harita 16: Çorlu Şehrinin Arazi Kullanımı	80
Harita 17: Çorlu'daki Bazı Resmi Kurumların Dağılımı (2013)	81
Harita 18: Çorlu'daki Eğitim Kurumlarının Dağılımı (2013)	84
Harita 19: D100 Karayolu Araç Trafiki (2011)	86
Harita 20: Demiryolu Hatları	88
Harita.21: Çorlu'daki Sağlık Kuruluşlarının Dağılımı (2013)	92
Harita 22: Çorlu'daki Eğlence Mekanlarının Dağılımı (2013)	93
Harita 23: Çorlu'daki Restoran ve Lokantaların Dağılımı (2013)	93
Harita 24: Çorlu'daki Dini Mekânların Dağılışı (2013)	94
Harita 25: Çorlu'daki Turizm Tesislerinin Dağılışı (2013)	95
Harita 26: Çorlu'daki Ticaret Merkezlerinin Dağılışı (2013)	96
Harita 27: Çorlu'da Hizmet ve Ticaret Sektörünün Yoğunlaştığı Yerler (2013)	97
Harita 28: Çorlu'da Arazi Kullanımı (2013)	106

Planlar Listesi

Plan 1: Hıdırağa Mahallesi	58
Plan 2: Hatip Mahallesi	59
Plan 3: Cumhuriyet Mahallesi	60
Plan 4: Havuzlar Mahallesi	61
Plan 5: Sağlık Mahallesi	62
Plan 6: Muhittin Mahallesi	62
Plan 7: Kazımiye Mahallesi	63
Plan 8: Alipaşa Mahallesi	64
Plan 9: Cemaliye Mahallesi	64
Plan 10: Esentepe Mahallesi	65
Plan 11: Hürriyet Mahallesi	66
Plan 12: Kemalettin Mahallesi	67
Plan 13: Nusratiye Mahallesi	67
Plan 14: Reşadiye Mahallesi	68
Plan 15: Rumeli Mahallesi	69
Plan 16: Silahdarağa Mahallesi	70
Plan 17: Yeşiltepe Mahallesi	70
Plan 18: Zafer Mahallesi	71
Plan 19: Çobançeşme Mahallesi	72
Plan 20: Şeyhsinan Mahallesi	72

Krokiler Listesi

Kroki 1: Çorlu Organize Sanayi Bölgesi	104
Kroki 2: Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi	105

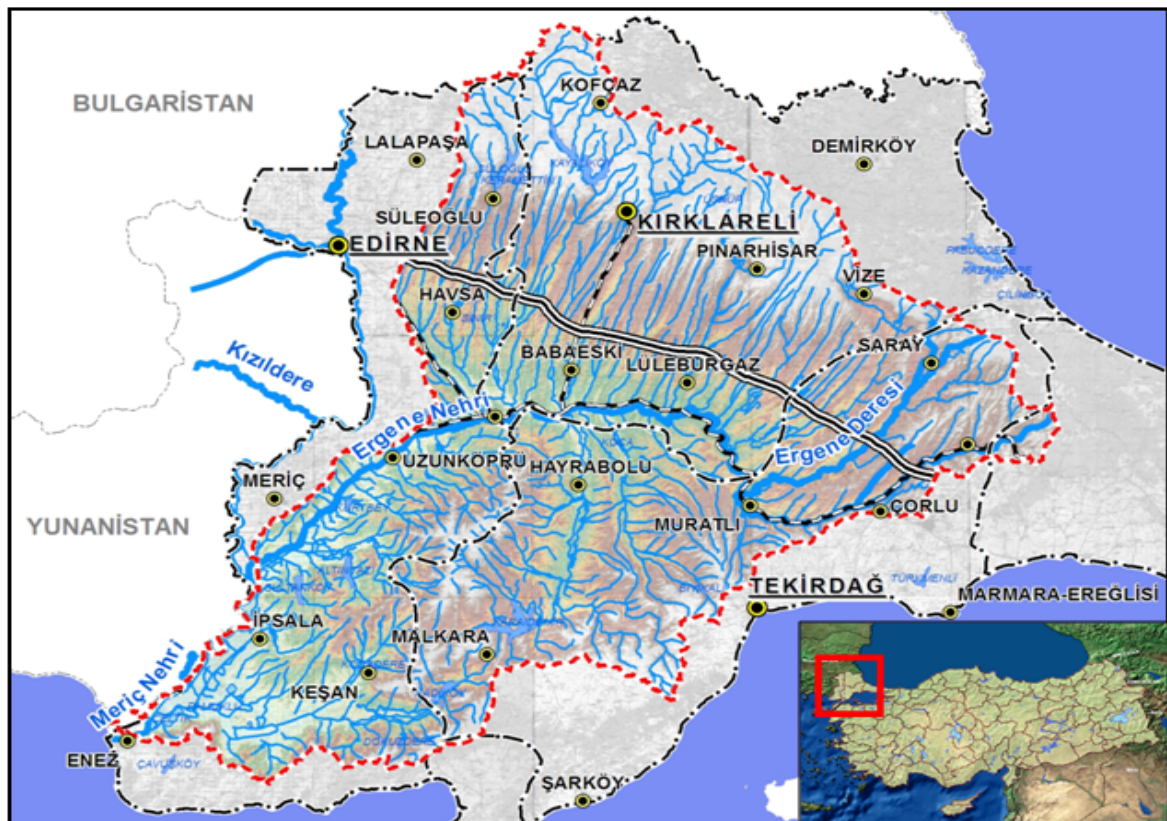
Fotograflar Listesi

Fotograf 1: Paşa Çeşmesi 1	115
Fotograf 2: Paşa Çeşmesi 2	115
Fotograf 3: Eski İtfaiye Binası.....	116
Fotograf 4 Eski İtfaiye Binası 2.....	116
Fotograf 5: Salih Omurtak Caddesi'nde Eski Bir Bina	117
Fotograf 6: Çorlu'nun Modern Binaları	117
Fotograf 7: Çorlu'da Dar ve Dolambaçlı Sokaklar	118
Fotograf 8 Çorlu Çevre Yolu.....	118
Fotograf 9: Salih Omurtak Caddesi 1	119
Fotograf 10: Salih Omurtak Caddesi 2	119
Fotograf 11: Atatürk Bulvarı	120
Fotograf 12: Çorlu Otogarı.....	120
Fotograf 13: Çorlu Tren Garı.....	121
Fotograf 14 Çorlu Organize Deri Sanayi.....	121
Fotograf 15: Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi	122

COĞRAFI KONUM

Çorlu şehri, Marmara Bölgesi'nde Ergene Bölümü'nün Ergene-Aşağı Meriç Oluğu Yöresi (Çorlu-Enez Yöresi) içerisinde yer alır (Darkot ve Tuncel, 1981: 110). Havza bazlı baktığımızda topraklarının çoğu sübsidans bir havza olan Ergene Havzası'nda yer alır(Ardos, 1985: 116). Ergene Havzası'nın güneyinde Ganos Dağları, kuzeyinde Yıldız Dağları vardır. Yıldız Dağları'nın uzantısı konumundaki tepeler Çorlu'nun yüksek kısımlarını oluşturur. Bu yükseltiler Ergene Akları ile Marmara Akları arasında su bölümlü çizgisini oluşturur (Tosun, 2007: 36).

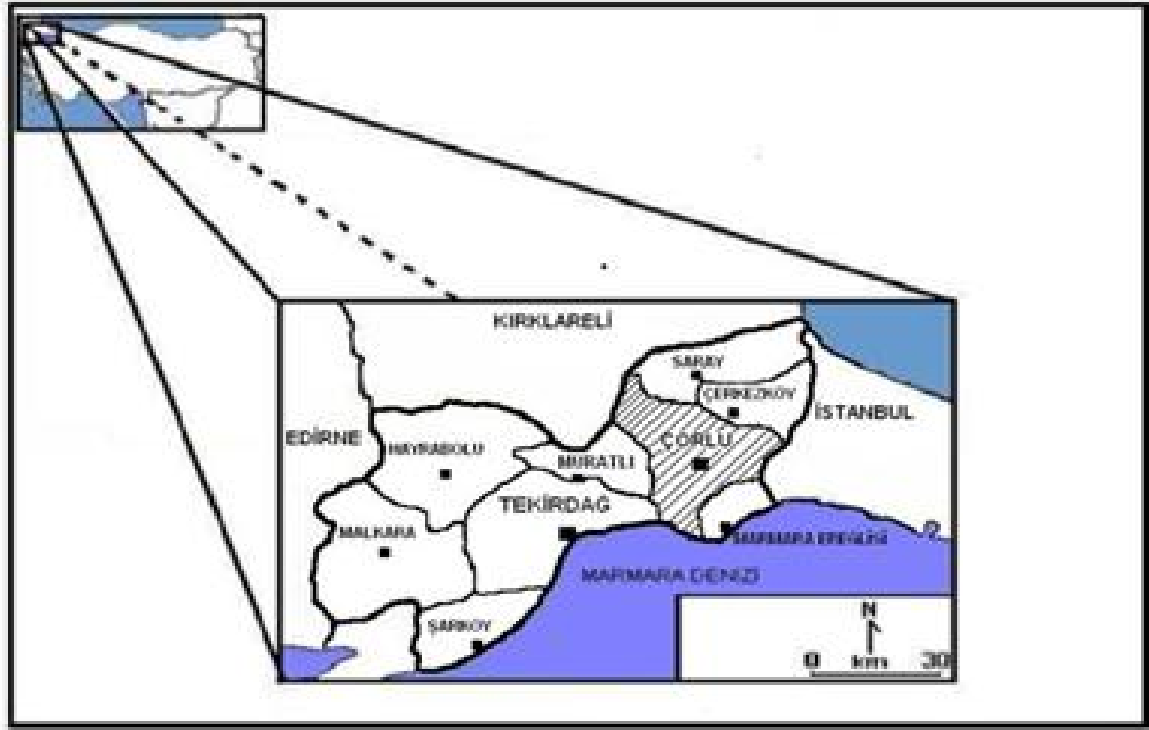
Çorlu'nun bulunduğu arazi Ergene Nehri'nin kolları tarafından parçalanmış ve plato halini almıştır (Harita 1). Çorlu'nun ilk nüvesi bu plato düzlükleri üzerinde kurulmuştu. Daha sonraları şehir ovaya yayıldı. Şehrin bulunduğu bölgenin ortalama yükseltisi 100-180 metre olup en yüksek noktası 221 metre ile Karatepe'dir (Çavdaroglu: 26; Bağcıvan, 1995: 11).

Harita 1. Ergene Havzası

(http://ergene.ormansu.gov.tr/ergene/Libraries/ResimliHaber/ergeneturkiyedeki_yeri_1.sflb.ashx Erişim tarihi 29 Mayıs 2013).

Şehrin idari sınırlarını kuzeyde Saray ve Çerkezköy, doğuda İstanbul, güneyde 1987 yılına kadar Çorlu'ya bağlı olan Marmara Ereğlisi ve Marmara Denizi, batıda Tekirdağ Merkez ilçesi ve Muratlı, kuzeybatıda Kırklareli belirler (Harita: 2).

Harita 2. İnceleme Sahasının Coğrafi Konumu

Şehir kurulduğundan bu yana önemini daima muhafaza etmiştir. Bunun başlıca sebebi; İstanbul'dan başlayıp Avrupa'ya uzanan tarihi yolların üzerinde yer almasıydı. Günümüzde D100 karayolu olarak bildiğimiz bu yol Bizans döneminde "Via Military" olarak adlandırılıyordu. Bu yolun temelleri Tunç Çağı'nda Traklar tarafından atılmış ve günümüze kadar kesintisiz kullanılmıştı. Bahsedilen yolun işlerliği İstanbul ve Edirne (özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde) gibi şehirlerin etki alanlarını genişletmişti. Çorlu da bu şehirlerin etki alanlarındaydı. Dolayısıyla İstanbul ve Edirne'deki gelişmeler Çorlu'nun üstlendiği fonksiyonları da çeşitlendirdi. İlk etapta askeri ve ticari fonksiyonları ağır basan Çorlu şehri daha sonraları İstanbul'dan sanayinin uzaklaştırılmak istenmesiyle sanayi şehri halini almıştır.

Bu çalışmada tipik bir sanayi şehri olan Çorlu'nun gelişimi ve sonraki olası aşamaları irdelenecektir.

I.BÖLÜM

FİZİKİ ÖZELLİKLER

1. Jeomorfolojik Özellikler

Çorlu şehri, Ergene Havzası'nın içinde yer alır. Ergene Havzası'nın kuzey kısımlarında masif arazi olan Yıldız Dağları güneyinde, Oligosen yaşlı araziler vardır. Çorlu'nun da içinde bulunduğu orta kısmın büyük bölümü Miyosen ve Pliyosen dönemi arazilerinden oluşmuştur.

Çorlu'nun bulunduğu arazi Eosenin ortalarına kadar kara halindeydi. Orta Eosen ve Alt Oligosende transgresyona (deniz ilerlemesi) uğradı. Arazi Orta Oligosene kadar denizdi. Bu dönem içerisinde gerek transgresyon gerek deniz dibine çökelmelerin etkisiyle zemin ağırlaştı. Bunun sonucunda eski basamak fayları aktifleştirdi. Arazi Üst Oligosen ve Alt Miyosen arasında bütünüyle yükselmiş ve etkin bir aşınım fazı başlamıştır (Bağcıvan,1995: 14-15).

Tablo 1. Çorlu Bölgesinin Stratigrafisi

Üst Sistem	Sistem	Seri	Formasyon	Kalınlık (metre)	Litoloji
Senozoik	Kuvaterner		Alüvyon	5-15	Kum, kil, çakıl
		Pleyistosen	Krater Bazalt	?	Bazalt
	Tersiyer	Pliyosen	Trakya	0-50	Çakıl kum, kil
		Miyosen	Ergene	150-350	Kum çakıl kil
		Orta-Oligosen	Danışment	100	Kumtaşı, silttaşıkıltaşı linyit

(Bağcıvan,1995: 14-15)

Tabloda görüldüğü gibi arazinin geneli Tersiyer dönemde oluşmuştur. Bununla birlikte Tersiyer dönemde oluşan formasyonları yüzeyde görmek zordur. Bu formasyonlar sadece Yulaflı civarında kum ocaklarında görülebilmektedir.

Kuaterner dönemde, bazalt ve alüvyon formasyonları hâkimdir. Karatepe civarında bulunan bazalt, Çorlu bölgesinin kırma taş (mıcır) gereksinimini karşılamaktadır.

En üst katmanda bulunan alüvyon ise ana derelerde kumlu ve siltli olarak bulunur. Alüvyonlar debinin azaldığı, dere yataklarının genişlediği yerlerde daha net gözlenir. Alüvyonlar arazinin genelinde önemli sayılabilecek bir derinliğe ulaşmaz. En iyi şekilde Çorlu Deresi'nde gözlenir. Bağcıvan'a(1995) göre daha çok sel sularıyla oluşmuştur.

Çorlu'nun bulunduğu arazinin bugünkü genel görünümü, dalgalı düzlükler şeklindedir. Eğim değerleri yüksek olmadığı için vadi derinlikleri 30 metreyi geçmez. Bununla birlikte arazinin engebesiz olması ve toprağın suya doyduğu zamanlarda sağanak yağışların görülmesi çamur baskınlarına sebep olmaktadır. Yakın zamana kadar Çorlu şehrinde yollar uzun süre çamurlu kalmaktaydı (Yalçın, 1988: 39).

Jeolojik yapı, toprağın verimliliği üzerinde etkili olan bir faktördür. Çorlu arazisi çöküntü bir yapıda olduğundan toprak kalınlığı bir hayli fazladır (Yemişçi, 2010: 19). Bunun dışında Kuaterner'de oluşmuş olan volkanik arazinin ve alüvyonların varlığı verimli toprakları işaret eder.

2. Hidroğrafya

Çorlu şehrinin nüvesi ve topraklarının büyük kısmı Ergene Havzası içerisinde kalır. Şehrin doğusuna doğru Yıldız Dağları'nın uzantısı durumundaki yükseltiler, Ergene aklanı ile Marmara aklanı arasında su bölümü çizgisini oluşturur (Sazak, 2002: 92; Yemişçi,2010: 25). Bölgede akarsular kabaca kuzey-güney doğrultusunda uzanır ve dandritik bir akarsu ağı sistemi oluştururlar. Akarsu vadileri arasında kalan yerler Çorlu'nun tepelik alanlarını oluşturur.

2.1. Akarsular: Bölgenin en önemli akarsuyu Çorlu Suyu'dur. Çorlu Suyu Istanca'da Çatalı Mevkiği'nden doğar. Ramazan Dere ismi ile bir müddet batıya aktıktan sonra Çerkezköy çıkışında Lefke Dere ile birleşip Çorlu Suyu adını alır (Serez, 2007: 246). Çorlu Suyu, güney istikametinde ilerleyişi esnasında Sinan dede, Kumluca gibi dereleri de kendine katarak Muratlı'nın kuzeyinde Ergene Nehri'yle birleşir.

Yukarıda bahsedilenlerin dışında; Kınıklı Dere, Şerefli Dere, Bağlar Dere, İğneler, Velimeşe, Delisu, Havuzlar, Pınarbaşı, Esence, Ahi Ahmet, Kuru Dere, Yılanlı Dere bölgenin diğer akarsularıdır. Görüldüğü gibi akarsular sayı olarak bir hayli fazladır. Fakat bunlar

yağmur suları ile beslenen akarsulardır ve Çorlu’da yaz dönemlerinde kuraklık yaşandığı için yazın akarsuların debileri bir hayli düşer bazıları ise tamamen kurur. Aksoy ve arkadaşları 2002 yılında yayınlanan çalışmalarında, 1964-1994 yılları arasında Trakya’daki akarsuların debilerini incelemişlerdir. Çalışmanın neticesinde akarsuların % 5 oranında kurduğunu tespit edilmiştir (Aksoy, Ünal ve Küçük, 2002: 54). Bu genellemeye uymayan tek akarsu Çorlu Suyu’dur. Çünkü çevresinde kurulan fabrikalar yeraltından çekip kullandıkları suları Çorlu Deresi’ne boşaltırlar. Böylece Çorlu Suyu yapay olarak düzenli bir akıma kavuşur. Diğer taraftan kirlenmiş olan bu akarsuyun tarımsal ve evsel kullanımı oldukça güçtür. Yapılan incelemeler dereden yapılan sulamanın verimi arttırmadığı, buna karşılık verim değerlerini azalttığına işaret eder. Bundan dolayı Çorlu’da çiftçiler ya yeraltı suyuna yönelirler ya da kuru tarım yapmayı tercih ederler (Yemişçi, 2010: 30).

2.2. Yeraltı Suları: Çorlu yerleşmesinin bugünkü halini almasında en önemli fiziki faktör yeraltı sularıdır. Bu akiferler, tarihin her döneminde kullanılmıştır. Çünkü yukarıda bahsedildiği gibi bölge akarsuları yağmur rejimli olup yazın debileri bir hayli azalır.

Çorlu şehrinin kurulduğu arazinin üst kısımlarında çakıl ve kum yoğunluklu bir yapı vardır. Dolayısıyla yüzey suları rahatlıkla dikey yönde hareket edip geçirimsiz tabakaya ulaşabilmektedir. Bölgede yeraltı suyu ile yerüstü suyunun dağılışı paralellik göstermez. Şehrin doğusunda akifer yerüstü su tablasını geçip D100 karayolu istikametinde Marmara Havzası’na yayılmıştır (Bağcıvan, 1995: 48). İleriki konularda bahsedileceği gibi bu durum şehrin doğuya doğru yayılmasında etkili olmuştur.

Çorlu yeraltı suları bakımından oldukça iyi durumdadır. Öyle ki Tekirdağ ilinin içme ve kullanma suyunun yarısından fazlası Çorlu toprakları altındaki akiferlerden karşılanır. Toplamda akifer rezervleri yeterli olsa da (su potansiyeli:274 hm³/yıldır) tabakalar arasında killerin bulunması yeraltı havzasının bir bütün halinde bulunmasının engeller (<http://www.e-corlu.com/13.04.2013>). Bugün Çorlu Belediyesi’nin 29 ayrı noktadan su çekmesinin sebeplerinden biri de budur. Yeraltı sularına dikey yönde baktığımızda kimyasal açıdan farklı olduğunu görürüz, Yüzeyden 150 ila 350 metre derine kadar inen Ergene formasyonlarının suları tatlı olup, içme ve kullanma suyu olarak kullanılabilir. Ergene formasyonunun altındaki Danişment formasyonunda ise sular tuzludur. Üstelik aşağılara inildikçe doğal gazın varlığı suyun kalitesini daha da bozar. Son yıllarda Çorlu halkı sularındaki gaz kokusundan şikâyet etmektedir (<http://www.gurbetport.com>) Erişim Tarihi: 13.04.2013).

Bugüne kadar yapılan sondajlarda sadece Ergene formasyonu suyu kullanılmıştır. Fakat yeraltı su seviyesi aşırı kullanımdan dolayı gün geçtikçe düşer. Su temininde görevli bir belediye çalışanı: eskiden 100-150 metrelerden su çekebildiklerini şimdi ise 350-400 metreye kadar inmek gerektiğini dile getirir. Bu şekilde devam edildiği takdirde Ergene formasyonuna dâhil olan üst kısımdaki akiferler kuruyacaktır. Danişment formasyonundaki tuzlu sular sanayi için kullanılabilir durumda olsa da içme ve kullanama suyu olarak kullanılamaz.

Bu durumun en önemli sorumlusu hiç kuşkusuz sanayidir. 1980’li yıllarda Çorlu Belediyesi tarafından sanayi kuruluşlarına bazı insiyatifler verildi. Buna göre: "Fabrikalar Büyükşehir hudutları dışına çıktıkları takdirde, suyu kendileri çıkarırlarsa para ödemeyecekler" (Sözbilir: 2006). Bunun üzerine Çorlu tekstil ve dericilik gibi suya diğer sektörlere nazaran daha fazla ihtiyaç duyan sanayi kollarının birinci tercih sahası oldu (Töre ve diğerleri, 2004: 17; Kayıkoğlu ve Ekmekyapar, 2005: 86). Gelen tesisler çoğaldıkça Çorlu yeraltı suyu azaldı.

2008 yılında Endüstri Mühendisleri Odası’nın yaptığı açıklamada Çorlu’nun günlük su kullanımı 35 000 m³’tür. Sadece iki tane su fabrikasının yer altından çektiği su miktarı ise günlük 114 000 m³’tür. Su kuyularının DSİ’den alınan izinle açılması gerekmektedir. Ancak şirketler kaçak su çekimlerini devam ettirmektedirler. Bunun sonucunda yeraltı su seviyesi günden güne düşmektedir. Bu düşüş yıllara göre şu şekildedir:

1969-1980 arasındaki 11 yılda 2,39m (Ortalama, 1 yılda 21,73cm düşme)

1980-1991 arasındaki 11 yılda 3,61m (ortalama, 1 yılda 32,82cm düşme)

1991-2000 arasındaki 9 yılda 14,24m (ortalama, 1 yılda 158,22cm düşme)

Olmak üzere Toplam 20,24 m olmuştur (Çorlu Belediyesi Stratejik Plan Çalışma Grubu Raporu: 2009: 17).

Çorlu şehrinin su kaynakları sadece azalmadı aynı zamanda kirlenme tehdidiyle de karşılaştı. Jeolojik yapı kısmında da bahsedildiği gibi Çorlu topraklarının üst kısmı kum ve çakıl ağırlıklı olup, yüzey suyunun yeraltına inmesine müsaade eder. Yani fabrikalardan deşarj edilen kirli suyun yeraltı su seviyesi düşmüş olan yeraltı suyuna karışma ihtimali fazladır. Bugüne kadar yeraltı suyunda ciddi bir kirlenme görülmedi. Fakat sanayi faaliyetleri bu hızla devam ettiği sürece yakın zamanda kirlilik kaçınılmaz olacaktır.

Yukarıda bahsedildiği gibi yeraltı suyu günden güne azalmaktadır. Diğer taraftan deşarj alanı olarak kullanılan yerüstü sularından sulama yapmak ürünün hem kalitesini hem de miktarını düşürmektedir. Sulamanın temiz sulardan yapılabilmesi için yağmur sularıyla beslenmesi hedeflenen Sağlık, Marmaracık, Kızılağaç gibi göletler oluşturulmuştur.

2. İklim

Çorlu şehrinin bulunduğu saha, Akdeniz, Karadeniz ve karasal iklim özelliklerinin bir arada görüldüğü geçiş tipi bir iklimin etkisi altındadır. Genel karakteristiği karasal iklime daha yakın olsa da, kışlar karasal iklimlerdeki gibi sert geçmez. Çünkü çevresinde Karadeniz ve Marmara üzerinden gelen nemli hava kütesini durdurabilecek yükseltiler yoktur. Karadeniz ve Marmara'dan gelen nemli havanın bir kısmı kara içinde yer alan Çorlu'ya ulaşır ılımanlaştırıcı bir etki eder.

3.1. Sıcaklık: 1950-2005 yılı Çorlu Meteoroloji İstasyonu verilerine göre Çorlu'nun yıllık ortalama sıcaklığı 12,7°C'dir. En sıcak ay Temmuz olup ortalama sıcaklığı 22,2°C'dir. En soğuk ay Ocaktır. Ocak ayı ortalama sıcaklığı 3,6°C'dir (Tablo 2).

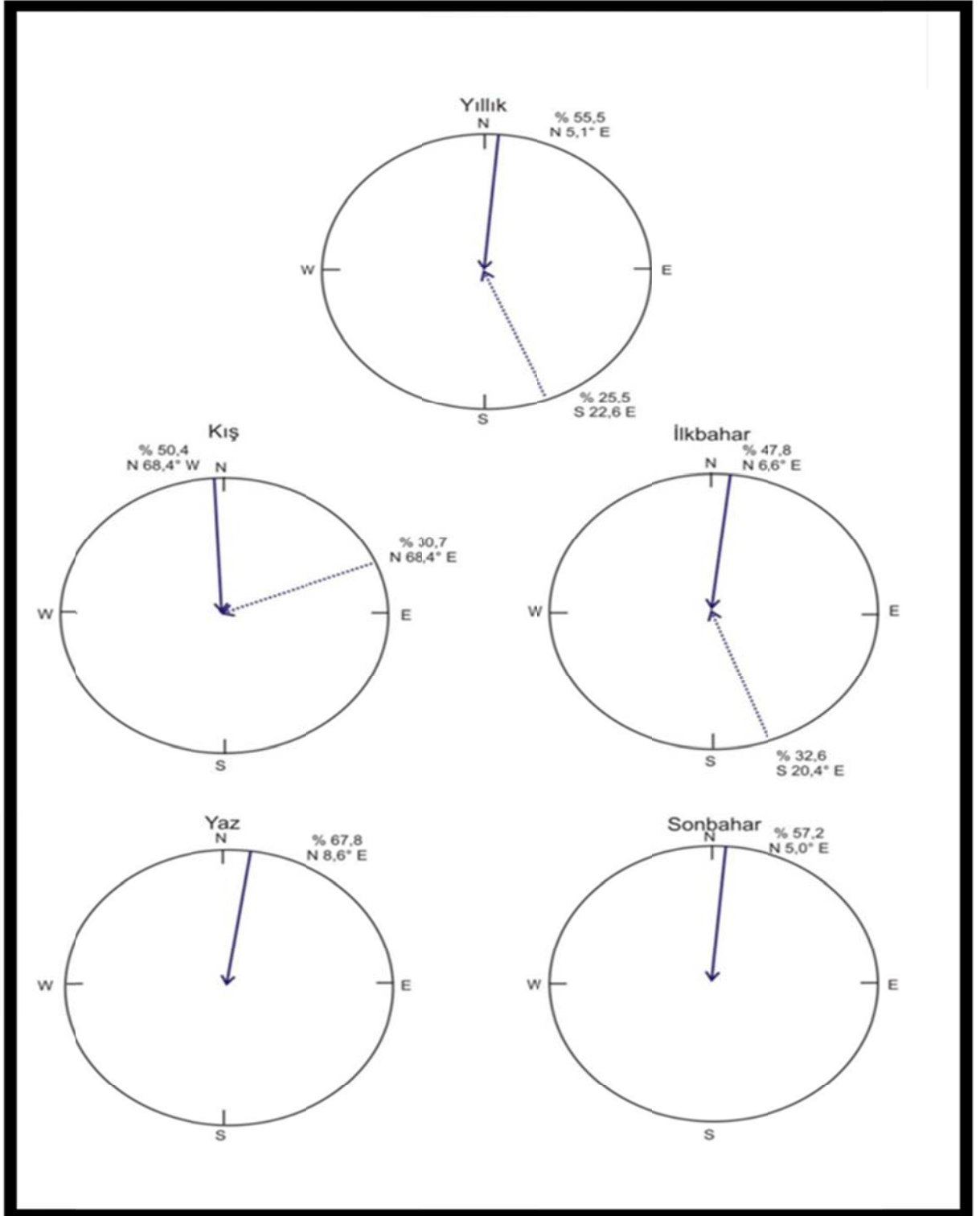
Tablo 2: Çorlu'nun Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)

AYLAR												Yıllık Ortalama Sıcaklık
O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	
3,6	4,1	6,2	11,1	15,8	20,1	22,2	21,9	18,5	14,1	9,7	5,6	12,74

Yine 1950-2005 dönemine ait verilere göre; Çorlu'daki ekstrem veriler incelendiğinde yaşanmış en sıcak ay 2000 yılının temmuz ayına ait olup sıcaklık 40°C'dir. En soğuk değerler ise 21 Ocak 1985 tarihinde -17,5°C olarak ölçülmüştür. 1959-2005 dönemine göre en yüksek sıcaklıkların ortalama değerleri 29°C iken en düşük sıcaklıkların ortalama değerleri 0,5°C'dir. Ortalama donlu gün sayısı 46,4 gündür.

3.2. Rüzgâr: Rubinstain formülünün Çorlu Meteoroloji İstasyonu'nun yıllık ve aylık rüzgâr verilerine uygulanması sonucu şu sonuçlar çıkmıştır: Yıllık verilere göre rüzgâr; Çorlu'da % 55,5 frekansla N 5,1° E'dan esmektedir (Şekil 1). Aynı formül mevsimlik verilerine uygulandığında kışın rüzgârlar kuzeybatıdan gelirken diğer bütün mevsimlerde rüzgâr kuzeydoğu istikametinden gelir (Dönmez, 1990:207; Dağlı, 2010: 85). Bu yön

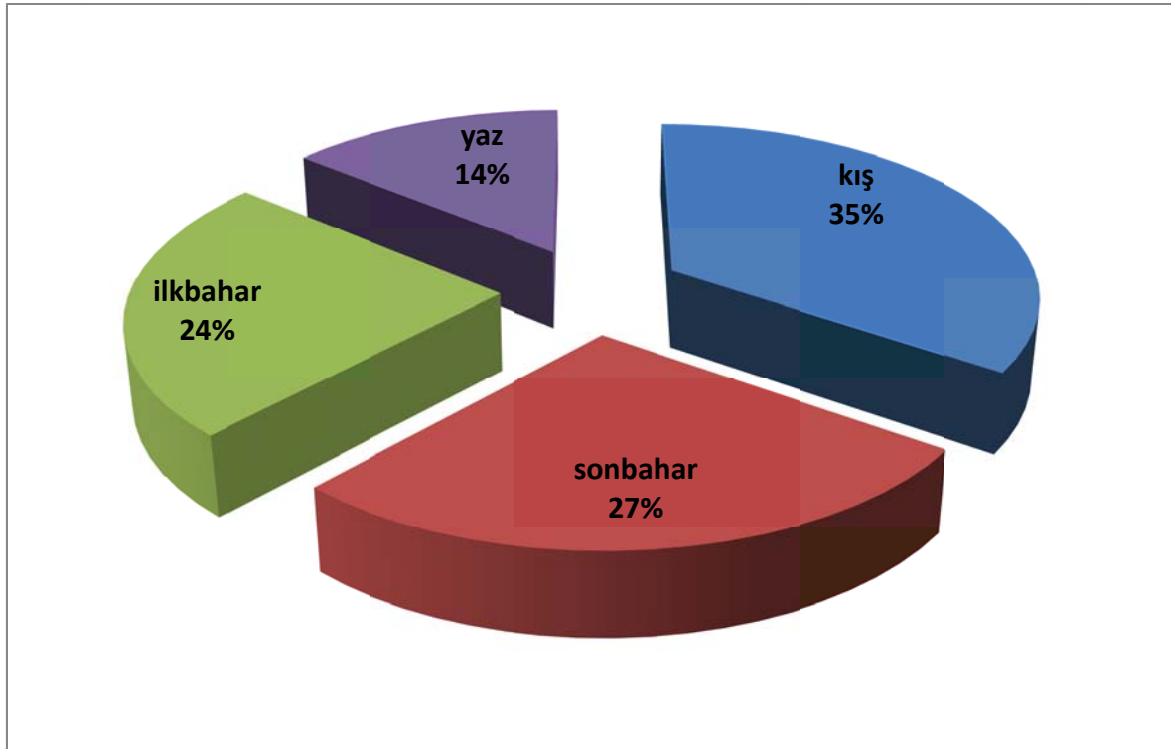
Çorlu'nun Sokak sistemiyle uyumludur. Yollar da genellikle kuzey-güney istikametinde olduğundan şehrin havası gelen rüzgârla tazelenir.

Şekil 1: Çorlu'da Rubinstein Metoduna Göre: Yıllık Kış, İlkbahar, Yaz ve Sonbahar 'da Hâkim Rüzgâr Yönleri (Dağlı, 2010: 70).

Kuzeydoğudan esen poyraz fazla yağış getirmez. Çünkü Karadeniz’den gelen nemli hava nemin bir kısmını Yıldız (Istiranca) Dağları’nın kuzey yamaçlarında bırakır. Bunun yanında güneyde Ganos dağlık kütlesi, Yıldız Dağları’ndan daha alçak olduğundan güneybatıdan gelen nemli havanın içeriye girmesine müsaade eder. Böylece güney sektörlü olan lodos ve kible rüzgârları daha çok yağış getirir. Çorlu’da fazla fırtına olmaz. Fakat olması durumunda genellikle kışın gelen karayel ile olur.

3.3. Yağış: Uzun yıllar yağış ortalamalarına göre Çorlu’da yıllık yağış ortalaması 563,2 mm’dir. Kışın 195,2 mm, sonbaharda 153 mm, ilkbaharda 136,1 mm ve yazın 78,9 mm yağış düşmektedir (Şekil 2). Yağışlı ortalama gün sayısı 126,4 gündür. Yağışlı günlerin % 14’ü yani 17,9 gün kar yağışlıdır. Her dönem sağanak yağışlar görülmekle birlikte sağanaklı gün sayısı 170 gündür. Bu sağanaklar özellikle toprağın neme doyduğu zaman olan Ocak, Şubat, Mart aylarında gerçekleşirse taşkınlara sebep olur. Çorlu’nun ilk kurulma alanı plato düzlüğündedir. Kuşkusuz bunun en önemli sebebi güvenliğin rahat sağlanabileceği hâkim bir tepe olmasıydı. Bununla birlikte kurulan mevkiinin taşkınlardan uzak olması da düşünülmüş olabilir. Keza sonraki tarihlerde ovaya yayılan yerleşmenin önemli problemlerinden biri taşkınlarla gelen çamurdu.

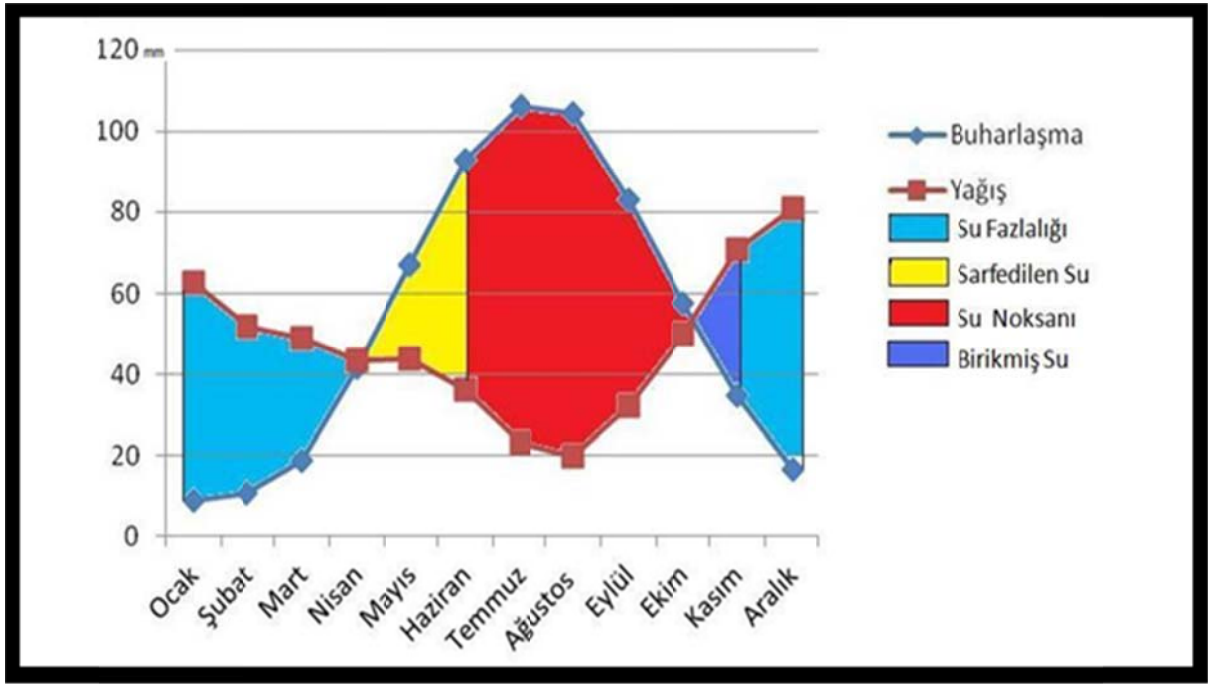

Şekil 2: Çorlu’da Yağışın Mevsimlere Dağılışı

Çorlu’da yıllık yağış miktarlarında büyük değişimler görülebilmektedir. Mesela bugüne kadar yapılmış ölçümlerde 1966 yılında metrekaresine yıllık 801 mm. düşen yağışla en yağışlı yılı oluştururken, 2000 yılı metrekaresine yıllık 409 mm. düşen yağış ile en kurak yıl olmuştur. Yıllık yağış miktarının bu denli hareketli olmasının sebebini bölgenin dışarıdan gelen basınç kuşaklarının etki alanı içerisinde kalmasına bağlayabiliriz.

Thorntwaite metodu: Bu formülde yağış ve buharlaşma arasındaki ilişki esas alınır. Buna göre yağışın buharlaşmadan fazla olduğu yerlerde toprak suya doymuş haldedir. Dolayısıyla o yerin iklimi nemli olarak sınıflandırılır. Yağışın buharlaşmadan az olduğu yerler ise kurak olarak düşünülür. Thorntwaite’in sınıflandırmadaki 9 iklim tipi bu iki uç arasında oynar. A, B4, B3, B2, B1, C2 ile ifade edilen iklimler nemli C1, D, E simgeleri ise kurak iklimleri ifade eder (Şensoy, S. 2013). Buna göre, Çorlu iklimi “C1B’2s b’3” harfleriyle ifade edilir. Bunun anlamı Çorlu şehri; kurak ve az nemli, ikincil dereceden mezotermal (orta sıcaklıktaki iklimler), kış mevsiminde su fazlası olan ve denizsel şartlara yakın bir iklim tipinin etkisi altındadır (Dağlı, 2010: 93).

Çorlu’da Kasım ayından itibaren yağışlar artmaya başlar. Kış aylarında buharlaşma az olduğundan toprakta su birikir. Ocak ayına gelindiğinde ise toprak suya doymuş olur. Bu durum buharlaşmanın artmaya başladığı Mayıs ayına kadar bu şekilde devam eder. Bu dönemde oluşan sağanak yağışlar taşkınlara sebep olur. Mayıs ayıyla birlikte buharlaşma artmaya başlarken yağmurlar da azalır. Yaz aylarına geldiğimizde buharlaşma şiddeti maksimum iken yağış en azdır (Şekil 3). Bu evrede su açığı yaşanmaktadır. Böylece zorunlu bir sonuç olarak yeraltı sularına yönelinmiştir.

Şekil 3: Çorlu Su Bilançosu (1950-2005)

De Martonne metoduna göre; kışın nemli, yazın kurak, bahar aylarında ise yarı kurak ve yarı kurak iklimlerle nemli iklimler arasında geçiş değerlerine sahiptir (Dağlı, 2010: 89). Erinç yağış etkinlik endeksine göre ise Çorlu'nun iklimi yarı nemli iklimler içinde yer alır (Dağlı, 2010: 94).

3.Toprak

Çorlu'da en yaygın olan toprak türü kireçsiz kahvesengi orman toprağıdır. Bu toprak çeşidini, vertisol topraklar, alüvyon topraklar, kahverengi orman toprakları, kireçsiz kahverengi orman toprakları takip eder. Ayrıca bölgede az miktarda hidromorfik alüvyon topraklar ve tuzlu topraklar bulunur.

Çorlu topraklarını verimlilik açısından sınıflandırdığımızda, topraklarının büyük bir çoğunluğunun (%67'si) ikinci sınıf arazilerden oluştuğunu görürüz. Toprakların tamamına yakınında tarım yapılabilir. Bununla birlikte Çorlu genelinde arazi eğim derecesi %0-12 olup toprağın kullanılabilirliğini sınırlandıracak düzeyde değildir (Akova, 2002:91,92).

4.Bitki Örtüsü

Çorlu'nun bitki örtüsü antrepojen steptir. İklimi bitki oluşumu için oluz şartlar içermez. Sıcaklıklar 0°'nin altına genellikle Ocak, Şubat gibi aylarda düşer ki bu aylar bitkinin yetişme devresi dışında kalır (Dönmez, 1985,15). Bununla birlikte bölgede 2-3 yılda bir

sıcaklıklar Nisan ve Ekim aylarında da 0°'nin altına düştüğü görölür. Ergene havzasının kıyılarında maki elemanları varken Çorlu gibi iç kısımlarda yer alan bölgelerde maki elemanlarının bulunmamasının sebebi bitkinin vejetasyon dönemine rast gelem bu sıcaklık düşüşleridir (Dönmez, 1985,15).

II. BÖLÜM: ÇORLU’NUN TARİHİ

1.Çorlu Adı:

Çorlu’nun antik çağdaki adı “Τζορνπολόν”dur. Spungur ve Menke’nin “HistorAtlas”larında Çorlu için, Tzarylus, Tzurulum, Tzurulus, Tzurole, Korlu ve Tschurla gibi isimler kullanılmıştır (Şenel,1964: 13).

Arif Müfit Mansel’e göre şehrin ilk ismi peynir kasabası anlamına gelen Sirollo’dur. Daha sonraları değişerek, Çurullum şeklinde anılmıştır. Görünüşe göre Çurullum’dan Çorlu kelimesi türemiştir. Neden bu adı aldığına dair bazı varsayımlar vardır. Birincisi: Çor kelimesi Anadolu ağzında zor anlamına gelir. Çorlu Kalesi Türkler tarafından fethedilirken çok zorluklar çekilmiş, salgın hastalıklar baş göstermişti. Kalenin zorla alındığına işaret ederek şehrin adı Çorlu olarak söylene geldiği düşünülür. İkinci varsayım: Roma döneminde Trakya da “Cohors III. Lucensum” adını taşıyan bir askeri birlik bulunuyordu. Bu askeri birlik Trak’lardan oluşuyordu. Cohors kelimesinden zamanla Çorlu adının türediği düşünülmektedir.

2. Yerleşme Tarihi:

Mevcut tarihi kaynaklara göre; Çorlu’ya ilk yerleşen medeniyet Traklar’dı. Traklar, M.Ö.4000-2000 yılları arasında Anadolu üzerinden, M.Ö. 2000’den sonra ise Balkanlar üzerinden gelip bölgeye yerleştiler (Serez, 2007: 247). Bölgedeki hâkimiyet süreleri uzun olsa da bu dönem içerisinde güçlü bir merkezi otorite oluşturamadılar. Traklar Çorlu’da koloniler kurmuşlar, yol yapımına büyük önem vermişlerdi. Traklar’ın yaptıkları yollar Bizans ve Osmanlı devletleri tarafından geliştirilerek kullanıldı. Hatta bugünkü yol güzargahları dahi eski Trak yollarına paralellik gösterir. M.Ö. 500 yılında sahada Persler hâkimiyeti ele geçirdi. Sonrasında sırasıyla Makedon İmparatorluğu, M.S. 46 yılında Büyük Roma İmparatorluğu ve Bizans (Doğu Roma) bölgenin hâkimi oldu (Bayraktar, 1996: 3). Bizans İmparatorluğu döneminde coğrafi konumundan dolayı Çorlu’nun önemi daha da artar. Çünkü İstanbul başkent seçilmişti. İstanbul başkent seçilmesinin ardından daha da büyüdü. Çorlu’yu etki alanına aldı. Fakat Çorlu’nun önemi sadece İstanbul’un hinterlandı içinde olması ile sınırlandırılmaz. Şehir, dönemin en işlek ticari ve askeri yolları üzerindeydi. Burada kısaca: Bizanslılarca “Via “Military” olarak adlandırılan eski yolları anlatmak icap eder. Yukarıda da bahis edildiği gibi bölgedeki yolların temelleri Traklar zamanında atılmıştı. Roma İmparatorluğu yolları geliştirdi ve kullandı. Bu dönemine dair literatürde bazı yol

güzergâhından bahsedilir (Tuna, 1963: 8; Miroğlu, 1997: 242; İncelik, 2005: 24; Serez, 2007: 61).

Belgrad- istanbul Yolu: Bu yol “Via Militray”, orta yol veya ordu yolu olarak da adlandırılır. Sirkeçiden başlar Küçükçekmece (Regian/Region), Büyükçekmece (Atira), Silivri’den (Selimbria) geçerek Marmara Ereğlisi’ne (Perintos) ulaşır. Burada ikiye ayrılır. Kuzeye giden yol direkt Çorlu’ya (Sirello sonraları Çurullum) ulaşırdı. Çorlu’dan batıya doğru, Büyükkarıştıran (Druzipara), Lüleburgaz (Bergule sonraları Arkadiupolis), Babaeski (Burtizo), Edirne, Cisri Mustafa Paşa (Burdenis), Filibe (Fillipo polis), Sofya (Serdica/Sardica) ve Belgrad’a(Singidün, roma döneminde Singidünüm) ulaşırdı. Marmara Ereğlisinden kuzeye çıkmayıp sahili takip eden yol “Via Egnatia” olarak adlandırılırdı. Bu yol Marmara Ereğlisi’nden sonra Tekirdağ (Apris), Malkara (Sıraçellae), Keşan (Zorlanus), İpsala’dan (Kipsala) geçerek Selanik’e kadar uzanırdı.

Birinci Yol: Sirkeci’den başlar Küçükçekmece (Regian/Region), Büyükçekmece (Atira), Silivri’den (Selimbria) geçerek Marmara Ereğlisi’ne (Perintos) ulaşır. Burada ikiye ayrılır. Güneyden giden yol Tekirdağ (Apris), Malkara (Sıraçellae), Keşan (Zorlanus), İpsala’dan (Kipsala) geçerek Selanik’e kadar uzanırdı. Ereğli’den kuzeye doğru yönelen yol ise direkt Çorlu’ya (Sirello sonraları Çurullum) ulaşırdı. Çorlu’dan batıya doğru, Büyükkarıştıran (Druzipara), Lüleburgaz (Bergule sonraları Arkadiupolis), Babaeski (Burtizo), Edirne, Cisri Mustafa Paşa (Burdenis), Filibe (Fillipo polis), Sofya (Serdica/Sardica) ve Belgrad’a(Singidün, roma döneminde Singidünüm) ulaşırdı.

Bir başka önemli güzergah Sirkeci’den başlayıp sırayla Yarımburgaz, Çatalca, Sinekli, Pınarhisar, Kovya(Pudizo)’dan geçerek Burgaz’a oradan da Karadeniz sahili boyunca ilerleyip, Tuna’ya ulaşırdı.

Bir başka yol ise *Galata’dan*, Rumeli sahilini takip ederek Rumeli kavağı’na (Timea), oradan sırasıyla Filias (Ormanlı Civarı), Midye ve İğneada’ya uğrayıp Burgaz’da ikinci yolla birleşirdi (Harita 3).

Çorlu Kalesinin Alınması:

Murad Hüdavendigâr merkezi otoriteyi güçlendirmeye çalıştı. Hedefi Edirne'yi almaktı. Fakat Bizans'tan gelebilecek tehlikelere karşı korunmak için Çorlu ve Lüleburgaz'ı ele geçirmiştir (Çavdaroğlu: 1). Böylece Çorlu Kalesi ilk defa 1357 yılında I. Murad Hüdavendigâr tarafından alınmıştır (Şenel,1964:33,32). I. Murad'ın Kosova Savaşı'nda yenilmesiyle merkezi otorite bozulmuş ve Çorlu, kısa bir süreliğine Bizans'ın eline geçmiştir. Yıldırım Beyazıt kaleyi geri alıp yıktırmıştı (1389). Bugün Çorlu kalesinin sadece bir miktar kalıntısı bulunmaktadır. Bir süre kasaba Osmanlı toprağı olarak kaldı. Fakat Ankara Savaşı sonunda yine elden çıkar. Çorlu daha sonra I. Mehmet tarafından tekrar alınır. Fatih Sultan Mehmet zamanında siyasi bir hamle olarak, Çorlu Bizans'a bırakılmış ise de İstanbul'un fethinden sonra tekrar ve son olarak Osmanlı toprağı halini almıştır.

Osmanlı döneminde Çorlu, Müslüman-Türk şehri özelliğini kazanmıştır. Bunun en büyük sebebi Osmanlı Devletinin uyguladığı iskân politikasıdır. Buna göre gayrimüslimlerden alınan topraklara Anadolu'dan getirilen Türk aileler yerleştirilirdi. Uygulanan vakıf sistemiyle de köprü, çarşı, külliye, camii gibi birçok eser inşa edilip Çorlu mamur hale getirilmiştir. Üstelik Balkan Savaşlarına kadar şehrin istilalardan uzak olması ve içinde bulunduğu refah ortamı, şehrin gelişmesine olumlu yönde katkıda bulunmuştur.

Klasik dönemde Çorlu şehrinin kaderini İstanbul ve Edirne gibi önemli şehirler arasında olması belirlemiştir. Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a kadar Edirne, siyasi başkent olması sebebiyle bir hayli büyümüşü. İstanbul ise fetihden sonra hızlı bir şekilde büyümeye başlamıştı. Yeni Çağ boyunca İstanbul dünyanın en kalabalık şehirlerinden biriydi. Edirne ile İstanbul arasında yer alan Çorlu bu iki şehrin ihtiyaçları doğrultusunda büyümüşü. Kadı sicillerinden öğrendiğimize göre: Çorlu halkı her iki şehre daima zahire göndermekle yükümlü tutulmuştu (Şenel,1964: 71,72). Yani bugünkü anlayışla, yetiştirici ürünü için her zaman pazar bulma garantisine kavuşmuştur. Bu da şehir ve çevresindeki tarımsal üretimi desteklemiştir. Diğer taraftan Çorlu, İstanbul Sarayı ile Edirne Sarayı arasında yapılan seyahatlerde konaklanan bir yerdi(. Örneğin İstanbul'dan Edirne'ye yola çıkan padişah ve erkânı, otağ – ı hümayunu burada kurar ve kısa bir istirahattan sonra Edirne'ye devam edilirdi. Sadece saray halkı değil ordular da burada dinlenir, ihtiyaçlarını karşılar ve yollarına devam ederdi (Altun, 2006:78,83) . Bu gelenlerin her çeşit ihtiyacı Çorlu'da karşılanmak zorundaydı. Bundan dolayıdır ki, Çorlu'da haftada iki gün pazar kurulurdu. Yine gelenlerin

barınacakları 14 tane handan bahsedilir. Özetle Bizans döneminde Çorlu şehrinin askeri fonksiyonları ön planda iken, klasik Osmanlı döneminde askeri fonksiyonların yanında ticari fonksiyonların da arttığı görülmektedir. Keza bu düşünceye paralel olarak su bölümü hattında kurulan kale-şehir Osmanlı döneminde güneydoğu istikametine doğru, ovaya yayılmıştır (Akova,2002:108).

18.yy'a gelindiğinde tarih tekerrür etti. Bizans döneminde olduğu gibi tehlike yine batıdan geldi. Milliyetçilik akımından yararlanmak isteyen Rusya, Balkanlar üzerinde Panslavizm politikası uyguluyordu. Kısa sürede Balkan Savaşları patlak verdi. Balkanların bir kısmı elden çıktı. Kaçan halk Trakya ve Anadolu'ya yöneldi. Birinci Balkan Savaşında Çorlu 9 ay boyunca Bulgar işgalinde kaldı. Sonraki dönemlerde Mondros Anlaşması gereğince Yunan ordusu 2 yıl 2 ay 25 gün boyunca Çorlu'ya hâkim oldu. Bu istilalar döneminde şehirdeki birçok yapı tahrip edilmiştir (Tuna,1963: 13-63).

Osmanlı Dönemi Mahalleleri:

17.yy aydınlarından Evliya Çelebi seyahatnamesinde, Çorlu'nun otuz mahalleden oluştuğunu yazar. Bunların on beşi Müslüman Mahallesi, on beş tanesi gayr-i Müslim mahallesidir. Müslüman mahallelerinden önemli olanları şöyledir: Arabacıbaşı Mahallesi, Müslühiddin Mahallesi, Keçeci- zâde Mahallesi, Abbas-zâde Mahallesi, Karaca-Ahmet Sultan Mahallesi, Burhan-zâde Mahallesi, Hisar Mahallesi, Elhac Gani Mahallesi, Mustafa Efendi Mahallesi ve Odunpazarı Mahallesi. Müslüman mahallelerinden her birinde mescit olsa da sadece üç tanesinde cuma namazı kılınabiliyordu. Celebi, Seyahatnamede Cuma Camii bulunan mahallelerden sadece birinin adını vermiştir. Bu mahalle, Arabacıbaşı mahallesidir (Çelebi, 1970: 181,182). Osmanlı devletinde her camide Cuma namazı kılınmazdı. Cuma namazı kılınan camiiler yeterli cemaati toplayabilen çevresine göre daha merkezi yerlerde bulunurdu. Osmanlı şehir çalışmalarında bir yerin çevresine göre statüsünü anlayabilmek için cuma camisi olup olmadığına bakılır (Cezar,1985: 38). Çorlu'nun 17.yy üç tane cuma camisinin bulunması önemli bir şehir olduğunun kanıtıdır.

19'yy gelindiğinde, mahalle sayısı on yediye düşmüştür. Bu çorlu nüfusunun azaldığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Aksine nüfus artmış ve muhtemeldir ki toprakları birbirine çok yaklaştığından bazı mahalleler birleştirilmiştir. 17.yy daki mahalle adlarından hiç birisi 19.yy'a taşınamamıştır. 1844 yılı maliye nezaretince tutulan temettuat defterlerine göre Çorlu mahalleleri şu şekilde kaydedilmiştir. Müslüman mahalleleri: Öksüzgazi, Şeyhistan, Arabacıpaşa, Günşah, Muhittin, Ohlasi, Hacı Yakup ve Hatip mahalleleridir. Gayr-i müslim

mahalleleri: Baba Dimitri, Babayani, Durusa, Piskopos ve Yahudiyan mahalleleridir. Bunun dışında müslüman ve gayr-i Müslimlerin beraber yaşadıkları mahalleler de bulunurdu. Bu mahalleler: Baba Halil, Cami-i Cedit, Hızırağa, Hacıresul mahalleleridir. Bu mahallelerin hane sayıları hakkında bilgiler Tablo 3’de de verilmiştir.

Tablo 3: 19’yy da Çorlu’nun Mahalleri ve Hane Sayısı

Mahalleler	Hane Sayısı
Öksüzgazi	41
Şeyhistan	33
Arabacıpaşa	27
Babadimitri	99
Baba halil	36
Babayani	112
Cami-i cedit	33
Durusa	167
Günşah	30
Hızırağa	54
Hacı resül	33
Hacı yakup	26
Hatip	24
Muhiddin	40
Ohlasi	22
Piskopos	105
Yahudiyan	25

(Bayraktar, 1996: 65)

Buna göre 19.yy’da Çorlu’da toplam 907 hane olup, mahalle başına ortalama 53 hane vardır. Her evde ortalama 5 kişi yaşadığını düşünürsek ortalama mahalle nüfusu 265 kişidir.

Muhittin, Hızırağa (muhtemelen bugünkü Hızırağa Mahallesi) Şeyhistan (Şehysin) gibi bazı mahalle adları günümüze kadar gelebilmiştir. İleriki konularda günümüzdeki mahalleler hakkında detaylı açıklama yapılacaktır.

2.2.Cumhuriyet Dönemi:

Çorlu’nun tarihi üç ana başlık altında incelenebilir. Bunlar: askeri, siyasi ve ekonomiktir. Askeri açıdan bakarsak, 1921 yılında kurulan 5. Kolordu Komutanlığı’nın merkezi Çorlu’dur. Bu özelliği ile tipik bir garnizon şehriydi. Çorlu İkinci Dünya Savaşı’nın sonuna kadar bu özelliğini sürdürdü. Siyasi açıdan Çorlu tarihinde, göçler önemli bir yer tutar

cumhuriyetin ilk yıllarında Yunanistan ile nüfus mübadelesi yapılmıştı. Gelen göçmenlerin bir kısmı Çorlu'ya yerleştirildi. Bunun dışında Bulgaristan ve Romanya hükümetleriyle anlaşmalar yapıldı. Bu ülkelerden Çorlu'ya önemli miktarda nüfus aktarıldı. Bu planlanmış göçler dışında özellikle Bulgaristan'dan serbest göçler 1990'lara kadar devam etti. İdari açıdan bir diğer gelişme ise, Marmara Ereğlisi'nin 1987 yılında Çorlu'dan ayrılıp ilçe olmasıdır. Tarihi gelişime ekonomik açıdan bakarsak, 1970 yılı dönüm noktasıdır. 1971 yılında Çerkezköy'ün kalkınmakta öncelikli yöreler kapsamına alınması ve İstanbul'daki sanayinin desantrilizasyon çalışmaları sonucu dericilik ve tekstil alanında sanayi tesisleri Çorlu'ya gelmiştir. 1970'li yıllardan sonra Çorlu şehri sanayi şehri özelliği kazanmaya başlamıştır (Akova, 2004: 44).

4. BÖLÜM: ÇORLU’NUN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

2012 nüfus verilerine göre Çorlu ilçesinin nüfusu 235 354 bin kişidir. Bu rakamla Çorlu Türkiye’deki 77 ilden daha fazla nüfusa sahiptir. Çorlu’da nüfusun artışında doksanlı yıllardan sonra büyük bir yükselme gözlenir (Şekil 4). Bunun sebebi gelişen sanayi tesislerinin nüfusu kendine çekmesidir.

1.Nüfusun Tarihsel Gelişimi

Çorlu’nun nüfusunun tarihsel gelişiminde nüfus hareketlerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Şehir kuruluşundan bugüne kadar bazen göç almış bazen de göç vermiştir. Bu kadar fazla hareketli olmasının sebebi bulunduğu coğrafi konumdan dolayıdır. Çorlu, İstanbul’a yakınlığı ve doğu-batı yol güzergâhı üzerinde bulunmasının yansırı verimli ve sulanabilir topraklara sahiptir. Bütün bunlar siyasi otoritenin hâkim olduğu zamanlarda nüfusu kendisine çekmeye yetmiştir. Fakat siyasi açıdan çalkantılı dönemlerde önemli bir hedef noktası haline geldiğinden dışarıya göç vermiştir. Mesela Osmanlı devletinin kuruluş yıllarında nüfus artmış, Balkan Savaşları ile İkinci Dünya Savaşı sırasında ise nüfus azalmıştır.

Osmanlı dönemine gelene kadar Çorlu’nun nüfusunu tahmin etmek zordur. Bununla birlikte Osmanlı hâkimiyetine kadar önemli bir yerleşim yeri olduğunu söylemek de zordur. Çorlu, Traklar zamanında bir koloni yerleşmesiydi ve Traklar Rumeli’de merkezi otoriteyi hiçbir zaman sağlayamadılar. Erken Bizans döneminde ise şehir nüfusu artmış, Çorlu Kalesi inşa edilmişse de bu durum uzun sürmedi. Bizans güçten düştükten sonra Batıdan birçok istilacı kavim İstanbul’a yönelmişti. Dolayısıyla bir ön kale görevindeki Çorlu ilk hedefleri oluyordu. Bu durumdan hareketle Çorlu’da yerleşmenin kale surlarıyla sınırlandığı söylenebilir.

Osmanlı döneminde şehrin nüfusu devamlı artıyordu. Çünkü Osmanlı Beyliği siyasetini gaza ve iskân politikasına göre şekillendiriyordu. Bu noktada gaza anlayışına ve iskân siyasetine kısaca değinmek gerekir. Gaza anlayışı, İslamiyet’i yayma adına gayrimüslimler ile yapılan savaşlar şeklinde tanımlanabilir. Osmanlı Beyliği ilk kurulduğunda bölgedeki en küçük beyliklerden biriydi. Doğusunda kendisine göre güçlü Türk beyleri varken batıda yıkılma sürecine girmiş Bizans İmparatorluğu bulunuyordu. Yeterli gücü

topladığında ilk Bizans topraklarına saldırmış ve bunu dini bir sebep doğrultusunda yaptığını belirtmişti. Böylece Türk beylerini karşısına almıyor, dahası İlhanlı tehlikesinden kaçan Türk boylarını yanına çekebiliyordu. Osmanlı uyguladığı bu gaza politikası gereğince batıya, Çorlu istikametine yönelmiştir. Gelen göçebeler de Çorlu topraklarına yerleştiriliyor, böylece Çorlu nüfusu günden güne artıyordu. İskân politikası ise fethedilen gayrimüslim toprağının Türkleşmesini sağlamak adına Türk nüfusun yerleştirilmesidir. Bu politikalar doğrultusunda I. Murat ve I. Beyazıd dönemlerinde Yörükler iskân ettirilmiştir. Mehmet Çelebi zamanında ise Tatarlar bölgeye getirildi (Şenel, 1964: 68). 17. yy ortalarında Evliya Çelebi, Çorlu Kazası için 3000 kadar evin varlığından bahseder (Çelebi, 1964: 75). Her evde ortalama beş kişi yaşadığını baz alırsak toplam on beş bin kadar nüfustan bahsedebiliriz. Miladi 1830/1831 yılında yapılan Osmanlı devletinin ilk nüfus sayımına göre erkek nüfusu 3 027 kişidir. Bu sayımda yeni doğmuş çocuklar dâhil bütün erkekler sayılmıştır (Gökçe, 1991: 176). Rakamlara geçmemiş bir o kadar da kadın olduğunu düşünürsek 1830’lu yıllarda Çorlu nüfusunu 6 054 kişi olarak kabul edebiliriz. 1 834 yılındaki bir başka sayıma göre erkek nüfusu 3524 olarak tespit edilmiştir. 1870 yılı sayımında ise 5 726 nefer kaydedilmiştir. 1875 yılına gelindiğinde erkek nüfusu 4 585 kişiye düşer (Bayraktar, 1996: 12). Bunun sebebi kesin olarak bulunamamış olsa da 1877-1878 yıllarına denk gelen 93 harbinin hazırlıkları olarak düşünülmektedir. 1875 yılından itibaren sayım yılları arasında nüfus bazen artmış bazen azalmıştır (Tablo 3). Bu dalgalanmayı Osmanlı Devleti’nin siyasi durumuyla ilişkilendirebiliriz.

Tablo 4: Çorlu Nüfusunun Tarihi Gelişimi (1830-1914)

YIL	NÜFUS MİKTARI
1830-1831	3 027 (erkek), 6 054 (toplam)
1834	3 524 (erkek), 7 048 (toplam)
1870	5 726 (erkek), 11 452 (toplam)
1875	4 585 (erkek), 9 170 (toplam)
1885	13 638 (toplam)
1900	20 752 (toplam)
1914	20 202 (toplam)

19.yy'ın ikinci yarısında Osmanlı Devleti zayıflamıştı. 1877-1878 yıllarında yaşanan 93 harbi sonucu Balkanlar'dan çok sayıda Türk, Trakya ve Anadolu'ya göç etti. Göçmenlerin bir kısmı Çorlu'ya yerleştirildi böylece Çorlu'nun nüfusu artmıştır. 1875'de 9 bin kadar olan nüfus 1885'te 13 bini, 1900 yılında 20 bini aştı. 1912 senesine gelindiğinde Balkan Savaşları sonucu Çorlu ve çevresine ikinci bir nüfus dalgası yaşandı (Sertkaya Doğan, 2009: 6). Fakat kısa süre sonra Bulgarlar'ın ilerleyişi Çorlu halkını korkutmuş, kaçabilenler İstanbul ve Anadolu'ya geçmişti. Bir süre sonra bir kısmı geri döndü. 1914 yılında seferberlik göçü altında bir nüfus hareketi daha yaşandı.¹

Cumhuriyet döneminde 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımına göre Çorlu nüfusu 19 509 kişidir. 1940-1945 ve 1955-1960 dönemleri dışında toplam nüfus Çorlu'da daima artmıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarına denk gelen 1940-1950 yıllarında tedbire yönelik askeri seferberlik ve savaş ortamının yarattığı psikolojik durum doğum oranlarını, dolayısıyla nüfus artış oranlarını olumsuz yönde etkilemiştir. 1955-1960 yıllarında ise tüm Türkiye' de olduğu gibi Çorlu'da da tarımda makineleşme yaşanmıştır. Bunun sonucunda kırsalda insan gücüne duyulan ihtiyaç azalmış ve şehirlerde başlayan sanayileşme sonucunda göç başlamıştır. Çorlu'nun kırsalından yapılan göçlerin bir kısmı Çorlu şehrine doğru yapıldı. Fakat Çorlu'ya göç edenlerden daha fazlası yakındaki İstanbul, İzmir gibi büyük şehirleri tercih etti. Çünkü o dönemde Çorlu'nun istihdam gücü sınırlıydı.

1980'lerden sonra Çorlu hızlı bir şekilde nüfuslandı, 1960 yılından 1970 yılına kadar Çorlu nüfusu yaklaşık 10 bin kadar artmıştır. 1970'den 1980'e kadar geçen sürede nüfus yaklaşık 18 bin kişi artarken, 1980'den 1990'a kadar geçen sürede ise 26 bin kişi Çorlu nüfusuna dâhil olmuştur. 1990'dan 2000'e kadar 75 bin, 2000'den 2010'a kadar olan süreçte ise yaklaşık 73 bin kişi Çorlu'ya gelir. 1980'lerden sonra nüfusta yaşanan bu artışın sebebi sanayinin bölgede 1980'lerden sonra faaliyetlerini arttırmasıdır (Toker,2007: 74).

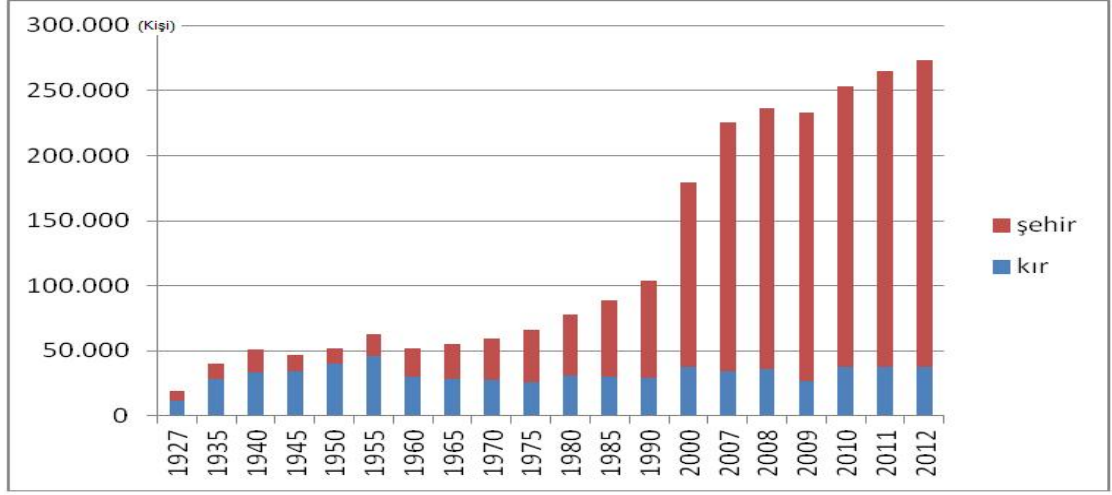
¹ Çorlu'ya 1750 muhacir gelirken 3400 gayrimüslim Çorlu'yu terk etti.

2.Çorlu'nun Kır- Şehir Nüfusu

1927 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımına göre Çorlu genelinde kır nüfusu 11 570 kişi iken şehirde 7 939 kişi bulunuyordu yani nüfusun %60 kırlarda %40 ı şehirlerde yaşamaktaydı. 1935 yılında ise kır nüfusu yüzde yüzden daha fazla artarak 28 248 kişi olurken, şehir nüfusu %67'lik bir artışla 11 796 kişiye ulaştı. Kırsalda bu denli yüksek nüfus artışının sebebi yurt dışından gelen muhacirlerin daha çok kırlara yerleştirilmesiyle alakalı olduğu düşünülebilir. 1955 yılına kadar kırsal nüfus daima artmıştır. 1940 yılı sayımında kır nüfusu bir önceki yıla göre %83 oranında artarken şehir nüfusu %69 oranında artış gösterip şehir nüfusunun kır nüfusuna oranı %33'e yükselmiştir. 1945 ve 1950'li yıllara gelindiğinde şehir-kır nüfus oranında kır lehine yükselmeler gözlenir. Bu durum kesin olmamakla birlikte İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki harp psikolojisine bağlanılabilir. Dış dünyaya daha açık olan şehirler savaş ortamından daha fazla etkilenmiş olmalıdır. Dolayısıyla şehirlerdeki nüfus artış oranları daha düşüktür.

1955 yılında Çorlu kırsal nüfusu 46 220 kişidir. Bu rakam toplam nüfusun %73'üne karşılık gelmekteydi. 1955'ten 1980'e kadar kır nüfusu daima düşmüştür. Bunun sebebi yukarıda da belirtildiği gibi tarımda makineleşmeydi (Doğan, 2005: 70). 1980 yılından sonra ise şehrin çeperinde kurulan fabrikalar şehir hayatını etkilediği gibi kırsal mekânı da etkilemiştir. Çorlu'da 1980'li yıllarda kurulan fabrikaların bir kısmı tarıma dayalı sanayi olup hammadde ihtiyacını kırsaldan karşılamak durumundaydı. Kırsalda yaşayan kişiler ürünleri için pazar olanağına sahip olmuşlardı. Böylece kırsaldaki insanların göç etmelerine gerek kalmadı. Günümüzde Çorlu kırsal nüfusu 38 008 kişi olup toplam nüfusun %14' ünü oluşturmaktadır. Bu nüfusun büyük bir kısmı şehirdeki fabrikalarda çalışır ve şehir ile kır arasında pendel hareketini oluştururlar.

1927'den günümüze kadar olan süreçte Çorlu kır nüfusu zaman zaman azalıp zaman zaman artarak, dalgalı bir şekilde günümüze kadar gelmiştir. Şehir nüfusu ise özellikle 1980'li yıllardan sonra daima hızlı bir şekilde artmıştır (Şekil 4).

Şekil 4: Çorlu'nun Kır ve Şehir Nüfusu

Çorlu kır- şehir nüfusunu daha iyi anlayabilmek adına Türkiye kır-şehir nüfusu ile karşılaştırdığımızda şunlar gözlenir:

1927 yılında Çorlu nüfusunun %40'ı şehirde yaşarken Türkiye genelinde şehirli nüfus oranı %24'tür. 1945-1955 yılları dışında her dönem Çorlu şehir nüfus oranı Türkiye şehirli nüfus oranından fazladır. Bu tarihler dışında 1927'den günümüze yaklaştıkça Çorlu'nun şehirli nüfus oranı daima artmış ve Türkiye şehirli nüfus oranından yüksek olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı yıllarına denk gelen 1945-1950 yıllarında Çorlu nüfusu (özellikle de Çorlu şehir nüfusu) Türkiye şehirlerine göre daha çok etkilenmiştir. Bunu Çorlu'nun ülkenin batı sınırına yakın olmasıyla ilişkilendirebiliriz.

Çorlu'da ilk kez 1965-1970 yılları arasında şehirli nüfus kır nüfusunu geçmiştir. Türkiye genelinde ise ancak 1980-1985 yılları arasında şehirli nüfus kır nüfusunu geçebilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5: Türkiye İle Çorlu’nun Şehir, Kır ve Toplam Nüfusları

Yıllar	Türkiye					Çorlu				
	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	Şehir Nüfus Oranı (%)	Kır Nüfusu	Kır Nüfus oranı (%)	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	Şehir Nüfus Oranı (%)	Kır Nüfusu	Kır Nüfus Oranı (%)
1927	13 648 270	3 305 879	24	10 342 391	76	19 509	7 939	40	11 570	60
1935	16 158 018	3 802 642	24	12 355 376	76	40 038	11 796	29	28 242	71
1940	17 820 950	4 346 249	24	13 474 701	76	50 898	16 979	33	33 919	67
1945	18 790 174	4 687 102	25	14 103 072	75	46 540	12 394	27	34 146	73
1950	20 947 188	5 244 337	25	15 702 851	75	51 712	11 325	22	40 387	78
1955	24 064 763	6 927 343	29	17 137 420	79	63 186	16 966	27	46 220	73
1960	27 754 820	8 859 731	32	18 895 089	68	51 770	21 983	42	29 787	58
1965	31 391 421	10 805 817	34	20 585 604	66	55 645	27 187	49	28 458	51
1970	35 605 176	13 691 101	38	21 914 075	62	59 346	32 018	54	27 328	46
1975	40 347 719	16 869 068	42	23 478 651	58	66 453	40 134	60	26 319	40
1980	44 736 957	19 645 007	44	25 091 950	56	77 921	47 086	60	30 835	40
1985	50 664 458	26 865 757	53	23 798 701	57	89 124	59 107	66	30 017	34
1990	56 473 035	33 326 351	59	23 146 684	41	104 303	74 681	72	29 622	28
2000	67 803 927	44 006 274	65	23 797 653	35	179 033	141 525	79	37 508	21
2007	70 586 256	49 747 859	70	20 838 397	30	225 244	190 792	85	34 452	15
2008	71 517 100	53 611 723	75	17 905 377	25	236 682	200 577	85	36 105	15
2009	72 561 312	54 807 219	76	17 754 093	24	233 285	206 134	87	27 151	13
2010	73 722 988	56 222 356	76	17 500 632	24	252 974	215 293	85	37 681	15
2011	74 724 269	57 385 706	77	17 338 563	23	264 567	226 921	86	37 646	14
2012	75 627 384	58 448 431	77	17 178 953	23	273 362	235 354	86	38 008	14

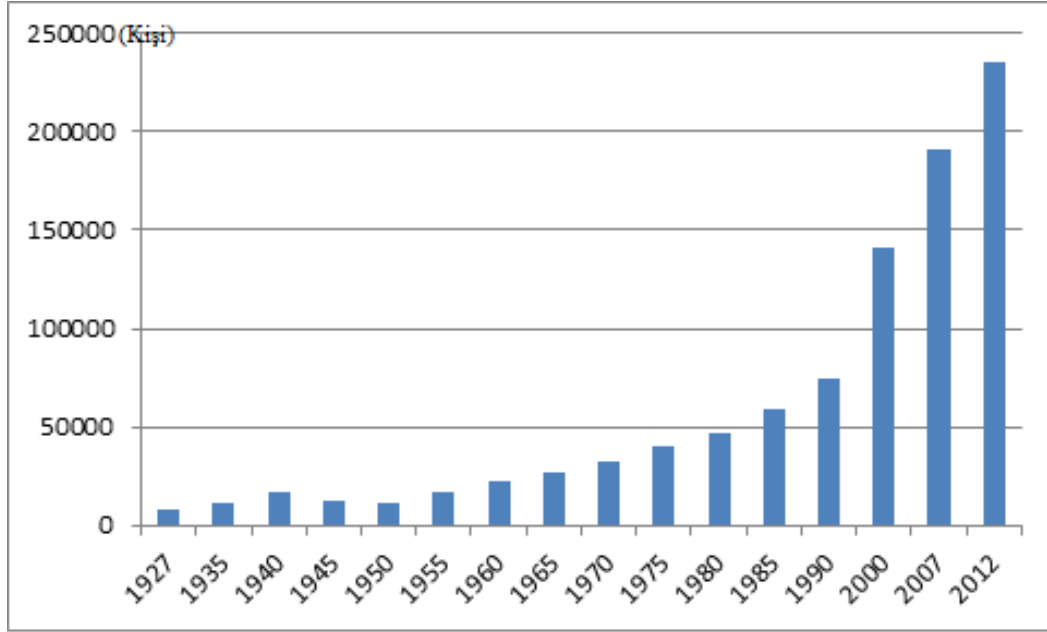
(1927, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılı nüfus sayımlarıyla TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.)

3.Şehir Nüfusu

1927 yılında Çorlu şehir nüfusu 7 939 kişiydi. 1940 yılına kadar şehir nüfusu iki kattan daha fazla arttı ve 16 979 kişi olmuştu. 1940’tan 1950’ye kadar olan periyotta 5 654 kişi azalarak 11 325 kişiye düştü. Bundan sonra nüfus devamlı artarak 1970 yılında 30 bini, 2008 yılında 200 bini geçmiştir. Buna göre Çorlu’nun nüfusu 1927-1940 yılları arasındaki 13 yılda iki katına, 1927’den 1990 yılına kadar geçen 63 yılda ise 10 katına çıktığı tespit edildi. 1927’den 2012 nüfus sayımına kadar geçen 85 yıllık sürede ise genellikle artış eğiliminde olup şehir nüfusu 29 kat artmıştır (Şekil 5).

Çorlu şehir nüfusu artış oranlarına baktığımızda 3 kırılma noktasından bahsedebiliriz.

- 1935-1940 yıllarında Balkanlar'dan mübadele ya da serbest göçler ile gelenler - kırsal nüfusla birlikte- Çorlu şehir nüfusu arttırmıştır.
- 1950-1955 yılları arasında tarımda makineleşmeye gidilmesi Çorlu'nun yakın çevresinden göç almasını sağlamıştır.
- 1980'den günümüze kadar olan sanayileşme dönemde ise Çorlu Şehri'nin etki alanı genişlemiş Doğu Anadolu, Karadeniz gibi bölgelerden de nüfus çekmiştir. Yine bu dönemde şehrin sanayi fonksiyonu ön plana çıkıp sanayi şehri şeklinde anılmaya başlayacaktır.

Şekil 5: Çorlu Şehir Nüfusu (1927-2012)

Çorlu'nun, 1927 yılındaki nüfusu 100 olarak kabul edilirse; 1927-1935 yılları arasında % 49, 1950-1955 yılları arasında % 114, sanayileşmenin hız kazandığı 1980-1985 yılları arasında % 645 olmuştur. 2012 yılına gelindiğinde nüfusun 1927 yılına göre %2 765 oranında artış olduğu gözlenir (Tablo 6).

Tablo 6: 1927 Yılı Çorlu Nüfusuna Göre Çorlu'nun Nüfus Artış Oranları

Nüfus Yapılan Yıl	Sayımı	Nüfus	Nüfusun 1927 Yılına Göre Artış Oranı (%)
1927		7 939	—
1935		11 796	49
1940		16 979	114
1945		12 394	56
1950		11 325	43
1955		16 966	114
1960		21 983	177
1965		27 187	242
1970		32 018	303
1975		40 091	405
1980		47 086	503
1985		59 107	645
1990		74 681	841
2000		141 525	1 583
2007		190 792	2 303
2012		235 354	2 765

(1927, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılı nüfus sayımlarıyla TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanılmıştır.)

Buna göre; 1940 yılına kadar oranlar artar iken 1940 yılında ve bir sonraki 5 yıllık periyotta oranlar düşmüştür. 1950-1955 yıllarında yeniden bir artış gözlenmiş ve günümüze kadar devam etmiştir. 1940-1950 yılları arasındaki düşüş İkinci Dünya Savaşı'nın halk üzerindeki psikolojik ve ekonomik etkisine bağlanabilir. 1950-1955 döneminde ise savaşın etkileri ortadan kalktığı için nüfusta küçük çaplı bir sıçrama yaşanmıştır (Tablo 6).

Tablo 7: Çorlu'nun Şehir Nüfusu Ve Nüfusun Yıllık Artış Oranları

Yıllar	Çorlu Şehir Nüfusu	Yıllık Nüfus Artışı (%)
1927	7 939	—
1935	11 796	4,94
1940	16 979	7,28
1945	12 394	-6,29
1950	11 325	-1,80
1955	16 966	8,08
1960	21 983	5,18
1965	27 187	4,24
1970	32 018	3,27
1975	40 091	4,49
1980	47 086	3,21
1985	59 107	4,54
1990	74 681	4,67
2000	141 525	6,39
2007	190 792	4,26
2008	200 577	5,00
2009	206 134	2,73
2010	215 293	4,34
2011	226 921	5,26
2012	235 354	3,64

(1927, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılı nüfus sayımlarıyla TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanılmıştır.)

4.Göçler

Dış Göçler: 19. yy 'da Osmanlı Devleti'nin sınırları daraldıkça Balkanlar'ı terk eden Türkler Anadolu'ya geliyordu. Bu göçmenlerden bir kısmı da Çorlu'ya yerleştirilmiştir. 1876 yılındaki Rus Harbi'nden dolayı göç edenlerin bir kısmı Çorlu'nun köylerine yerleştirilirken, diğer kısmı için de yeni köyler kuruldu. Velimeşe, Veliköy, Yulaflı, Pınarbaşı, Misinli yeni kurulan köylere örnektir (Tuna, 1963: 79; Serez, 2007: 274). Bu yerleşim yerleri bugün şehrin umland ve hinterlandlarında kalmaktadır. Benzer durum 1912 Balkan Harbi sırasında da gerçekleşmiştir. Balkanlar'dan gelenlerin önemli bir kısmı Ergene Havzası'na yerleşmişlerdi. Zira Ergene Havzası hem beşeri hem de fiziki şartlar bakımından göçmenlerin memleketlerine çok benziyordu. Bu göçler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da devam etti. Balkanlar'da azınlık durumunda kalan Türklerin bir kısmı serbest göçlerle bir kısmı da

Balkan devletleriyle yapılan anlaşmalar neticesinde Türkiye'ye yerleşmiştir. Mesela Lozan Antlaşması gereği 1923 yılında Yunanistan ile mübadele yapıp toplamda 55 bin kadar Rum ve Ermeni Yunanistan'a giderken 45 000 kadar Türk Trakya üzerinden Anadolu'ya gelmiştir. Bunlardan bir kısmı Anadolu'ya geçmeyip gayrimüslim nüfus tarafından boşaltılan evlere yerleştirildi. Yunanistan ile yapılan mübadelede nüfus miktar olarak çok fazla değişmemiş olsa da sosyal yapı değişmiştir. Bir başka örnek ise 1934 yılında Romanya Hükümeti ile yapılan anlaşma sonucu 55 000 kadar göçmenin Türkiye'ye gelmesidir. Gelenlerden bir kısmı Çorlu'ya yerleştirildi. Bugünkü Reşadiye Mahallesi'nin kuruluş sebebi Romanya'dan gelen bu göçmenlerdir. Yunanistan ve Romanya dışında Bulgaristan'dan da göçler meydana gelmiştir. 1930'da göç edenlerden 180, 1951'de göç edenlerden 300 kadar hane Çorlu'ya yerleşmiştir. Daha sonraki tarihlerde de göçler devam etse de daha çok müstakil veya küçük gruplar halindedir. Ayrıca Çorlu'da 1959'da Yugoslavya'dan göç etmiş 37 hane bulunmaktadır (Serez, 2007: 274; Tablo:8).

Tablo 8: Çorlu'ya Ülke Dışından Yapılan Toplu Göçler

Yıl	Gelen Yeri	Hane sayısı
1919	Selanik (Yunanistan)	200
1925	Drama, Serez (Yunanistan)	200
1930	Eski Cuma (Bulgaristan)	180
1935	Pazarcık (Romanya)	900
1951	Burgaz (Bulgaristan)	300
1959	Yugoslavya	37

Şehrin Balkan Savaşları'nda ve İkinci Dünya Savaşı yıllarında nüfus kaybettiği açıktır. Eğer bu olumsuzluklar yaşanmasaydı, Çorlu şehir nüfusu çok daha fazla olacaktı. Yaşanan bu olaylar sadece şehrin nüfusunun sayısal durumunu etkilememişti. Bunun dışında şehrin etnik yapısı üzerinde de etkili oldu. Osmanlı döneminde şehirde kozmopolit bir yapı hâkimdi. Şehir nüfusu Rum, Ermeni, Musevi, Müslüman ve Kiptilerden oluşuyordu. Sanılanın aksine gayrimüslimler azınlık değil bilakis nüfusun çoğunluğunu elinde bulunduruyordu. Mesela 1834 yılına ait nüfus yoklama defterine göre; Çorlu Kazası'na ait mahallelerde toplam gayrimüslim kişi sayısı 1695 iken Müslümanların sayısı 809'du (Bayraktar, 1996: 11). 19. yy'dan sonra gayrimüslimler Çorlu'dan ayrılmaya başlamışlardır. Öte taraftan Balkanlar'dan gelen Müslümanların bir kısmı Çorlu'ya yerleştiriliyordu. 1912 senesinde Çorlu'da 13 858 Müslüman, 3 415 Rum, 1 678 Ermeni, 1211 Musevi ikamet ediyordu (1912:149) 1900'lü

yılların başında 200-250 Yahudi Amerika'ya göç etmişti. 1914'te 3000 Rum, 400 Bulgar toplam 3 400 kadar gayrimüslim göç ederken 1 750 Türk bölgeye yerleştirilmişti (Arslan, 2008: 103). Böylece Çorlu'da azınlık olarak sadece Yahudiler kalmıştı. 1948 yılında İsrail Devleti'nin kurulmasıyla bir kısmı İsrail'e göç etti (Bardavit, 2007: 43; Tablo: 9).

Tablo 9: Çorlu'dan Ülke Dışına Yapılan Göçler

YIL	GİDİLEN YER	KİŞİ SAYISI
1900	ABD	200-250
1914	Yunanistan	3 000
1914	Bulgaristan	400
1950-2000	İsrail	200

İç göçler: Yukarıda anlatılanlardan çıkarılabileceği gibi dış göçler çoğunlukla 1950 öncesi yapılmıştır. 1950 sonrasında da yurt dışından göç alınmaya devam edilmişse de, bu sayının en fazla 14 000 kadar olduğu tahmin edilir. Diğer taraftan 1950 sonrasında yurt içi göçlerle Çorlu'ya gelen göçmen sayısı 174 000 kadardır. Dolayısıyla Çorlu'nun nüfuslanmasında iç göçlerin dış göçlere göre çok daha etkili olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bahsedilen rakamlar 235 354 nüfuslu Çorlu'nun %70'inin göçmen olduğunun da ispatıdır. İç göçleri tarihsel açıdan 2 safhada ele alabiliriz. Bunlar:1927 ile 1985 yılları arasında, Çorlu kırsalından Çorlu şehir merkeze yapılan göçler ve 1985'den günümüze kadar gelen süreçte gerçekleşen uzak bölgelerden yapılan göçlerdir

1927-1985 Yılları Arasında Çorlu'ya Yapılan İç Göçler: Bu dönemde Çorlu şehri daha çok hinterlandı içerisinde kalan köy ve kasabalardan nüfus alıyordu. 1950'li yıllarda şehre olan göçün şiddetli olmadığı düşünülmektedir. 1950'li yıllardan sonra özellikle de 1955 den sonra şehre olan göçlerde artış gözlenmiştir. Bunun sebebi 1950'den sonra tarımda makine kullanımının yaygınlaşmasıdır (Doğan, 2005: 70). Tarımda makineleşme ile birlikte insan gücüne olan talep azalmıştı. Böylece işsiz kalan nüfus göç etmek zorunda kaldı. Bu durum tüm Türkiye'de etkili olduğu gibi topografik açıdan makine kullanımına elverişli olan Çorlu kırsalı üzerinde de etkili olmuştur.

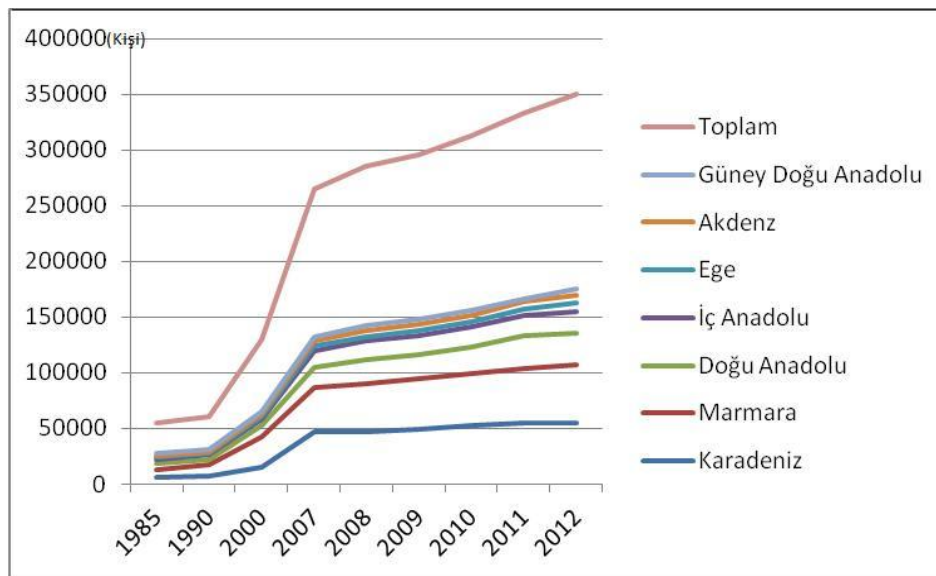
1985'den Günümüze Kadar Yapılan Göçler: 1980'lerden önce daha ziyade Çorlu şehrinin hinterlandı içinde kalan kırsal alanlardan merkeze doğru bir göç yaşanmıştı. Fakat 1980'li yıllarda Çorlu'nun sanayi fonksiyonu artmaya başladı. Sanayi sektörü geliştikçe etki alanı genişledi ve daha uzaklardan, daha fazla miktarda kişi Çorlu'ya göç etti (Tablo 10 ve

Şekil 5). Mesela, 1985 yılında, Çorlu’da yaşayıp ikametgâhı Çorlu dışında olan 27 670 kişi vardı. Bunlar arasında 7 343 kişiyle Marmara Bölgesi’nden gelenler birinci sıradaydı. Bunu 5566 kişiyle Karadeniz Bölgesi’nden, 5 250 kişiyle Doğu Anadolu Bölgesi’ sinden, 4071 kişiyle İç Anadolu Bölgesi’ sinden, 2 061 kişiyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ sinden ve 1 817 kişiyle Akdeniz Bölgesi’nden gelen kişiler izledi (Şekil 6). 2012 yılına gelindiğinde ise nüfusun %74 yani 174 903 kişinin ikametgâhı farklı şehirlerdeydi. Bu sefer en fazla göç alınan bölge: 55471 kişiyle Karadeniz Bölgesi’ydi. Marmara Bölgesi’nden 52 243, Doğu Anadolu Bölgesi’nden 27 809, İç Anadolu Bölgesi’nden 18 819, Ege Bölgesi’nden 8 307, Akdeniz Bölgesi’nden 6 879 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden 5 375 kişi Çorlu’ya göç etmiştir (Şekil 7).

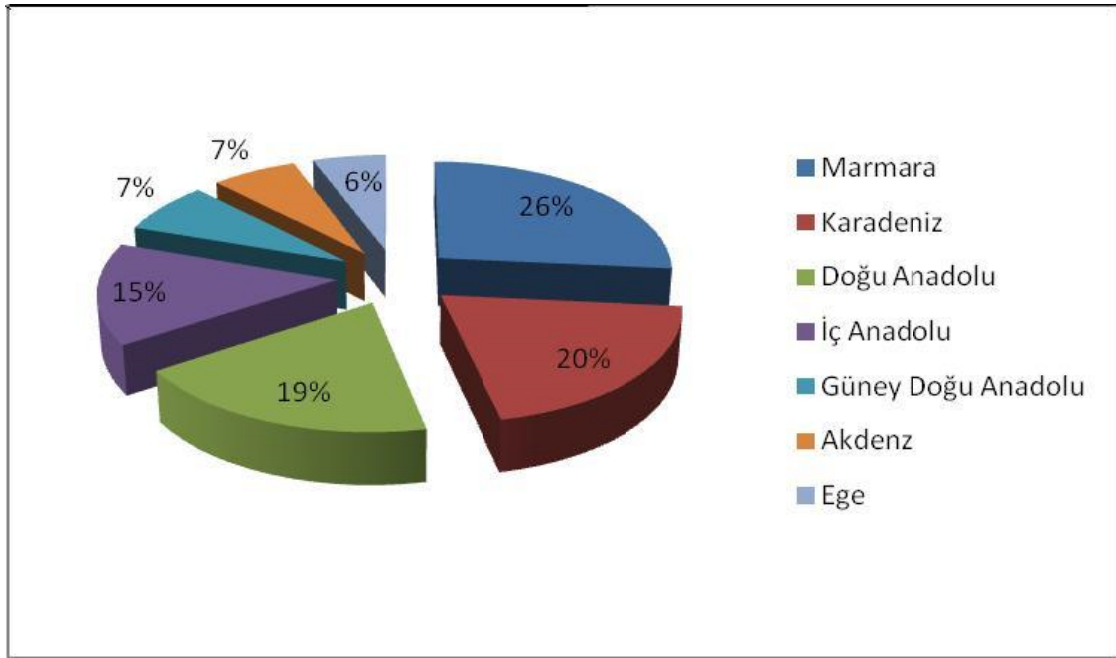
Tablo 10. Çorlu’ya Yurt İçinden Göç Eden Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı (1985-2012)

Bölgeler/yıllar	1985	1990	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karadeniz	5 566	7 093	15 685	46 742	47 214	49 415	52 672	54 374	55 471
Marmara	7 343	9 885	26 925	40 557	43 205	44 889	46 992	49 049	52 243
Doğu Anadolu	5 250	5 150	10 288	17 978	21 218	22 237	23 845	29 447	27 809
İç Anadolu	4 071	3 867	5 967	14 907	16 647	16 997	17 195	19 126	18 819
Ege	1 562	1 508	1 968	3 683	4 369	4 427	4 686	5 148	8 307
Akdeniz	1 817	1 421	2 427	5 049	5 729	5 674	6 329	6 563	6 879
G.Doğu Anadolu	2 061	1 612	1 862	3 478	4 549	4 331	4 475	2 920	5 375
Toplam	27 670	30 536	65 122	132 394	142 931	147 970	156 194	166 627	174 903

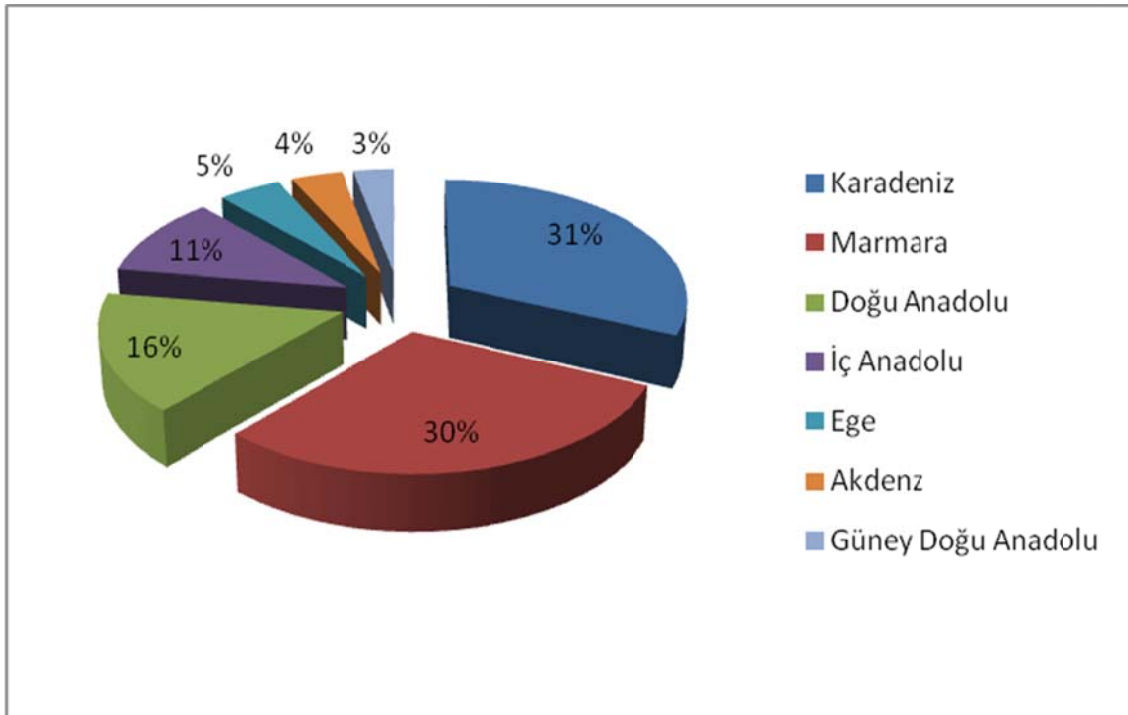
(1985, 1990 ve 2000 yılı nüfus sayımlarıyla TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Şekil 6. Çorlu’ya Göç Eden Kişilerin Yıllara Göre Dağılımı (1985-2012)

Şekil 7. Çorlu'ya Göç Edenlerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı (1985)

Şekil 8. Çorlu'ya Göç Edenlerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı (2012)

3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı

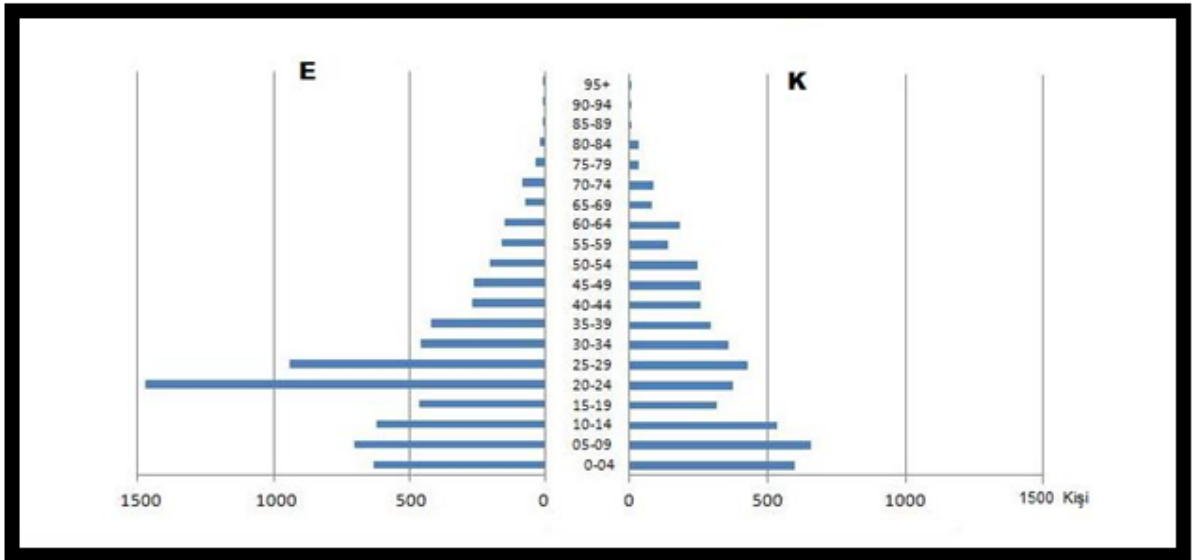
Çorlu şehrinde her dönemde erkek nüfusu kadın nüfusundan fazladır (Tablo:11). 1927 den 2012 yılına kadar olan nüfus verilerini incelediğimizde 1927-1990 yılları arasındaki erkek nüfus oranları 2000’den günümüze kadar olan erkek nüfus oranlarından biraz daha fazla olduğu gözlenir. Çünkü 2000 yılına kadar kişiler sayım esnasında bulundukları yerin nüfusuna kaydedilmişlerdir. 2000 yılından sonra ikametgâha dayalı nüfus tespitleri gerçekleştirildi. Yani 2000’e kadar karargâhtaki askerler de Çorlu nüfusuna dâhil ediliyordu. Böylece erkek nüfus oranı daha fazlaydı. Bunu 2000 yılına kadar olan nüfus piramitlerini incelediğimizde daha net görebiliriz (Şekil 9 ve 10). Piramitlerde askerlik çağı olan 20-24 yaş erkek nüfusu oldukça fazladır. 2012 yılın ait nüfus piramidinde askerler nüfusa dâhil edilmediği için 20-24 yaş erkek nüfusu düşmüştür (Şekil 10). 2000 yılına ait yaş piramidinde bir diğer dikkat çekici nokta: Aktif erkek nüfus oranının aktif kadın nüfus oranından fazla olmasıdır. Bunun sebebi göçlerin ilk önce ve çoğunlukla erkekler tarafından yapılıyor olmasıdır. 2000 yılı nüfus verilerine göre -aktif nüfus içerisinde- doğum yeri Çorlu olmayıp Çorlu’da yaşayan 100 506 kişinin 52 659’u erkek, 47 847’si kadındır. Bir başka ifadeyle 2000 yılında aktif nüfus içerisinde olup göç edenlerin % 52 si erkek ,%48’i kadındır (TÜİK, 2000).

Tablo 11: Çorlu Şehri’nin Erkek ve Kadın Nüfus Sayıları ve Oranları

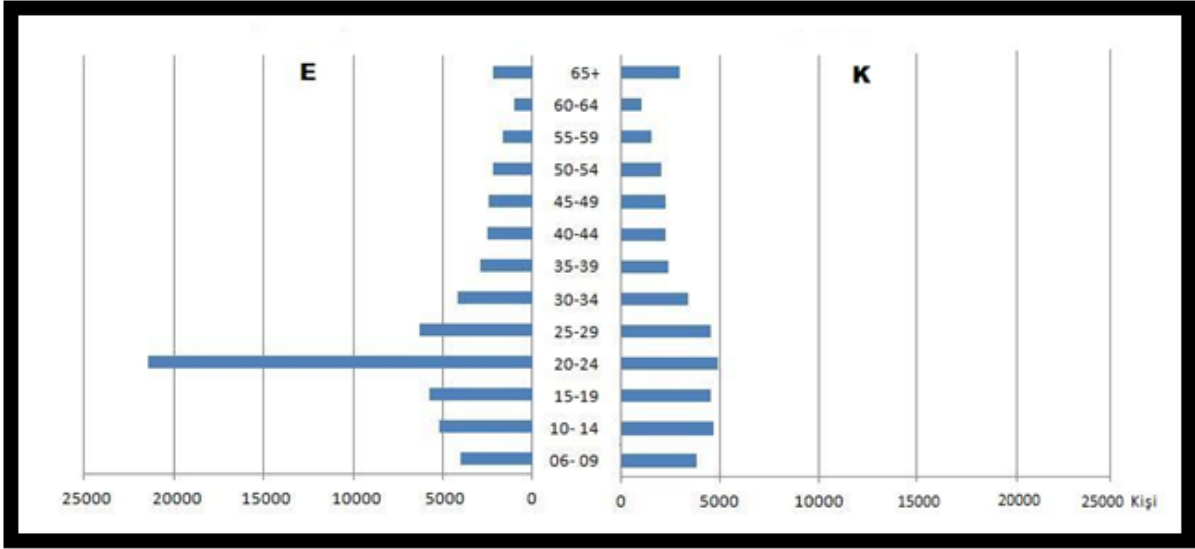
Yıllar	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Erkek nüfus Oranı	Kadın Nüfus Oranı
1927	4 641	3 298	58%	42%
1935	6 958	4 838	59%	41%
1945	7 349	5 045	59%	41%
1960	13 630	8 353	60%	40%
1965	16 776	10 411	62%	38%
1970	19 850	12 168	62%	38%
1975	22 427	17 707	56%	44%
1980	29 863	17 223	63%	37%
1985	36 771	22 336	62%	38%
1990	41 840	32 841	56%	44%

2000	73 066	68 459	52%	48%
2007	98 834	91 958	52%	48%
2008	103 895	96 682	52%	48%
2009	105390	100 744	51%	49%
2010	109 913	105 380	51%	49%
2011	116 959	109 962	52%	48%
2012	120 975	114 379	51%	49%

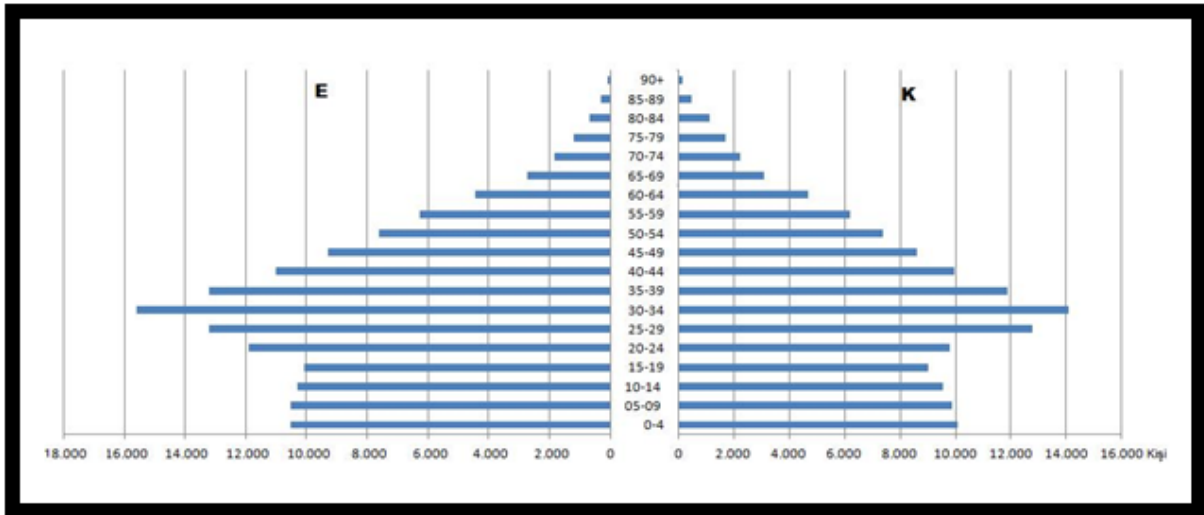
(1927, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990 ve 2000 yılı nüfus sayımlarıyla TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Şekil 9:Çorlu Şehrinin Nüfus Piramidi (1935)

Şekil 10: Çorlu Şehrinin Nüfus Piramidi (1980)

Şekil 11: Çorlu Şehrinin Nüfus Piramidi (2012)

1935 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfusun %36'sı genç %64'ü aktif nüfustu. Bu özelliğiyle doğum ve ölüm oranlarının çok olan gelişmekte olan bir bölgenin özelliklerini yansıtır. Sanayileşmenin hız kazandığı 1980'li yıllarda genç nüfus azalırken yaşlı nüfus artmıştır. Bu dönemde genç yaş gurubu %17 yaşlı gurubu %5'tir. Aktif nüfus ise 79 110 kişi olup toplam nüfusun %78'ini oluşturur. 2012 yılı nüfus verilerine göre genç nüfus toplam nüfusun %22'si aktif nüfus %72'si yaşlı nüfusun %6'sını oluşturuyordu (Tablo 12). Sonuç olarak Çorlu'nun kimliğini belirleyen sanayi için yeterli miktarda aktif nüfusun varlığından söz edebiliriz.

Tablo 12: Çorlu Nüfusunun Yaş guruplarına Göre Dağılımı (1935, 1980, 2000)

YAŞ /YIL	1935		1980		2012	
	Kişi	Oran(%)	Kişi	Oran(%)	Kişi	Oran(%)
00-14	3 737	32	17 730	17	60 818	22
15-64	7 648	64	79 110	78	196 936	72
65+	476	4	5 142	5	15 608	6

(1935, 1980 ve 2000 yılı nüfus sayımından yararlanılarak hazırlanmıştır.)

1980 ve 2000 yılı nüfus piramitlerine bakarak Çorlu'ya göçün şiddeti hakkında da bazı fikirler elde edebiliriz. 1980 yılı piramidine baktığımızda 0-14 yaş grubuna dâhil 17 730 kişi vardır. 20 yıl sonra aynı kişiler 15-29 yaş gurubunu oluşturacaklar (Çorlu 2000 döneminde dışarıya göç vermemiştir) 2000 nüfus verilerinde 15-29 yaş arası kişilerin sayısı 44 174 tür. Bunun anlamı sadece 15-29 yaş grubunda 26 444 kişi Çorlu'ya dışarıdan gelmiştir. Bu rakam 1980 yılında genç nüfus içerisindeyken ölen kişilerin olabileceğini düşünürsek artabilir fakat azalamaz.

6. Nüfusun Sektörlere Göre Dağılımı

1935 yılı verilerine göre 5 160 kişi en az bir işte istihdam edilmektedir. Bunların 1 842' si tarım alanında, 1 409'u sanayide, 1 909'u ise hizmet sektöründe istihdam edilmekteydi. 1985 yılına gelindiğinde, herhangi bir işte çalışan kişi sayısı 27 635 kişiye çıkmıştır. Diğer taraftan tarımda çalışan kişi sayısı 1 004 kişiye düştü. 1985 yılında sanayide çalışan kişi sayısı 3 932 kişiye, hizmet sektöründe çalışan kişi sayısı ise 22 699 kişiye yükselmiştir. 2000 yılında çalışan kişi sayısı 54 330, tarım sektöründe istihdam edilen kişi sayısı 777, sanayi sektöründe çalışan kişi sayısı 26 548 ve hizmet sektöründe çalışan kişi sayısı 27 005 kişidir (Tablo 13).

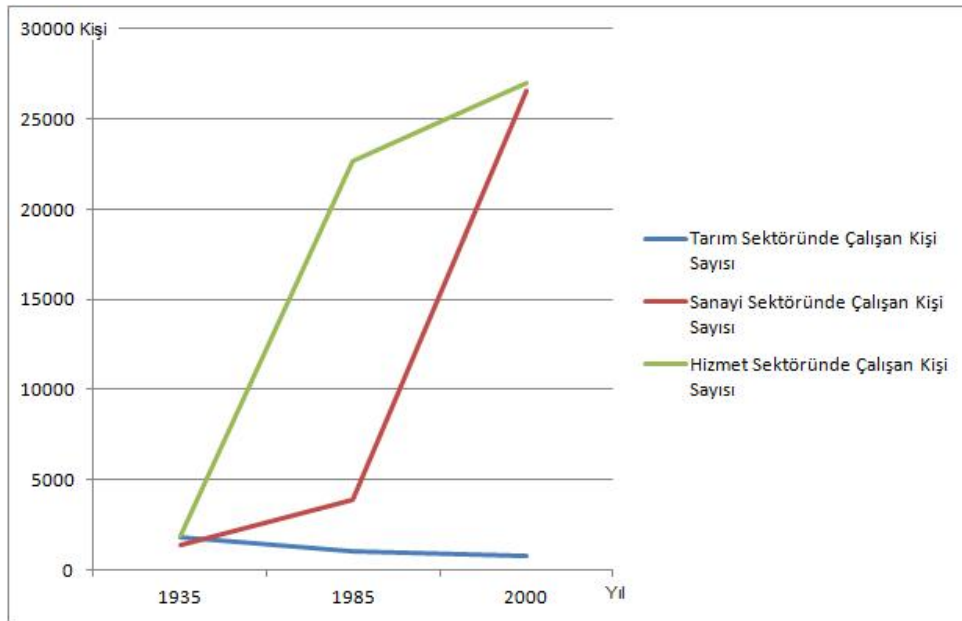
Tablo 13:Çorlu Nüfusunun Sektörlere Göre Dağılımı (1935, 1980, 2000)

SEKTÖR/YIL	1935		1985		2000	
	Kişi	Oran(%)	Kişi	Oran(%)	Kişi	Oran(%)
Tarım	1 842	36	1 004	4	777	1
Sanayi	1 409	27	3 932	14	26 548	49

Hizmet	1 909	37	22 699	82	27 005	50
Toplam	5 160	100	27 635	100	54 330	100

(1935, 1980 ve 2000 yılı nüfus sayımından yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Sektörde çalışanların tarihi gelişimine baktığımızda; tarımda çalışanların oranı daima azalırken hizmet ve sanayi sektöründe çalışanların sayısı daima artmıştır (Şekil: 12). Sanayi sektöründe çalışanların sayısında 1985 ile 2000 yılları arasında bir hayli artmıştır. 1985 yılında sanayide 3 932 kişi çalışırken 2000 yılında sanayide çalışan kişi sayısı 22 bin kadar artıp 26 548'e yükselmiştir. Hizmet sektörü ise daha düzenli bir artış sergiler. Hizmet sektörünün bu denli önemli yer tutması sanayide çalışan işçilerin ihtiyaçları ve 5. Kolordu Komutanlığı'nın bağlı askeri karargâhların burada bulunmasıdır.

Şekil 12: Çorlu Nüfusunun Sektörlere Göre Dağılımı (1935, 1980, 2000)

(1935, 1980 ve 2000 yılı nüfus sayımından yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Grafikte görüldüğü gibi tarım sektöründe çalışan kişi sayısı daima azalırken hizmet ve sanayi sektöründe çalışan kişi sayısı daima artmıştır. 1985 yılından sonra sanayi sektöründe çalışan kişi sayısı hızla artarken hizmet sektöründe çalışan kişi sayısındaki artış daha azdır.

5. Nüfusun Eğitim Durumu

Çorlu’da okul çağından 65 yaş ve üzerine kadar olan toplam nüfus 212 238 kişidir. Bu nüfusun 203 039’u okuma yazma biliyorken 3 056 kişi okuma yazma bilmemekte. Okuma yazma bilmeyenlerin 1 339’u 65 ve üzeri yaş grubuna dâhildir. Okuma yazma bilmeyenlerin 2 520’i kadın iken 536’sı erkektir. Erkekler askerlik görevi sırasında okuma yazma öğrenmişlerdir. Okuma yazma bilenlerin çoğu ilkokul, ortaokul, lise gibi orta öğretim kurumlarından mezun olmuşlardır. 34 722 kişi okula gitmeden okuma yazma öğrenmiştir. Nüfusun geri kalanı çeşitli yüksek eğitim kurumlarından mezun olmuştur (Tablo 14).

Tablo 14: Çorlu Nüfusunun Eğitim Durumu (2012)

Eğitim Durumu	Kişi
Okuma yazma bilmeyen	3 056
Okula gitmemiş ama okuma yazma bilen	34 722
İlkokul mezunu	38 384
İlköğretim mezunu	43 496
Ortaokul veya dengi okul mezunu	11 710
Lise veya dengi okul mezunu	51 499
Yüksekokul veya fakülte mezunu	21 724
Yüksek lisans mezunu	1 283
Doktora mezunu	221
Okuma yazma durumu bilinmeyen	6 143
Toplam	212 238

Buna göre nüfusun %45’i ilk ve orta dereceli bir okuldan mezundur. %24’ü lise ve dengi okullardan mezundur. Nüfusun %11 kadarı yüksek öğretim mezunudur. Çorlu nüfusunun sadece %3’lük bir kısmı okuma yazma bilmemektedir.

6. Şehrin Nüfus Yoğunluğu

1927 yılı nüfus sayımlarında Çorlu nahiyesinin yüzölçümü 1.100 km² olarak kaydedilmiştir. O dönemde Muratlı Çorlu'nun bucağı konumundaydı. Cumhuriyetin ilk yıllarında Balkan ülkelerinden gelen göçlerle Çorlu'nun idari sınırlarının bir nebze genişlediği düşünülmekte. 1945 nüfus sayımı verilerine göre Çorlu İlçesi'nin yüzölçümü 11.354 km² olarak hesap edilir. Çorlu ilçesinin yüzölçümü, 1957 yılında Muratlı, 1987 yılında Marmara Ereğlisi'nin ilçe olmasıyla 889km² ye geriler. 2000'li yıllarda bazı köylerin sınırlarının genişletilmesiyle Çorlu ilçesinin yüzölçümü 949 km² olmuştur (Kubas, Hurma ve Aydın 2010: 27; Pektaş ve Aluç, 2011: 13). Yukarıda bahsedilen konular sadece idari açıdan bir farklılıktır. Yoksa Çorlu şehri gün geçtikçe fonksiyonlarını güçlendirmekte ve çevresini daha fazla etkilemektedir. Bununla birlikte idari açıdan bu değişikliklerin Çorlu'nun idari fonksiyon alanını daralttığını söyleyebiliriz.

Şehir merkezi ile çevresi arasında kesin bir sınırdan söz edilememekle birlikte başta nüfus yoğunluğu olmak üzere, binaların kesafeti ve kat sayısı, nüfusun iş kollarına göre dağılımı, pendel hareketinin sınırları gibi bazı parametrelere bakıp şehir merkezi ile umland ve hinterlandları tahmin edilebilir. Bu başlık altında Çorlu şehri ile Çorlu'nun yakın ve uzak çevresi olduğunu düşündüğümüz alanların nüfus yoğunlukları incelenecektir. Böylece Çorlu şehri ve ard bölgeleri arasındaki sınırlar daha iyi anlaşılacaktır.

Tablo 15: Çorlu'nun Çevresindeki Bazı Yerleşmelerin Nüfusları (1960, 1985, 2012)

Çorlu merkezine yakın köy ve belediyeler	Yüzölçümü (km ²)	1960 yılı		1985 yılı		2012 yılı	
		Nüfus	Nüfus yoğunluğu (km ²)	Nüfus	Nüfus yoğunluğu (km ²)	Nüfus	Nüfus yoğunluğu (km ²)
Ahimehmet	31 37	1 335	43	1 026	33	652	21
Bakırca	19 374	818	42	861	33	44	35
Deregündüzlü	9 635	189	20	156	16	70	7
Esenler	20 356	974	48	1 117	55	875	43
İğneler	21 500	705	33	662	31	536	25
Karamehmet	42 281	1 071	25	1 038	25	962	23
Kırkgöz	19 773	881	45	1 064	54	1 288	65
Marmaracık (B)	22 281	1 043	47	1 418	64	6 464	290
Misinli (B)	30 823	1 623	53	1 540	50	1 665	54
Önerler	35 956	680	19	689	19	2 029	56
Sarılar	52 915	---	0	729	14	388	7
Seymen	84 613	1 235	15	1 217	14	1 085	13
Şehbaz (Şappaz)	17 931	---	---	528	29	498	28
Türkgücü (Paşalan)	41 107	1 721	42	1 135	28	1 057	26
Ulaş (B)	48 178	1 319	27	2 217	46	5 743	119
Vakıflar	27 260	1 284	47	1 258	46	2 340	86
Velimeşe (B)	73 338	2 189	30	2 879	39	7 979	109
Yenice (B)	70 102	804	11	817	12	1 859	27
Yulaflı	22 133	710	32	734	33	670	30
Büyükkarıştıran	14 60	1 624	111	2 983	204	5 765	394
Toplam	659 556	18 581	28	21 085	32	36 837	56

(1960, 1985 genel nüfus sayımlarıyla 2012 yılı TÜİK istatistiklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Çorlu nüfusu üzerinde en etkili faktör sanayidir. Sanayi hareketinin zayıf olduğu 1985 ve öncesinde kırsal alanlarda daha fazla nüfus barınmaktaydı. 1985 den sonra Çorlu'nun fonksiyonu arttıkça kırlar boşalmaya başladı. Bununla birlikte sanayinin yayıldığı D100 karayolu ile Çorlu- Çerkezköy yolu boyunca Marmaracık, Ulaş, Kırkgöz, Vakıflar, Velimeşe ve Büyükkarıştıran gibi merkezler nüfuslarını korumuşlar hatta kendi çevrelerinden bir miktar nüfus çekmişlerdir (Tablo 15) .

Toplam değerlere baktığımızda nüfusun devamlı bir artış eğiliminde olduğu görülür. 1960 yılında km² de 28 kişi yer alırken bu rakam 1985 yılında 32, 2012 yılında 56 kişiye ulaşmıştır. Genel tabloya değil de her bir merkeze ayrı ayrı bakarsak; Bazı yerleşim yerlerinin nüfus yoğunlukları azalırken bazılarının arttığını görürüz.

6.1.Mahalle Bazlı Nüfus Dağılımı:

Mahallelerin nüfus yoğunlukları şehrin etrafındaki yerlere göre daha fazladır. Mahallelerin ortalama nüfus yoğunluğu km² de 2 414 kişiye, Çorlu'ya bağlı köy ve beldelerde km² de 56 kişiydi.

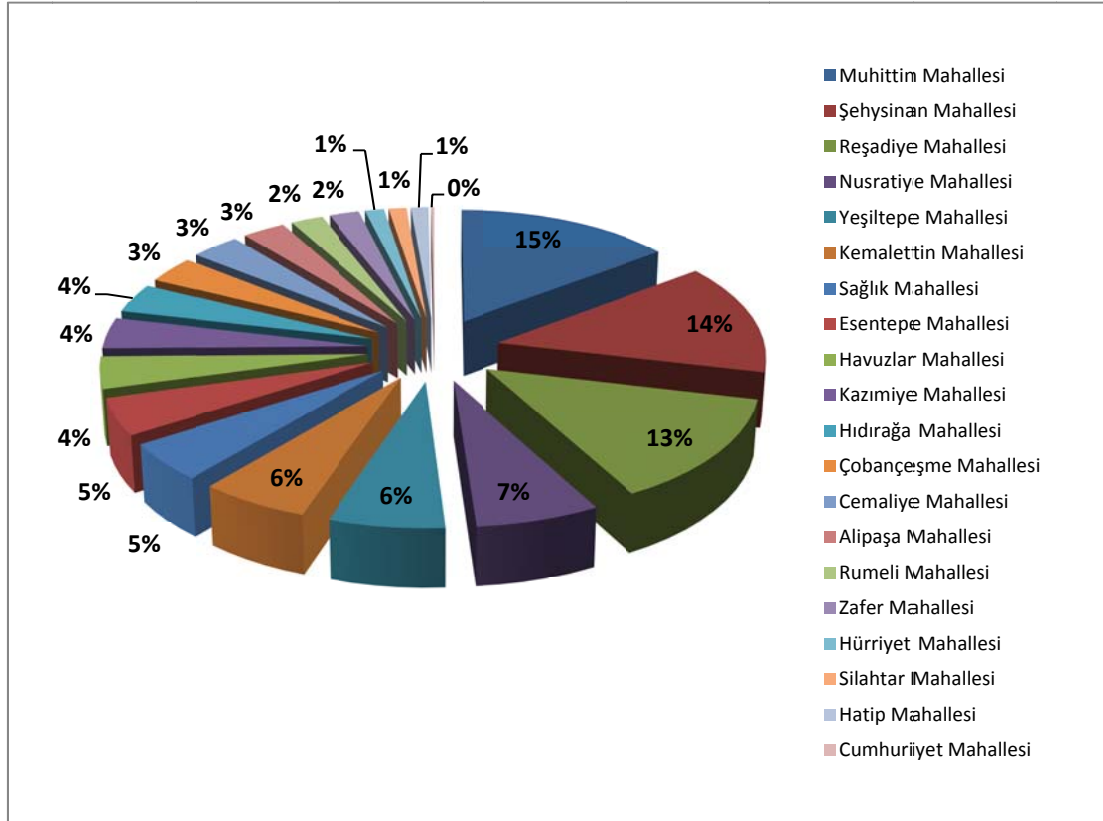
Mahallelerin nüfus yoğunlukları da tıpkı köy ve beldelerde olduğu gibi Çorlu'nun merkezine yaklaştıkça artmaktadır. Mahalleler arasında nüfus yoğunluğu en fazla olan mahalle, km² başına 46 883 kişiyle Reşadiye. Reşadiye mahallesini sırayla 27 107 kişi/km²yle Muhittin, 16 904 kişi/km²yle Şeyhsinan ve 16 046 kişi/km²yle Cemaliye Mahallesi takip eder. Görüldüğü gibi bu ilk 5 mahallenin hepsinde km² başına düşen kişi sayısı 15 binin üzerindedir. Bu dört mahallenin bir diğer ortak noktası ise Salih Omurtak Caddesi üzerinde ve Çorlu'nun merkezinde yer alıyor olmalarıdır. Geri kalan mahallelerin yoğunlukları şöyledir: km² 10 674 kişiyle Nusretiye 8 060 kişiyle Kazımiye, 7 496 kişiyle Çobançeşme, 7 447 kişiyle Esentepe, 6 515 kişiyle Alipaşa, 3 836 kişiyle Rumeli, 3 507 kişiyle Kemalettin, 2 518 kişiyle Yeşiltepe, 1 944 kişiyle Havuzlar, 1 583 kişiyle Hıdırağa, 904 kişiyle Zafer, 847 kişiyle Silahtar, 678 kişiyle Hürriyet, 699 kişiyle Sağlık 109 kişiyle Hatip, 45 kişiyle Cumhuriyet Mahallesi (Tablo 16).

Tablo 16: Çorlu Merkez Mahallelerinin Alan, Nüfus ve Nüfus Yoğunlukları (2013)

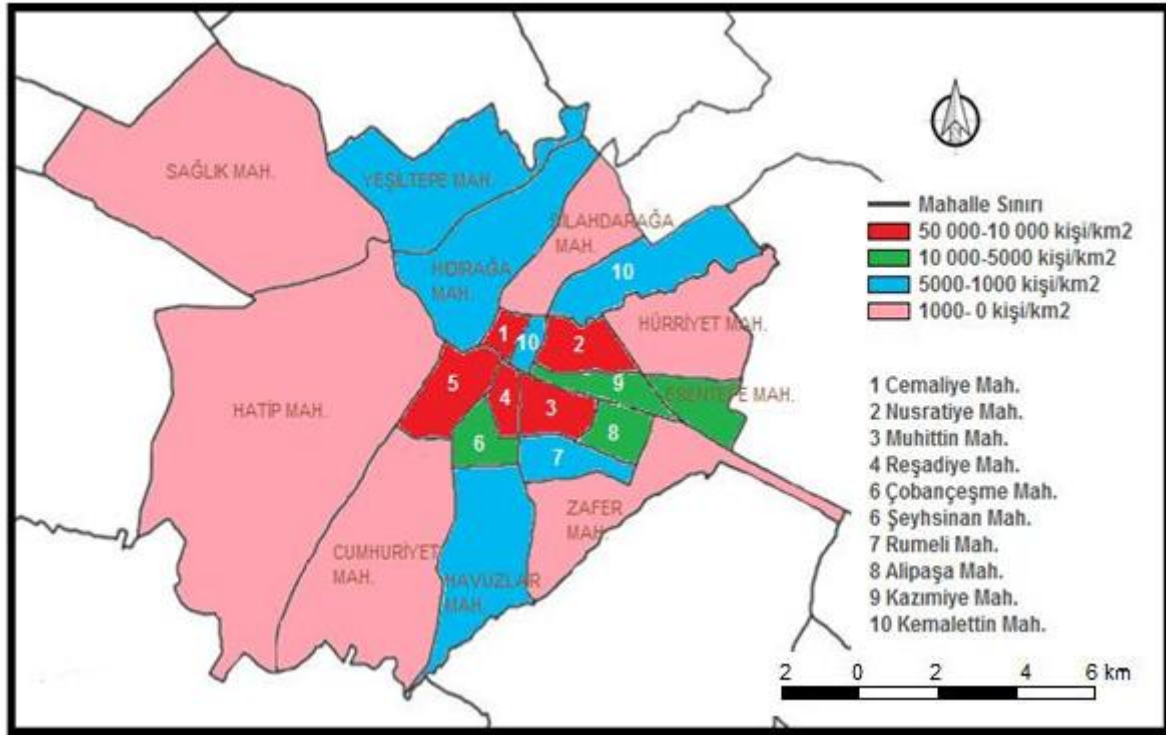
Mahalle Adı	Alan (m ²)	Nüfus	Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)
Alipaşa	1 049 224	6 836	6 515
Cemaliye	489 105	7 848	16 046
Cumhuriyet	10 724 182	486	45
Çobançeşme	1 055 885	7 915	7 496
Esentepe	1 459 685	10 870	7 447
Hatip	25 018 445	2 738	109
Havuzlar	4 891 296	9 511	1 944
Hıdırağa	5 557 489	8 798	1 583
Hürriyet	4 411 485	2 990	678
Kazımiye	1 141 580	9 201	8 060
Kemalettin	3 997 263	14 019	3507
Muhittin	1 277 146	34 620	27 107
Nusratiye	1 505 972	16 075	10 674

Reşadiye	672 846	31 545	46 883
Rumeli	1 333 270	5 115	3 836
Sağlık	16 407 831	11 470	699
Silahtar	3 282 138	2 781	847
Şehysinın	1 944 118	32 863	16 904
Yeşiltepe	5 881 221	14 806	2 518
Zafer	5 378 038	4 862	904
Toplam	97 478 219	235 349	2 414

Çorlu’da nüfus yoğunluğu en fazla olan ilk 5 mahallenin nüfuslarının toplamı 129 909 kişidir. Yani Çorlu’nun merkez mahallelerinde ikamet eden toplam nüfusunun %55’i yukarıda adı geçen 5 mahallede yaşamaktadır (Şekil 13).

Şekil 13: Çorlu Nüfusunun Merkez Mahallelerine Göre Nüfus Miktarları (2013)

Harita 5: Nüfus Yoğunluğunun Mahallere Göre Dağılımı (2013)

Nüfus yoğunluklarına göre ilk beşte bulunan Cemaliye, Reşadiye, Muhittin, Şeyhsinan ve Nusretiye Mahalleri'nin nüfus yoğunlukları 50 000-10 000 kişi arasındayken, onlara çok yakın mesafede bulunan Kemalettin Mahallesi'nde nüfusun hektar başına km² ye 3 507 kişi olması, kuzeyde bulunan geniş topraklarının boş olmasıyla alakalıdır. Silahtarağa ve Kazımiye Mahalleri'nin nüfus yoğunluklarının düşük olması merkezden uzak olan sınırları içindeki konut yoğunluğunun azalmasındandır (Harita 5).

4 BÖLÜM: YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

1.Yerleşme ve Saha İlişkisi:

Çorlu'nun bugün bulunduğu mevkide kurulmasının beşeri sebepleri: İstanbul ve Tekirdağ limanından gelen yolların ikmal noktası olması, daha sonraki dönemlerde ise Anastassius surları için bir ön kale görevini üstlenmiş olmasıdır. Fakat unutulmamalıdır ki, hiçbir beşeri faktör fiziki coğrafya şartlarıyla desteklenmediği sürece önemini devam ettiremez. Çorlu'nun kuruluşunu ve gelişmesini destekleyen fiziki şartlar şunlardır:

Suyun Varlığı: Tarihin her döneminde insanlar suya yakın yerlerde yerleşmişlerdir (Balcı Akova,2002: 170). Çorlu'da da durum benzerdir. Şehir, Çorlu Çayı ve Sinan Dede Deresi arasında kurulmuştur. Şehirde akarsu vadileri fazla derin olmadığından sulama ve günlük ihtiyaçlar için rahatlıkla kullanılabilir. Bununla birlikte akarsuların debileri yazın azalır, hatta vadilerin önemli bir kısmı kurduğundan insanlar yer altı suyunu kullanırlardı. Çorlu'ya dair yazılan eserlerde zaman zaman su sıkıntısından bahsettiği bilinmektedir. Buradaki su sıkıntısından kasıt suyun noksanlığından çok suya ulaşma zorluğudur. Çünkü Çorlu'nun ilk kuruluş sahası yüksekte yer alıyordu. Yeraltı su seviyesinin düştüğü yaz aylarında su tablasına ulaşmak için daha derine sondaj yapmak gerekliydi. Çorlulular kuyuları daha derinleştirmek yerine mahalle çeşmelerine yönelmişlerdir. Muhtemelen bundan dolayıdır ki Çorlu'da yol şebekesini etkileyen en önemli beşeri unsur mahalle çeşmeleridir. Fakat yazın çeşmelerin de suyu azaldığı için çeşmelere yakındaki Yılanlı, Havuzlar, Sinan Dede gibi akarsulardan fiçılarla su taşınır. Halk suyu satın alırdı (Aral, Özerk ve Gürel, 2010: 95).

Yükselti: Çorlu'nun ilk kurulduğu yer vadi tabanını yüksekten gören bir plato düzlüğüdür (Darkot ve Tuncel, 1981: 47). Bunun sebebi güvenlidir. Şehre gelen saldırıları önceden görmek ve tehdit anında hâkim tepe üzerinde yer almak her zaman avantajlıdır. Bunun dışında yamaçların zemini alüvyon dolgu sahalarına oranla her zaman daha sağlamdır. Dolayısıyla Çorlu'nun yüksekte yer alması depremden korunmak için de iyi bir seçenektir. Çorlu'nun çevresine göre yüksekte yer almasının bir diğer faydası ise sellerden korunmaktır. Çorlu'da toprağın suya doydugu kış aylarında görülen sağanak yağışlar sellere sebep olur. Vadi tabanından yüksekte yer alan şehir taşkınlardan korunabiliyordu.

Eğim: Çorlu eğimli bir araziye sahip değildir. Çorlu'da arazinin büyük bir kısmının eğimi %0-12 arasındadır. Bu eğim değerleri içerisinde de yaklaşık %80'inde eğim %0-6 arasındadır. Toprakların ancak % 4,2 si eğimlidir (Akova, 2002: 92).

Toprak: Şehrin bu mevkide kurulmasının bir diğer sebebi ise, verimli toprakların varlığıdır. Unutulmaması gerekir ki, sanayi inkılâbına kadar tarım, en önemli ekonomik faaliyetti. Dolayısıyla toprakların tarıma ve hayvancılığa uygun olması yer seçiminde önemli bir tercih sebebiydi. Bugün için de toprakların derin, verimli ve sulanabilir olması önemli bir çekiciliktir.

Bitki Örtüsü: Çorlu'nun burada kurulmuş olmasında etkili olan bir diğer faktör ulaşabilecekleri ormanların varlığıdır. Kuzey yarım küredeki orta kuşakta ormanların varlığı önemli bir çekicilik arz eder (Tanoğlu, 1968: 70). Ormanlar yapı ve yakacak malzemesi olduğu için İnsanlar ormanlara yakın olmayı tercih etmişlerdir. Literatürdeki bilgilerden eskiden buranın sık ormanlarla kaplı olduğunu biliyoruz (Tuna, 1963:8). Bunun dışında Çorlu'daki toprak kahverengi orman toprağıdır. Yani topraklar orman örtüsü altında oluşmuştur. Zira bugün Çorlu ve çevresinin bitki örtüsü antropojen step olarak sınıflandırılır (Dönmez, 1990: 202; Asan ve Yarcı, 1993: 26).

Tüm bu şartlar Çorlu'nun neden bugünkü bulunduğu mevkide kurulduğunun cevabıdır. Bunun dışında sonraki bölümlerde ele alınacağı gibi aynı fiziki şartlar şehrin gelişme yönü üzerinde de etkili olmuştur.

2.Cadde ve Sokak Sisteminin Oluşumunda Etkili Olan Faktörler

Cadde ve sokak sistemleri üzerinde topografya, hidrografya gibi fiziki coğrafya faktörler ile camii, çeşme, pazar yerleri gibi beşeri faktörler etkili olmaktadır.

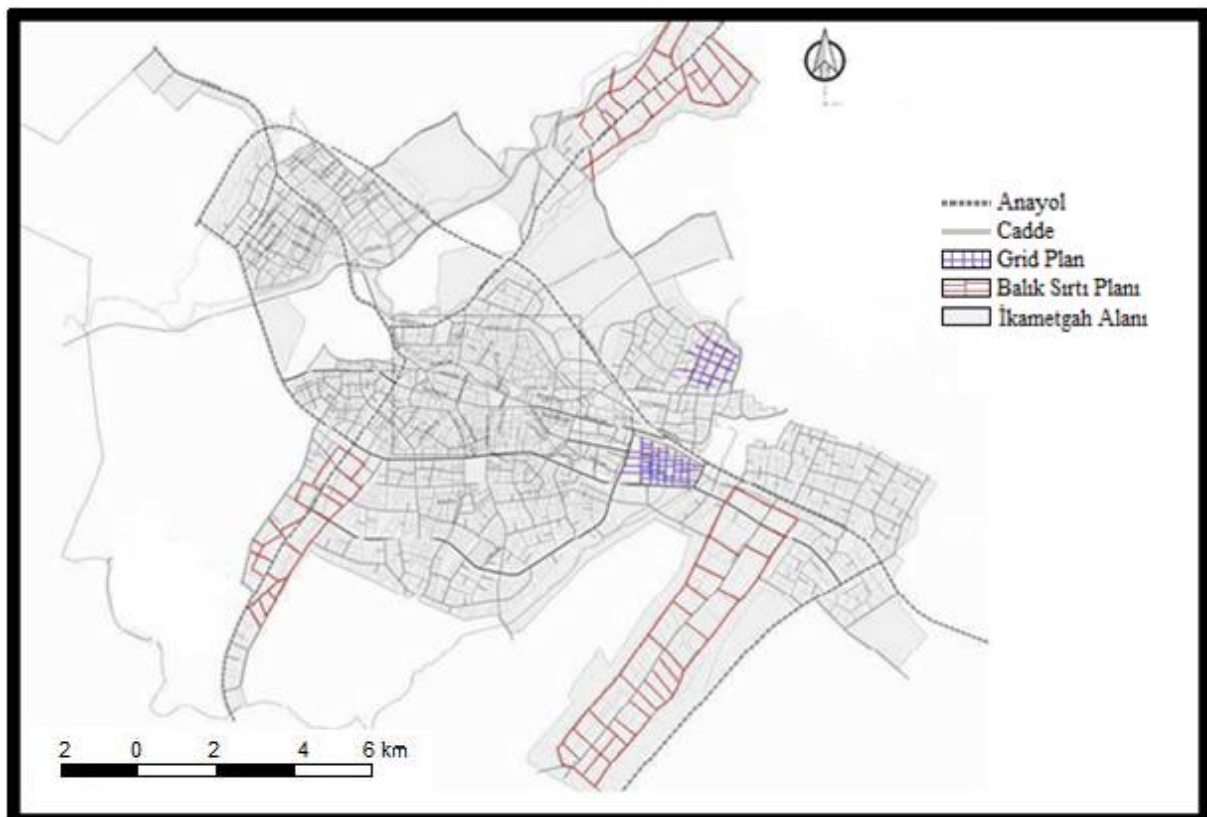
Fiziki Faktörler: Yolların ilk oluşumu bir plan dâhilinde gerçekleşmemiştir. Yerleşim yerleri arasındaki en kolay ve en kısa güzergâh zaman içerisinde gelişerek yolları oluşturmuştur. Yani yolların oluşumda ilk göz önünde bulundurulacak şey ulaşım kolaylığı, bir başka ifade ile topografik uygunluktur. Günümüzde de bu durum pek değişmez. Doğanın elvermediği bir ortamda inşa edilen bir yolun güvenliği ve sürekliliğinin sağlanması kolay değildir. Çorlu'da yol yapımında genellikle topografya arızalarının az olduğu vadi kenarları tercih edilmiştir. Çorlu-Çerkezköy Yolu bunun en güzel örneğidir yol Çorlu Çayı ile bire bir örtüşmekte ve çayın vadisi yol güzergâhını kendisine çekmektedir. Aynı şekilde Ahmet Taner Kışlalı Caddesi de Çorlu Çayı vadisini takip etmiştir. Sadece kara yolu yapımında değil demir yolu yapımında da vadi tabanları belirleyici olmuştur. Örneğin; Çorlu sınırları içerisinde geçen Edirne-İstanbul tren yolu hattı Ergene nehrini takip etmektedir.

Vadilerin yol sistemi üzerindeki etkisine bir başka örnek: kuzey-güney ve ara yönleri doğrultusundaki yolların (D100 ve Çorlu çevre yolu dışında) daha fazla ve daha uzun olmasıdır. Çorlu ve çevresinin hidrografiya haritası incelendiğinde akarsuların da kuzey-güney ve ara yönler istikametinde uzandığı görülmektedir. Özellikle Şehysinan ve Alipaşa Mahalleleri'nde bu daha net gözlenir.

Beşeri Faktörler: Çorlu şehri kuruluşundan itibaren İstanbul-Edirne yolu üzerinde mola verilen bir durak noktası konumundaydı. Osmanlı Devleti bu tip güzergâhlarda menzil külliyesi inşa ederdi. Çorlu'da da 15.yy'da Fatih Külliyesi, 16.yy'da Süleymaniye Külliyesini inşa edilmiştir. Külliye'nin elemanlarından çeşme, camii, imarethane gibi yapıların işlevsel özellikleri, külliye'nin bulunduğu mevki merkezi bir yer haline getirdi. Külliyelerden yollar çevreye doğru radyal bir şekilde yayılırdı. Bugün Fatih ve Süleymaniye külliyelerinin inşa edilmesinin üzerinde yaklaşık beş yüz yıl geçmiş olduğundan külliyelerin birçok yapısı ortadan kalkmıştır. Dahası geçen süre zarfında şehirde yeni çekici alanlar oluşturulmuştur. Fakat tüm bunlara rağmen, dikkatli bakıldığında bu iki külliye'nin sokak dağılışını nasıl etkilediğini bugün dahi görebiliriz.

Sadece külliye'ler değil çeşmeler de yolları kendilerine çekerek yol şebekesi üzerinde etkili olmuştur. Hatta yol şebekesi üzerindeki etkilerini diğer beşeri unsurlara göre çok daha rahat gözlemleyebiliriz. Örneğin Şehysinan Mahallesi sınırları içerisindeki Çukur çeşme Hülya Sokak, Mesut Kâhya Sokak, Çukurçeşme sokak ve Kumyol Caddesi'nin kesiştiği yerdedir. (Fotoğraf 1; Fotoğraf 2)Çeşmelerin sokaklar üzerindeki etkisine bir diğer örnek: Paşa Çeşme'sidir. Çeşme, Aladdin Efendi, Sabri Bey ve Mektep Sokakları'nın kesiştiği yerde yer alır (Harita 6). Çeşmelerin yol güzergâhları üzerindeki etkisine en güzel örnek Çardaklı Çeşme'dir.

Şehrin nüvesini oluşturan Hıdırağa ve Kemalettin Mahalleleri'nin güneydoğusu, Şeyhsinan Mahallesi'nin kuzeydoğusu ve Cemaliye mahallesinde cadde ve sokaklar olabildiğince dolambaçlıdır. Herhangi bir plana uymuyormuş gibi görünse de dikkatli bakıldığında ivicaçlı bir plandan söz edebiliriz. Kumyol Caddesi, Şinasi Kurşun Caddesi, kuzeyinde Ali Paşa Caddesi ile birleşen Lale Sokak, Heykel Meydanı'ndan çevreye doğru ışınsal bir şekilde yayılır (Harita 6).

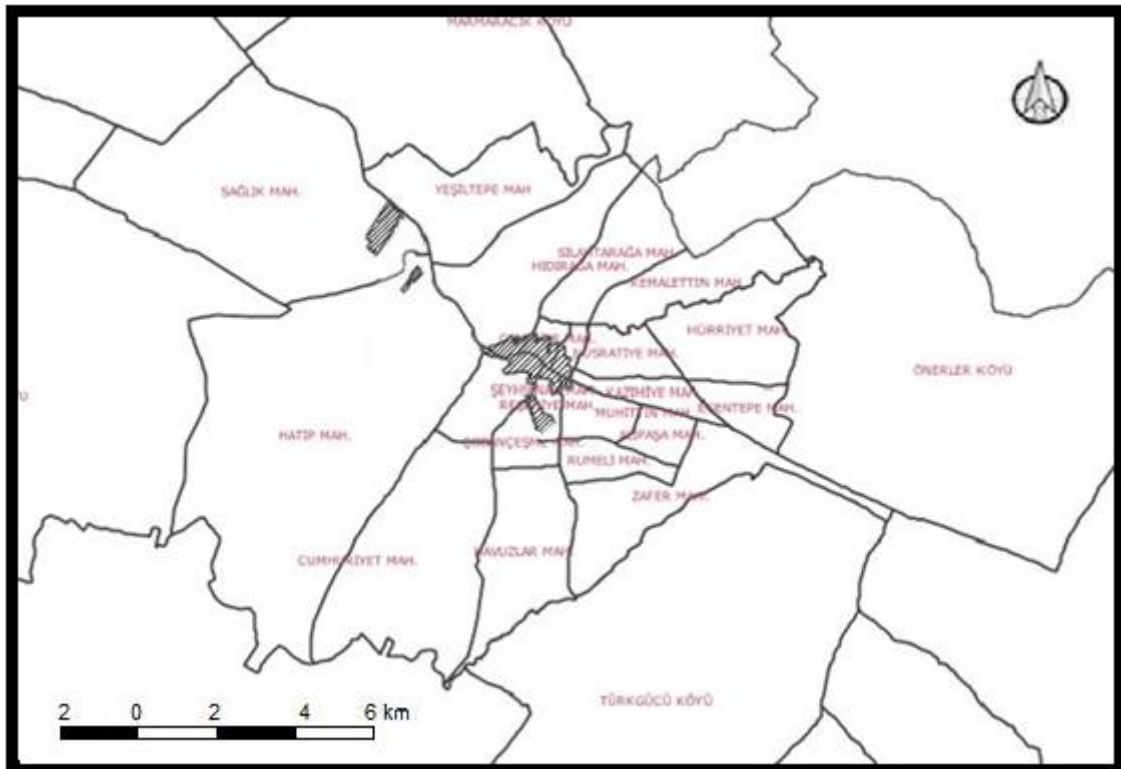

(Kaynak: Tekin (2007) den yararlanarak hazırlanmıştır).

çıkmaz. Zafer Mahallesi'nin kuzeyinde yer alan sanayi bölgesi örneğinde olduğu gibi endüstri bölgelerinde de görülebilir.

4.Çorlu Şehrinin Gelişim Yönleri

Çorlu şehrinin eski nüvesini Hıdırağa Mahallesi meydana getirmektedir. Şehir, 1960 yılına kadar, Hıdırağa Mahallesi merkez olmak üzere Cemaliye, Hatip, Şeyhsinan, Kemalettin, Muhittin ve Silahtar mahallelerinde gelişmiştir (Sazak, 2002: 92)(Harita 8).

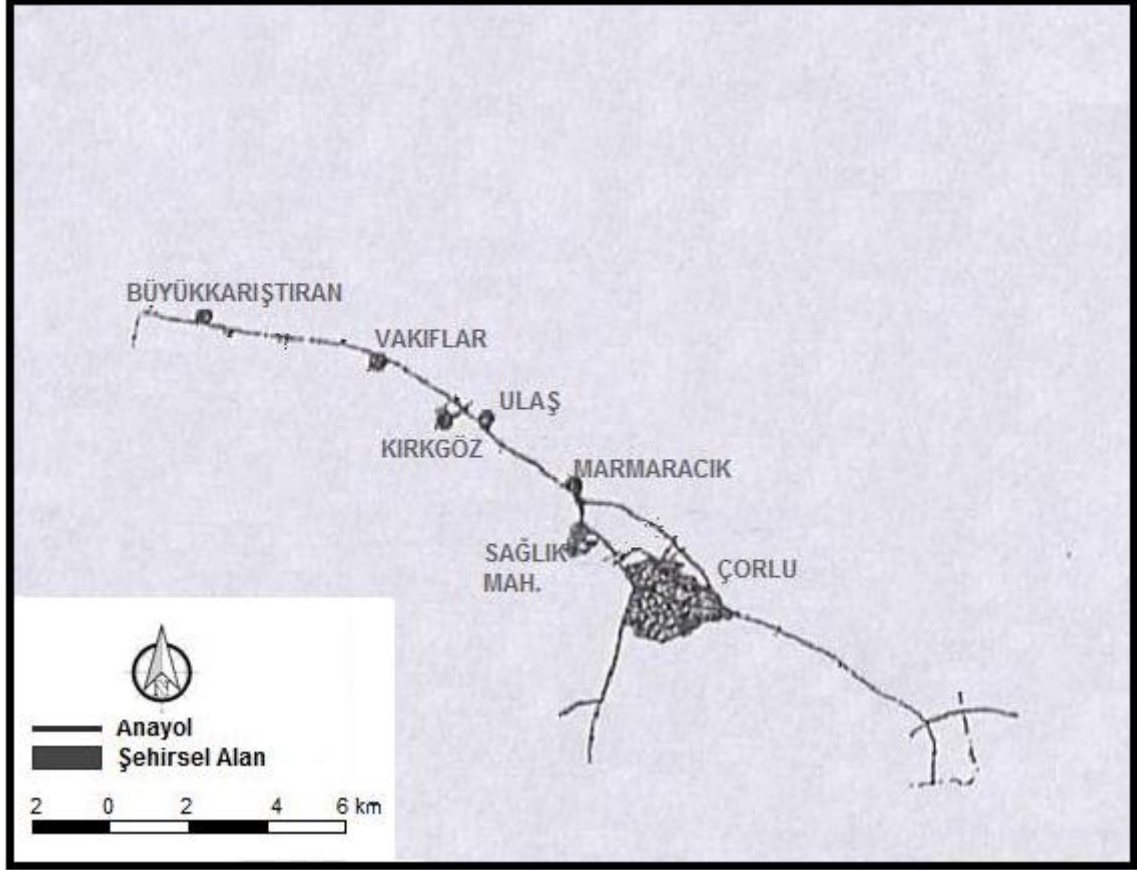
Harita 8: Çorlu Şehri'nin Gelişimi

1950’lerde şehrin güneyinde 1934 yılında Romanya’dan gelen göçmenler için kurulmuş Reşadiye Mahallesi yer alıyordu. Şehrin batısında askeri karargâh yer alırdı. En batıda Sağlık Mahallesi bulunurdu.

Sağlık Mahallesi de 1950-1960 yıllarında merkezden uzakta büyümüştür. Çorlu şehir bölgesi gelişimini seksenli yıllara kadar batı yönünde gerçekleştirdi. Sanayinin hız kazandığı 1985 yılından sonra daha fazla doğu ve güneydoğu istikametinde yayılmıştır.

*Çorlu'nun Batı Kenarının Gelişimi:*1950'li yıllarda tarımda makineleşmeyle birlikte kırsal alandaki nüfus en yakınındaki merkezlere yöneldi. 1970'li yıllarda Çorlu'da

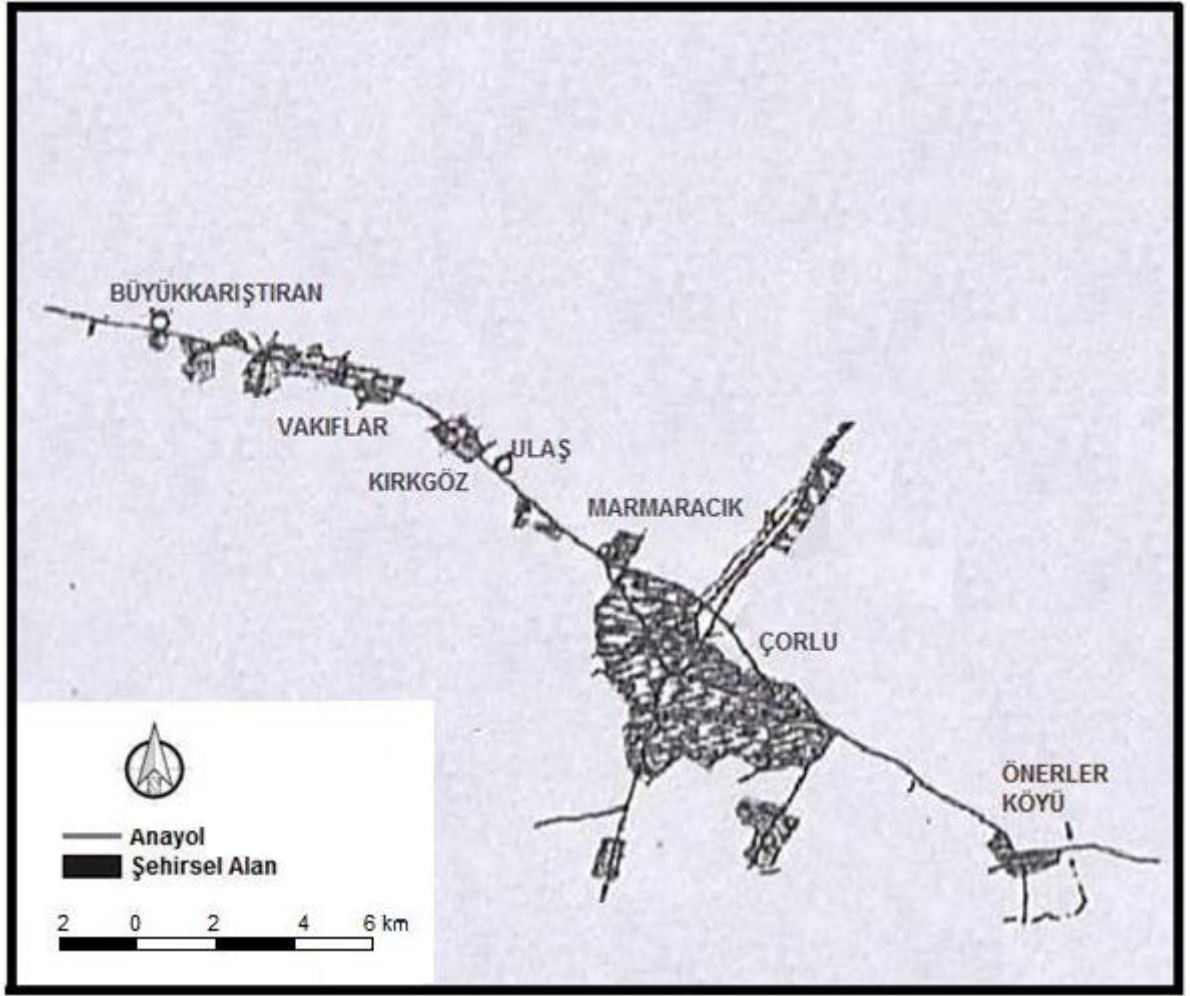
merkezden uzak Marmaracık, Ulaş, Kırkgöz, Vakıflar, Misinli, Büyükkarıştıran, gibi merkezler nüfuslarını arttırmıştır (Harita 9).

Harita 9: Çorlu Şehri ve Çevresi (1970)

(Sazak, 2002: 95)

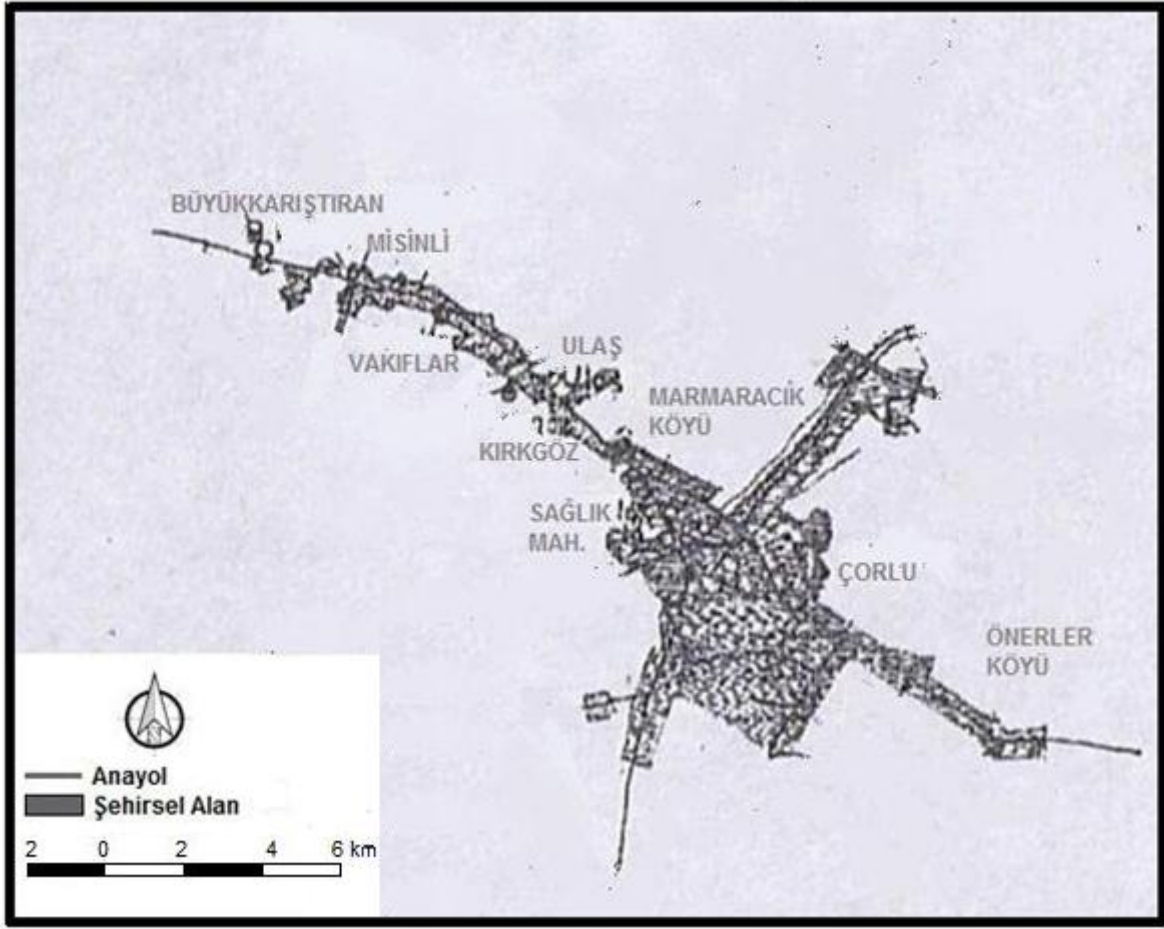
O yıllarda fabrika sahipleri arsalarını Çorlu merkezden almak yerine daha ucuz ama aynı ulaşım kolaylıklarına sahip olan Çorlu'nun batı çeperini tercih etti. 1970 ile 1985 yılları arasında bölgede sanayi tesisleri ve beraberinde gelen nüfus da arttı (Harita 9).

Harita 10: Çorlu Şehri ve Çevresi (1985)

(Sazak, 2002: 95)

1970-1975 döneminde yukarıda adı geçen merkezler kendi etki alanlarını arttırarak gelişmelerini sürdürmüştür. 1985'ten itibaren bölgede adeta bir sanayi patlaması yaşandı. Bu dönemden itibaren Çorlu, 'sanayi şehri' kimliğini kazanmaya başlar. 1985'ten günümüze kadar olan dönemde diğer dönemlerden farklı olarak merkezler arasındaki boşluklar dolmaya başladı. 1999 yılına gelindiğinde Çorlu, Önerler'den Büyükkarıştıran'a kadar olan sahada kesintisiz bir şekilde uzanıyordu (Harita 11)

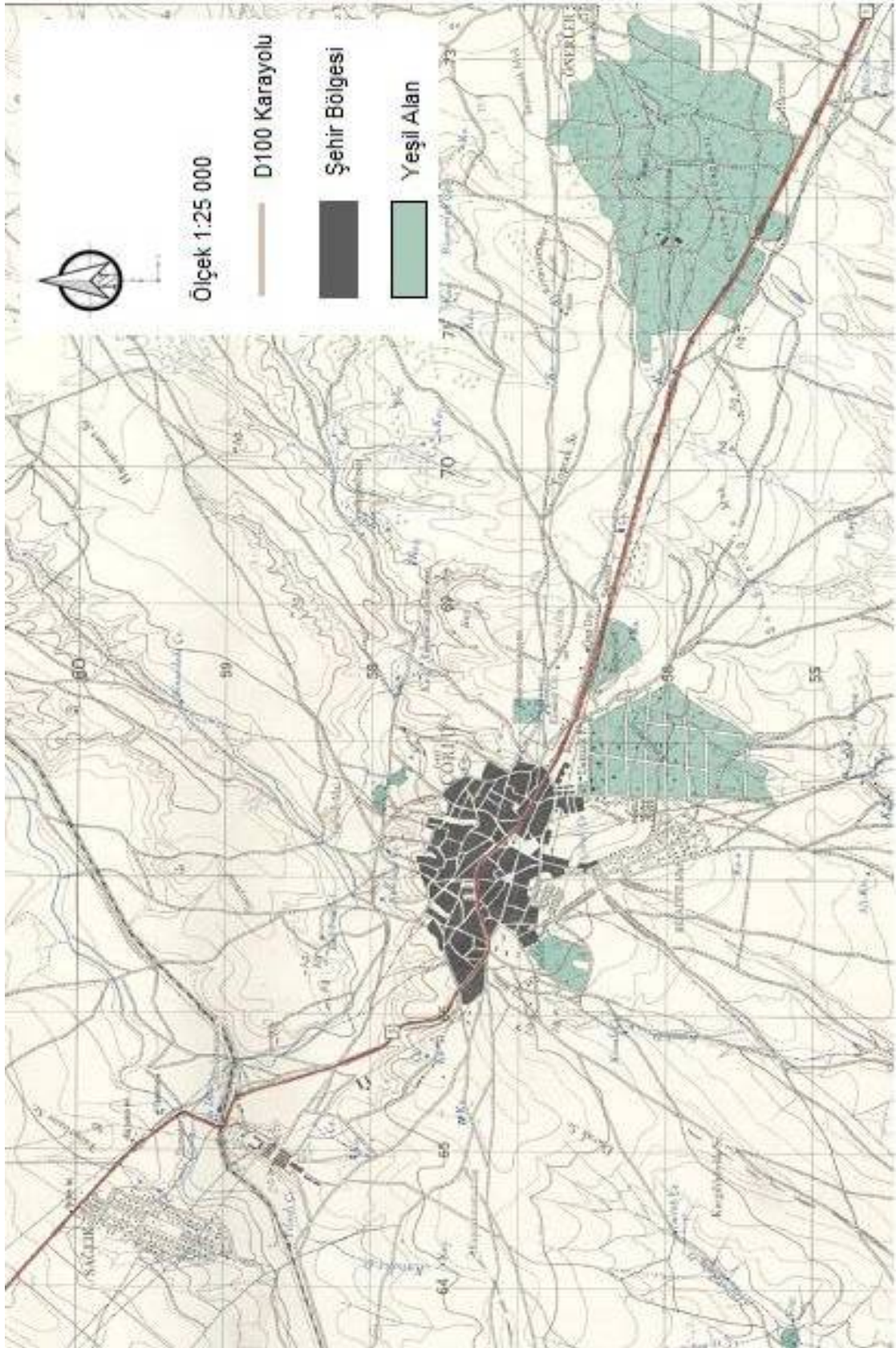

Harita 11: Çorlu Şehri ve Çevresi (1999)

(Sazak, 2002: 95)

Bu atlamalı gelişim bugün de hala devam etmektedir. Şehir hem D100 karayolu üzerinde daha uzak mesafelere yayılıyor, hem de merkeze yakın sanayi tesisleri arasındaki tarlalar sanayi bölgesi haline dönüştürülmektedir.

Çorlu'nun Doğu Kenarının Gelişimi: 1950'li yıllarda Çorlu şehir merkezinin doğusunda Bağevleri, Yenibağlar, Muavinin bahçesi gibi yeşil alanlar ile bugün şehrin içerisinde kalan şehitlik ve mezarlık yer alıyordu. Daha doğuda Şahbazoğlu mevkisini geçtikten sonra Çorlu'nun eski bağları ve nihayetinde Önerler Köyü yer alırdı (Harita: 12).

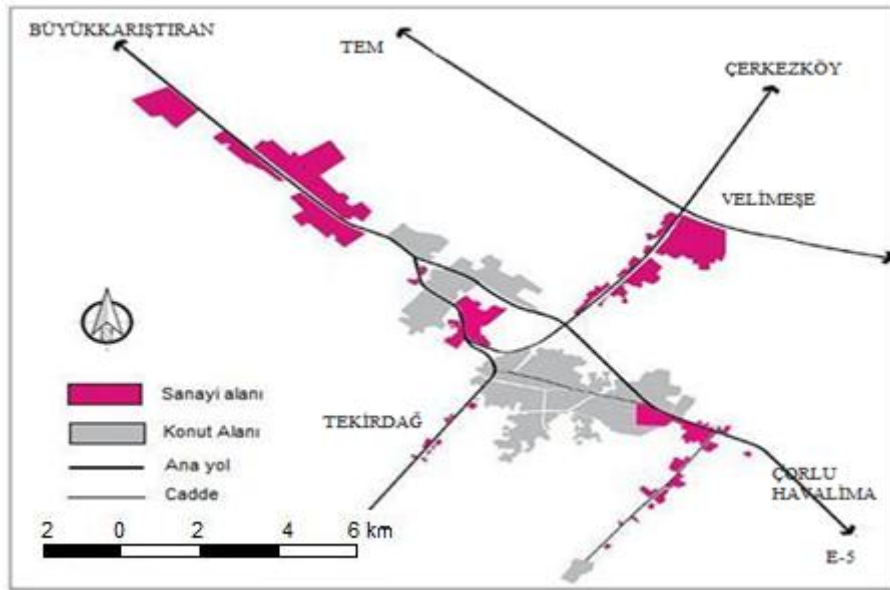

Harita 12:Çorlu ve Çevresi (1950)

Kaynak: Harita Umum Müdürlüğü

Doğu tarafındaki tüm bu yeşil alan 1980’li yıllara kadar şehrin doğu yönlü yayılımını engellediği düşünülmektedir. Seksenli yıllardan sonra sanayi sektörünün talebiyle arazi rantı yaşanmış ve yeşil kuşak tahrip edilerek şehir doğu istikametine yayılmıştır. 1998 yılında Tekirdağ Çorlu Havalimanı’nın faaliyete geçmesi, doğu yönde olan yayılmayı hızlandırdı. Çorlu’nun doğu kısmında da Büyükkarıştıran-Marmaracık aksında olduğu gibi atlamalı bir gelişim gözlenmiştir.

Çorlu’nun Kuzey Kenarının Gelişimi: Şehir 1980 sonrası Çorlu-Çerkezköy yolunu takip ederek kuzeye yayılmıştır. Kuzeye doğru gerçekleşen bu yayılma diğer istikametlerden biraz farklıdır. Mesela, diğer istikametlerde gelişme hem ikamet alanları hem de sanayi alanlarının mekânı kullanmasıyla gerçekleşmişti. Fakat kuzey yönlü olan ilerlemede büyük çoğunlukla fabrikalar mekânı kaplamıştır (Harita 13).

Harita 13: Çorlu’nun Sanayi ve Yerleşim Alanları (2012)

Kaynak: Trakya Kalkınma Ajansı, 2012 Çorlu Vizyon Planı adlı çalışmadan yararlanılarak hazırlanılmıştır.

Bir diğer önemli konu ise, şehrin kuzeye doğru çok daha hızlı geliştiğidir. Sanayileşmeye 1980’lerde başlayan bölge, bugün Marmaracık-Büyükkarıştıran aksından sonra en fazla sanayi tesisinin olduğu bölgedir. Çorlu –Çerkezköy Yolu’nun neden sanayi ağırlıklı ve neden hızlı bir gelişim içinde olduğunun sebeplerini şöyle açıklayabiliriz: 1980’li yıllarda Çorlu Belediyesi aldığı bir kararla, şehirden uzak olmak koşuluyla sanayi tesislerinin

ücretsiz yer altı suyunu kullanabileceğini bildirmiştir. Bu suya bolca ihtiyaç duyan tekstil sanayi ve o dönemde İstanbul'dan uzaklaştırılması düşünülen deri sanayi için bulunmaz bir fırsattı. Zira Çorlu hem yeraltı su kaynakları bakımından zengin hem de İstanbul'a yakın bir yerleşmeydi. Çorlu ilçesi sınırlarında yer seçimi söz konusu olduğunda; Çorlu- Çerkezköy yolu birçok avantaja sahip olduğundan sanayi tesislerini kendine çekti. Çorlu-Çerkezköy yolunun avantajları olarak:

- Belediyece şart koşulduğu gibi şehrin uzağında yer alan bir saha olması,
- Çorlu toprakları içinde akifer kalitesinin en iyi olduğu yerin burası olması,
- 1960'lı yıllarda Sağlık Mahallesi'nde kurulan tabakhaneler bölgesine oldukça yakın olması,
- Çorlu- Çerkezköy yolu üzerinde yer alması,
- Deşarj alanı olarak kullanılabilecek Çorlu Deresi bulunması,
- D100 ve E80'e bağlanıyor olması,

şeklinde özetlenebilir.

Bu olumlu özellikler neticesinde bölge hızlı bir şekilde ikametgâh alanlarına yer bırakmaksızın kullanılmaya başlandı. Bugün Çerkezköy ile Çorlu arasında yer yer boşluk alanlar bulunan linear bir sanayi dağılışından söz edebiliriz. Buradaki sanayi kuruluşları güneyde Çorlu, kuzeyde Çerkezköy gibi iki önemli sanayi kentinin hinterlandlarının kesiştiği noktada yer alırlar. Bu durum şimdiye kadar olan dönemde olumlu sonuçlar vermiştir. Burada yer alan fabrikalar, çevrelerinde bulunan sanayi kuruluşlarından rahatlıkla ihtiyaçları olan ara malları satın alabilirler ya da çevresindeki fabrikalara ara ürünler satabilirler. Buradaki fabrikalar her iki şehre de yakın olduklarından ihtiyaç duydukları iş gücünü rahatlıkla bulabilirler. Bir başka açıdan şehirlere göre yakın olmaları pazarlama açısından da avantaj sağlayabilir. Son yıllarda fabrikalar bu pazarlama potansiyellerini daha iyi değerlendirmek adına Çorlu-Çerkezköy yolu boyunca outlet mağazalarını açmıştır.

Çorlu'nun kuzeydoğu kenarının gelişimi: kuzeyde çorlu-Çerkezköy doğuda İstanbul Yolu arasında kalan bölgede Kazımiye ve Hürriyet Mahalleleri ile Önerler Köyü yer almaktadır. Bu bahsedilen yerler sanayinin bölgeye gelişiyile şekillenmiş; şehirden kısmen

uzakta toplu konut alanları ve lüks villaların yapıldığı yerlerdir. Özellikle Önerler Köyü'nde bunu daha rahat görebiliriz. Burasını şehrin uydu kenti olarak tanımlayabiliriz.

Çorlu'nun Güney ve Güneydoğu Kenarlarının Gelişimi: Çorlu'nun güney ve güney doğu yönlü gelişmesi 1980'li yıllardan sonra gerçekleşti. Şehrin kuzey kısımdaki gelişiminden farklı olarak; güney yönde yayılma hem sanayi tesisleri hem de ikametgâh alanlarının gelişimiyle gerçekleşmiştir. Türkgücü-Çorlu yolu ile Tekirdağ- Çorlu yolu istikametinde sanayi tesisleri yer alırken bu iki yol arasında kalan bölgede ise güneydoğu istikametine doğru konut alanları gelişti. Burada Zafer Mahallesi gibi yeni mahalleler ortaya çıkmıştır.

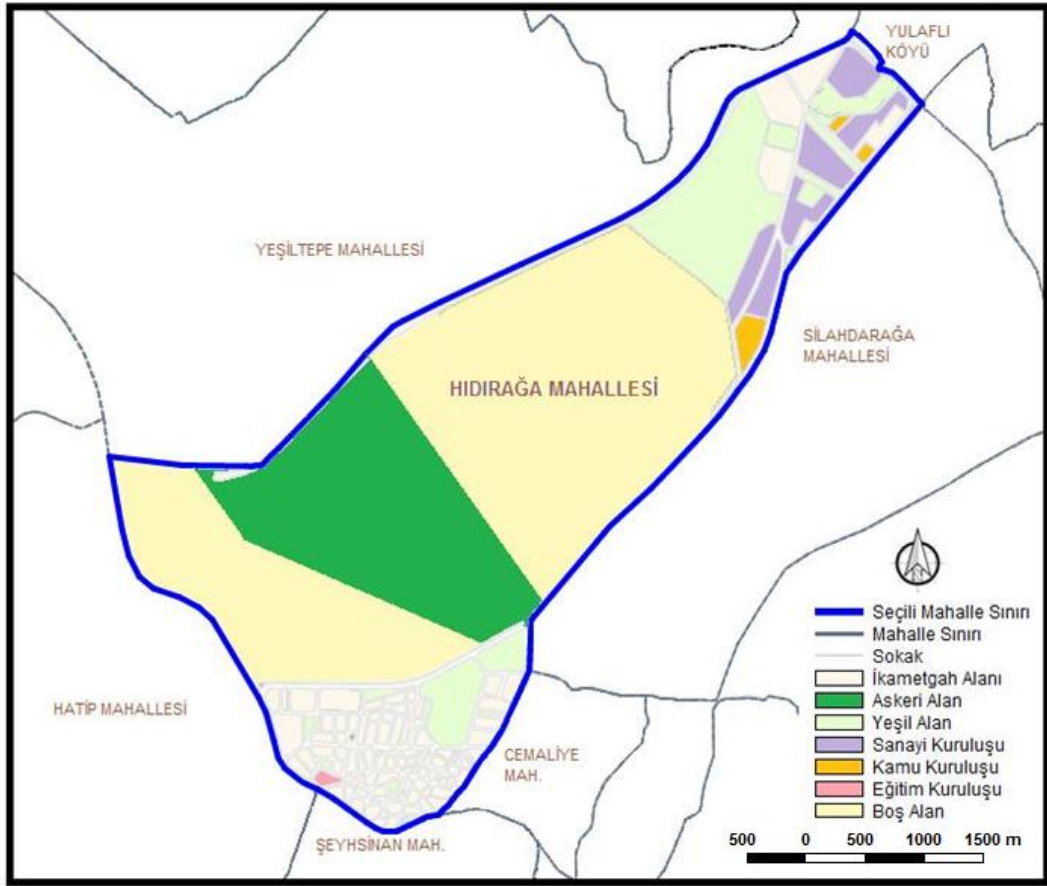
Tüm bunların dışında şehrin merkezi iş alanı da yer değiştirmektedir. 1960'lı yıllarda şehrin merkezi Tahtalı Camii civarıyken. Bugün genel teamül merkezin Süleymaniye Camii ve Belediye Sarayı'nın bulunduğu meydan olduğudur. Burası hem ticaret ve hizmet fonksiyonları açısından hem de idari açıdan merkezi özellik taşır. Bununla birlikte merkezi iş alanının doğuya doğru genişlediği çok net bir şekilde gözlenir. Tahtalı Camii civarındaki hizmet sektörüne ait binalar eski harap görünümlü iken, doğu aksı üzerindeki binalar çok daha modern görünümündedir (Fotoğraf 2,3,4,5,6).

5. Çorlu'nun Mahalleleri

Çorlu belediyesine bağlı 20 tane mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelere dair haritalar çorlu belediyesinin resmi inrernet sitesinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

5.1. Hıdırağa Mahallesi:

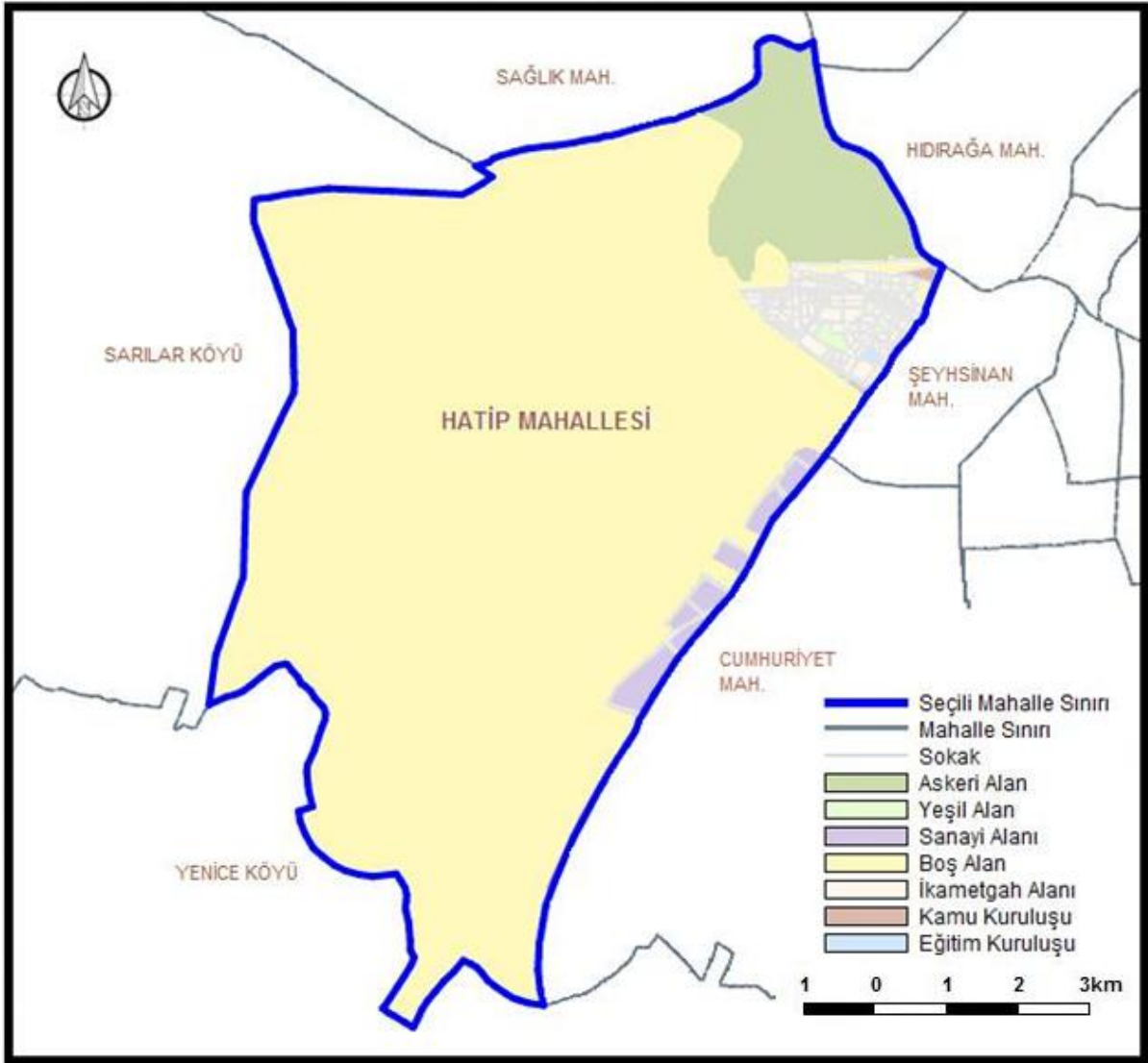
Mahallenin kuzeyinde Yeşiltepe, doğusunda Silahtar, güneydoğusunda Cemaliye, güneyinde Şeyhsinan, güneybatısında Hatip, batı ve kuzey batısında Sağlık Mahalleleri yer alır (Plan 1). Mahalle toplam, 5,565km²lik bir alan kaplar, bunun yaklaşık 800 000 m² si askeri bölge 350 000 m² si yeşil alan, yaklaşık 330 000m² lik alan da sanayi bölgesi olarak kullanılır. Çorlu şehrinin en eski yerleşim yeridir. Çorlu Kalesi'ne ait kalıntılar mahallenin güneyinde yer alır. 19. yy'da temettuat defterlerine Hızırağa olarak kaydedilmiştir. Sınırları içerisinde Çorlu Deresi, Sinan Dede Deresi ve Kumluca Deresi yer alır. Çerkezköy yolu ve çevre yolu da mahalle sınırları içerisinde kesişirler. Belediye şantiyesi, organize deri sanayi ve birçok deri fabrikası burada yer alır. Mahalle sakinleri ağırlıklı olarak çingenelerden oluşur.

Plan 1: Hıdırağa Mahallesi

5.2 Hatip Mahallesi:

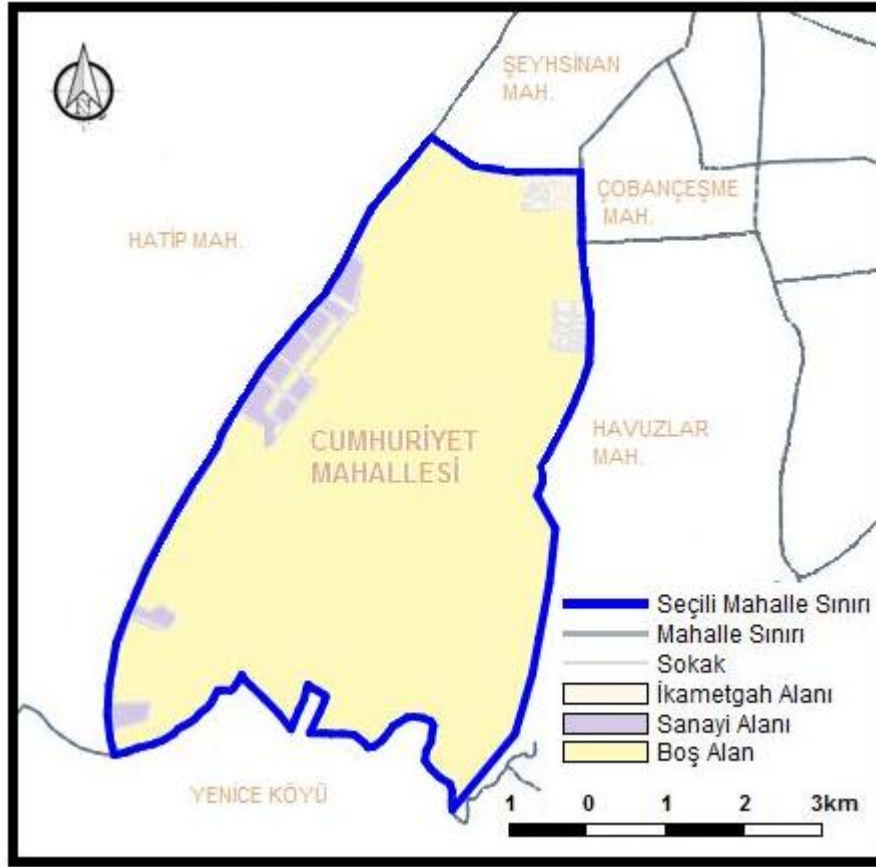
Çorlu'nun batısında yer alan Hatip Mahallesi'nin konumu şu şekildedir: Kuzeyinde Sağlık Mahallesi, kuzeydoğusunda Hıdırağa Mahallesi, doğusunda Şeyhsinan Mahallesi, güneydoğusunda Hürriyet Mahallesi ve batısında Yenice ilçesi yer almaktadır. Kuzeyde Sağlık Mahallesi'yle sınırını Çorlu Çayı, güneydoğu kısmında ise Şeyhsinan Mahallesi'yle olan sınırı Çorlu-Tekirdağ yolu belirler (Plan: 2). 25 184 km² lik alanıyla Çorlu'nun en büyük mahallesi olmasına rağmen nüfus yoğunluğu Cumhuriyet Mahallesi'nden sonra en düşük mahalledir. Hektar başına bir kişi düşer. Bunun nedeni mahalle yüz ölçümünün 18 150 km² si yani %72'si imara açılmamış, tarla şeklinde olmasıdır. Diğer taraftan 1 500 km² kadarı yani %6'sı sanayi bölgesidir. 1970'lerden sonra gelişmeye başlayan mahallede düzenli bir yapılaşmadan söz edilemez. Özellikle mahallenin merkezinde gecekonduların varlığı dikkat çeker. Parseller düzensiz ve küçüktür. Parsellerin düzgün olmaması ve çok hisseli olmasından dolayı mütahitler tarafından pek tercih edilmez (Tosun,2007: 50). Karatepe Maden ocakları mahallenin güney ucunda yer alır.

Plan 2:Hatip Mahallesi

5.3. Cumhuriyet Mahallesi:

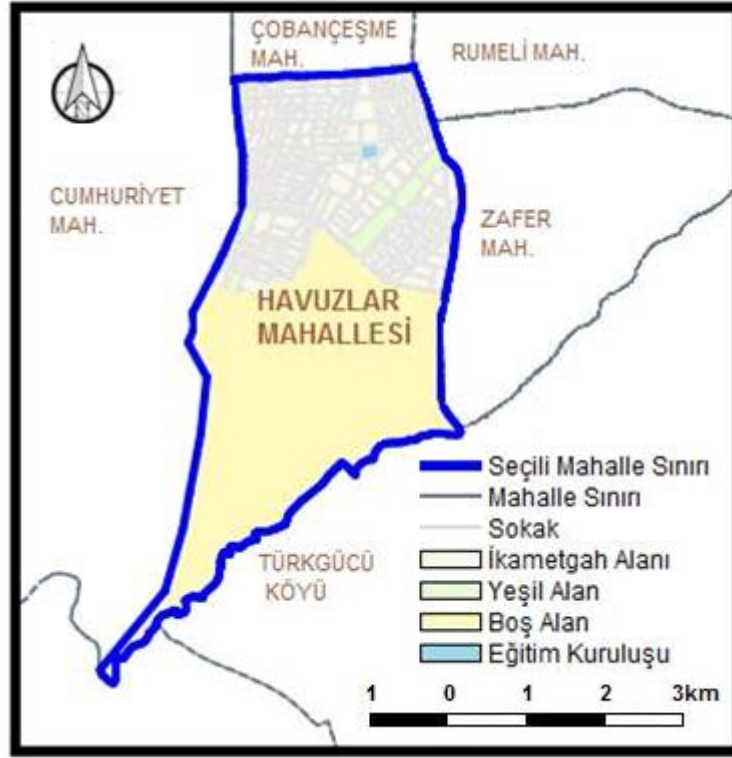
Mahallenin batısında Hatip, kuzeyinde Şeyhsinan, kuzey doğusunda Çobançeşme ve doğusunda Havuzlar mahallesi yer alır. Güneyinde ise Çorlu ilçesine bağlı Yenice Köyü vardır (Plan 3). Mahallenin 5 082 km² si (%52) tarla şeklinde olup yerleşime açılmamışken 1 500 km² sanayi alanı olarak planlanmıştır. Mahalle sınırları kuzeyde Celal Bayar Bulvarı'yla başlar. Yeni kurulan bir mahalle olup yerleşme oldukça seyrektir (Fotoğraf 12). Belediye tarafından hazırlanmış imar planlarında 2 688 km² lik bir alan iskâna açılmıştır.

Plan 3:Cumhuriyet Mahallesi

5.4. Havuzlar Mahallesi:

Kuzeyde Çobançeşme Mahallesi, Doğuda Rumeli ve Zafer Mahalleleri, Güneyde, Türkgücü Köyü, Batıda Cumhuriyet Mahallesi yer alır (Plan 4). Toplam yüzölçümü 4798km² olup 3.500 km² kadarı iskâna açılmıştır. Cumhuriyet Mahallesi gibi yeni kurulan bir mahalledir. Kuzey kısımları konut alanlarıyla dolmuş durumdadır. Suya ulaşımın kolay olduğu bir bölgedir.

Plan 4: Havuzlar Mahallesi

5.5. Sağlık Mahallesi:

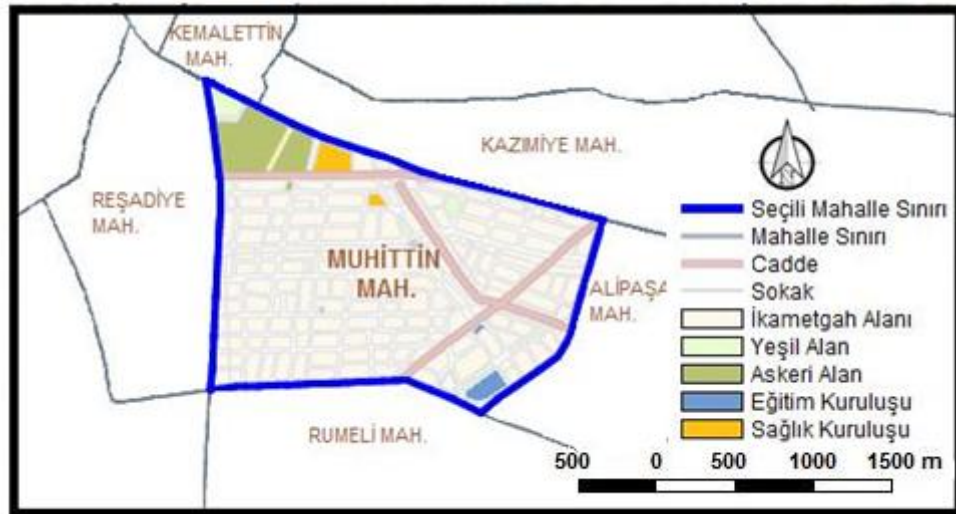
Mahallenin batısında Esenler Köyü, kuzeybatısında Kırkgöz Köyü, kuzeydoğusunda Marmaracık Köyü ile Yeşiltepe Mahallesi, güneyinde Hatip Mahallesi ve güneybatısında Sarılar Köyü yer alır (Plan 5). Mahalle 16 292km² lik yüzölçümüyle Çorlu'nun en geniş mahallesidir. Arazinin %27'si (4 379km²) iskâna açılmıştır. Mahallede yaşayanlar genelde 1930, 1950 ve 1970'li yıllarda Bulgaristan'dan gelen göçmenlerdir (Tosun, 2007: 60) Mahallenin ortasından boydan boya Edirne Caddesi (Çorlu- Edirne Yolu) geçer. Mahalle, ilk olarak Edirne Caddesi'nin güneyinde gelişmiş daha sonra caddenin kuzeyine yayılmıştır. Bugün caddenin kuzeyinde bulunan kısım Yeşiltepe Mahallesi sınırları içerisinde kalır.

Plan 5:Sağlık Mahallesi

5.6. Muhittin Mahallesi:

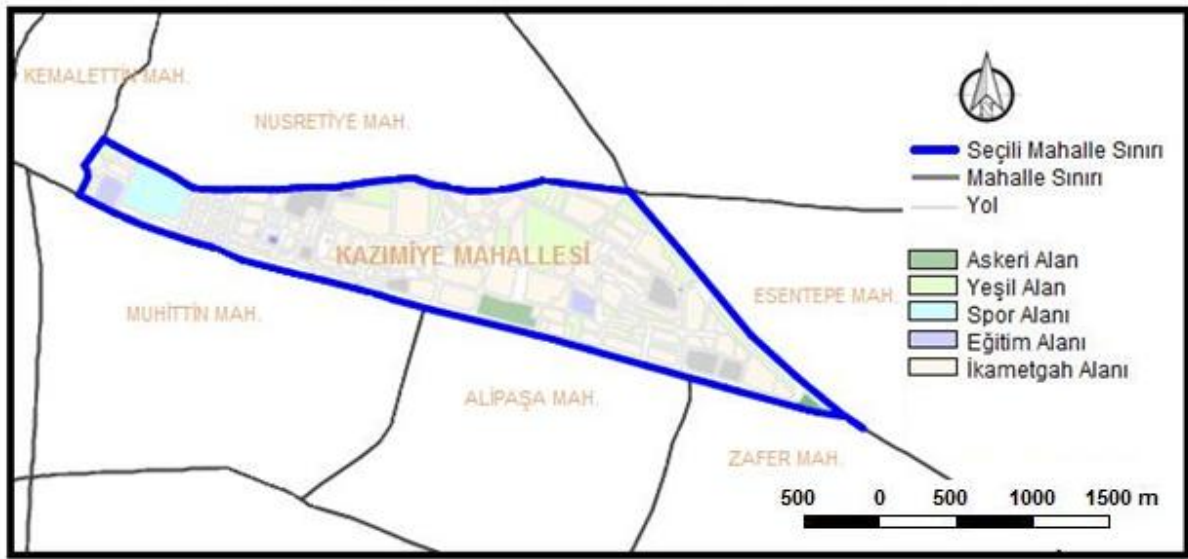
Batısında Reşadiye Mahallesi, kuzeyinde Kazımiye Mahallesi, güneyinde Rumeli Mahallesi yer alır (Plan: 6). Toplam kapladığı alan 1 278 km² dir. Yakın zamanda mahalle parçalanmış, Muhittin Mahallesi topraklarında Alipaşa, Rumeli ve Zafer Mahalleri kurulmuştur. Çorlu'nun gelişmiş mahallelerindendir. 1950'li yıllarda şehrin doğu kenarında üzüm bağlarıyla kaplı bir alandı. Bugün şehrin merkezi konumundadır. Askeri hastane ve bazı süper marketler burada yer alır.

Plan 6: Muhittin Mahallesi

5.7.Kazımiye Mahallesi:

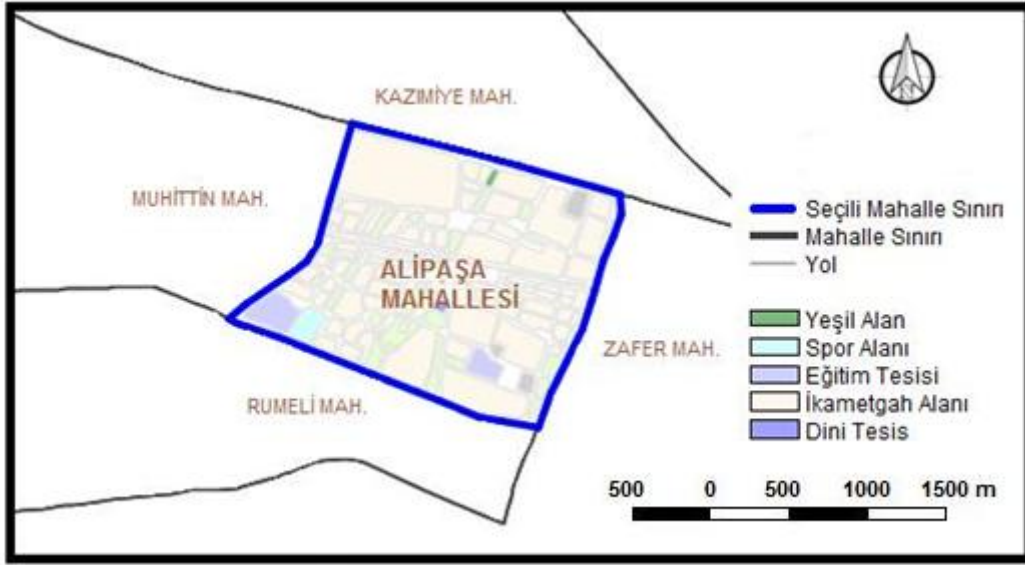
Kuzeyinde Nusratiye, kuzeydoğusunda Esentepe, güneyinde Zafer, Alipaşa ve Muhittin Mahalleleri'yle çevrelenmiştir (Plan 7). Toplam 1148 km² lik bir alan kaplar. Mahallenin batısında Çorlu General Basri Saran Stadyumu yer alır. Orta kısmından şehrin en işlek caddelerinden biri olan Salih Omurtak Caddesi bulunur. Bu cadde üzerinde Askeri şehitlik vardır. Mahallenin doğu ve kuzeydoğusunda 25 000 kişilik emlak konutları yapılmasından sonra toplu konutlar ve villalar yapılmaya başlamıştır (Tosun 2007: 56).

Plan 7: Kazımiye Mahallesi

5.8.Alipaşa Mahallesi:

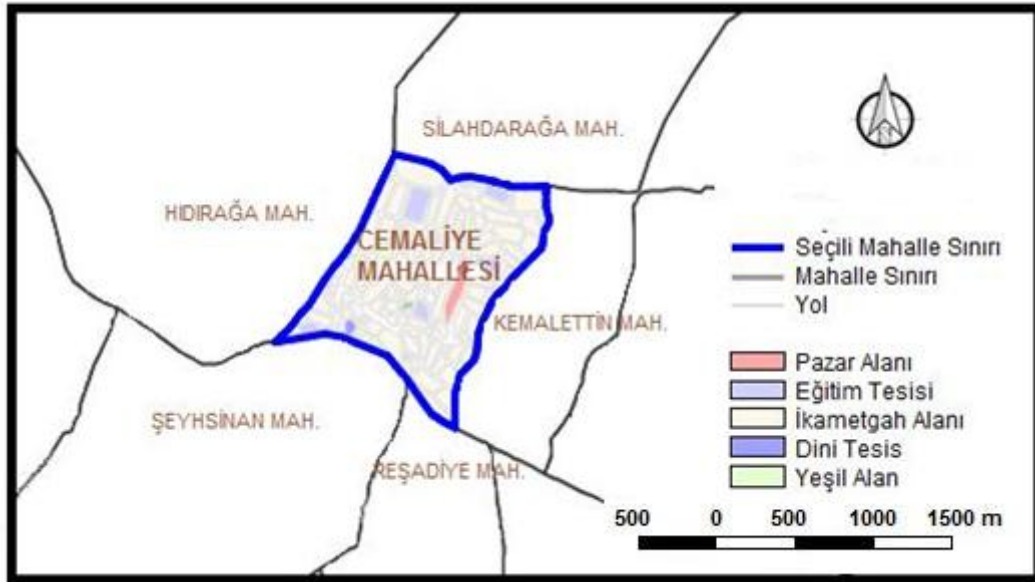
Batıda Muhittin, kuzeyde Kazımiye, doğuda Zafer, güneyde Rumeli Mahalleleri tarafından çevrelenmiştir (Plan 8). Yüzölçümü 1052 km² dir. 2007 yılında Muhittin Mahallesi'nden ayrılmıştır (<http://www.corlualipasamuh.com>). Mahallenin kuzeybatısında eski mezarlık, kuzeydoğusunda Çorlu Emniyet Müdürlüğü ve alışveriş merkezleri yer alır. Mahallede genellikle yüksek katlı binalar hâkimdir.

Plan 8: Alipaşa Mahallesi

5.9. Cemaliye Mahallesi:

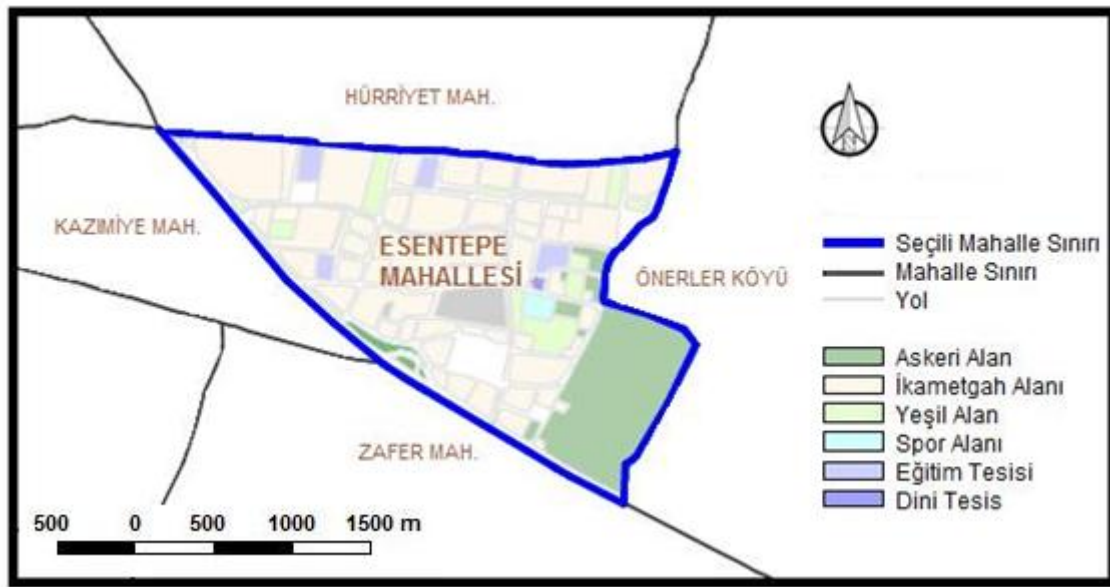
Mahallenin Kuzeyinde Silahdarağa, Doğusunda Kemalettin Güneyinde Reşadiye ve Şeyhsinan, batısında Hıdırağa Mahallesi yer alır (Plan 9). Mahallenin toplam yüzölçümü 0,488km² dir. Çorlu'nun eski ticaret ve yönetim merkezi burasıdır. Çorlu Ticaret Borsası, eski Belediye Binası, hükümet binaları ile eski kolordu binası burada yer alır (Tosun 2007: 64).

Plan 9: Cemaliye Mahallesi

5.10. Esentepe Mahallesi:

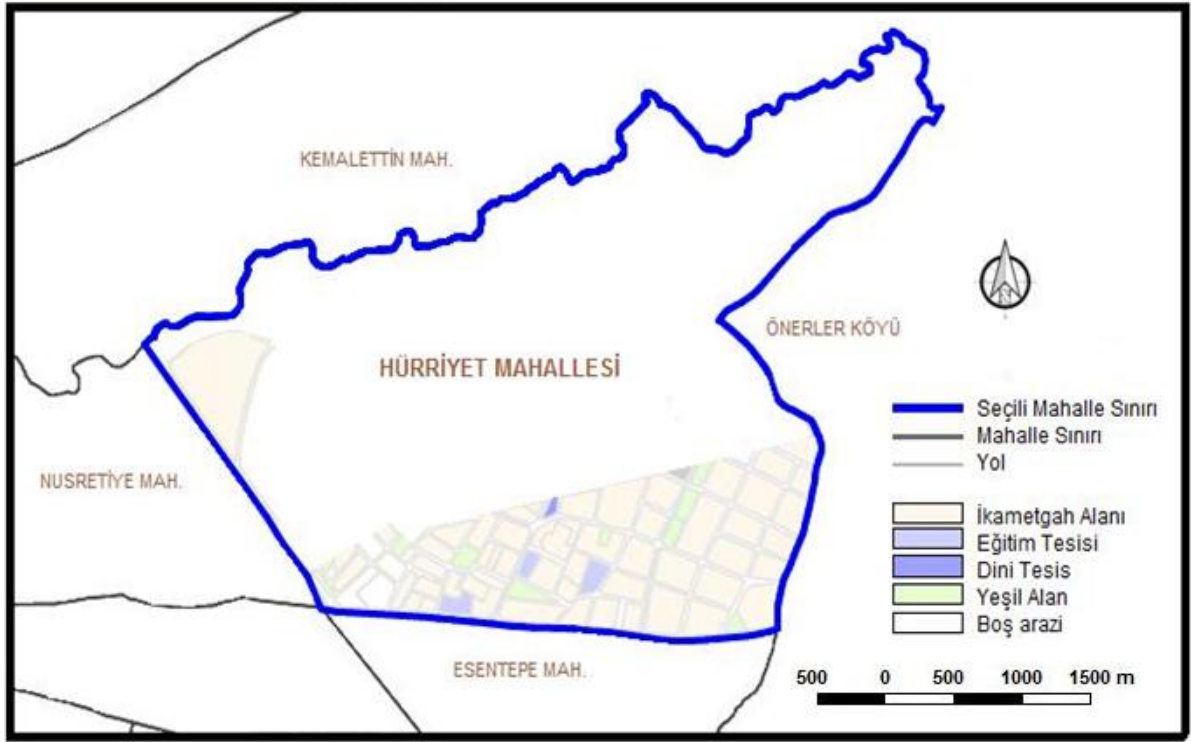
Kabaca, kuzeyinde Hürriyet Mahallesi, doğusunda Önerler Köyü, güneyinde Zafer Mahallesi batısında, Kazımiye Mahallesi yer alır (Plan 10). Mahallenin kapladığı alan 1446 km² olup doğu kısmında yaklaşık 255 000 m² lik bir alan askeri amaçla kullanılmaktadır. Mahalle yeni bir yerleşim alanıdır. Yerleşme çok katı toplu konutlar şeklinde olup, modern bir görünüme sahiptir. Ergene Vadisi Evleri, Emlak Bankası Konutları, Doğa Evleri gibi toplu konutlar burada yer alır.

Plan 10: Esentepe Mahallesi

5.11. Hürriyet Mahallesi:

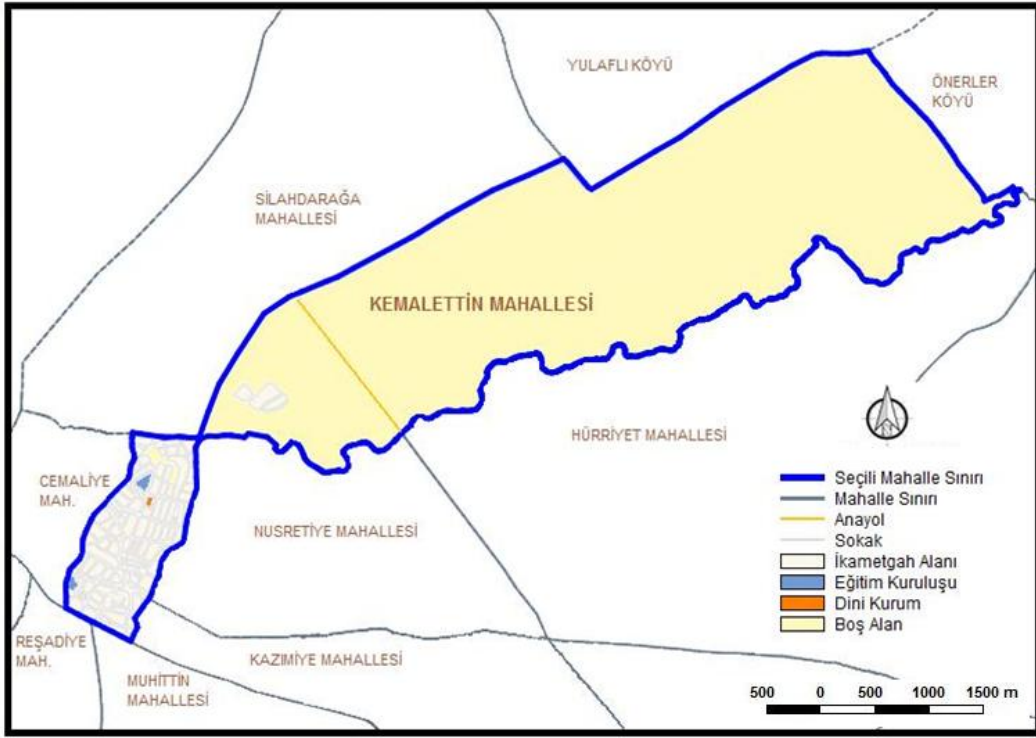
Kuzeydoğu ve kuzeyde Kemalettin Mahallesi, doğuda Önerler Köyü, güneyde Esentepe ve batıda Nusretiye Mahalleleri'yle çevrilidir (Plan 11). Toplam yüzölçümü 4 348km² dir. Kuzeydoğu kısmında şehrin yeni mezarlığı yer alır. Kuzeydoğusunda kalan yaklaşık 1km² lik alan çocuk ve eğlence parkı olarak tasarlanmıştır. Kuzey batısındaki 317 000 m² lik alan da yeşil alan olarak planlanmıştır.

Plan 11: Hürriyet Mahallesi

5.12.Kemalettin Mahallesi:

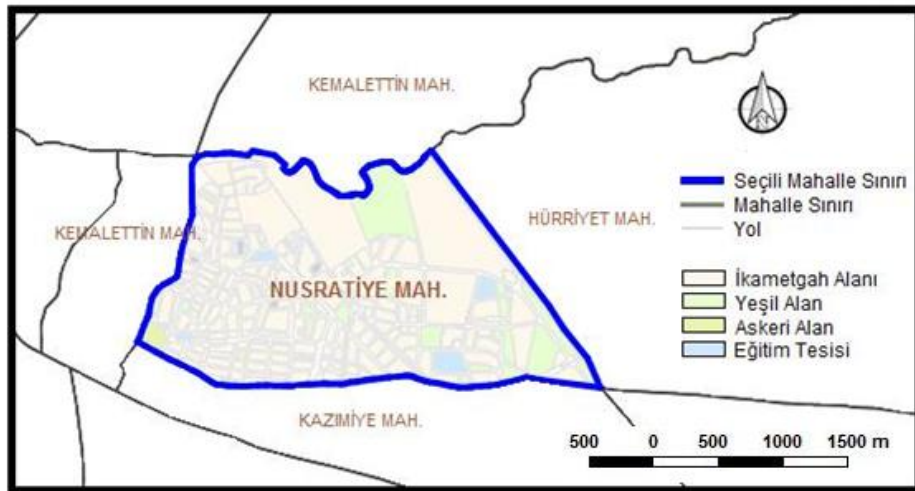
Mahallenin batı ve kuzey batısında Silahdarağa Mahallesi, güneyinde Hürriyet ve Nusretiye Mahalleleri yer alır (Plan 12) Yakın zamanda güneybatısında yer alan Camiatik Mahallesi ile birleşmesi ve kuzeydoğu yönünde yeni toprakların mahalleye dâhil olmasıyla yüzölçümü 4 018 km² ulaşmıştır. Mahalleye halk arasında Sinop Mahallesi denir. Yerleşmenin neredeyse tamamı eski Camiatik Mahallesi'nin bulunduğu sahadadır. Kuzeydoğu kısmında, sınırları içerisinde Çorlu Çevre Yolu geçer. Çevre yolunun kuzey kesiminde kalan topraklar eğitim tesisi ve yeşil alan olarak planlanmıştır.

Plan 12:Kemalettin Mahallesi

5.13.Nusratiye Mahallesi:

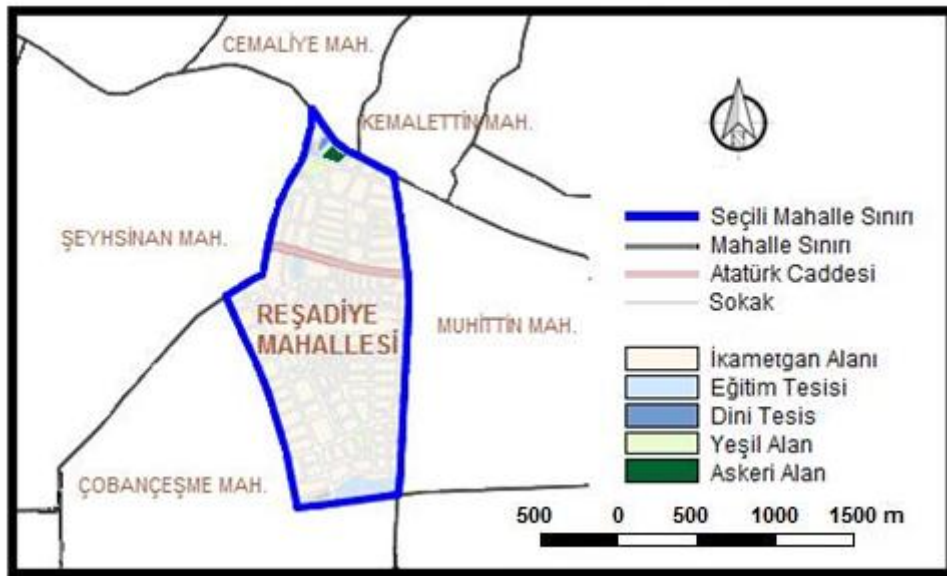
Batı ve kuzeyde Kemalettin, doğuda Hürriyet, güneyde Kazımiye Mahallesiyle sınırlandırılmıştır (Plan 13). Yüzölçümü 1 502 km² dir. Kuzey sınırını Çorlu Çayı belirler. Eğimli bir araziye sahiptir. Evler dere yataklarında, düzensiz ve tek katlıdır. Kuzeydoğusunda Sinop'tan gelen göçmenler yer alırken mahalle merkezinde ise 1950'li yıllarda Yugoslavya'dan gelen göçmenler yer alır.

Plan 13: Nusratiye Mahallesi

5.14. Reşadiye Mahallesi:

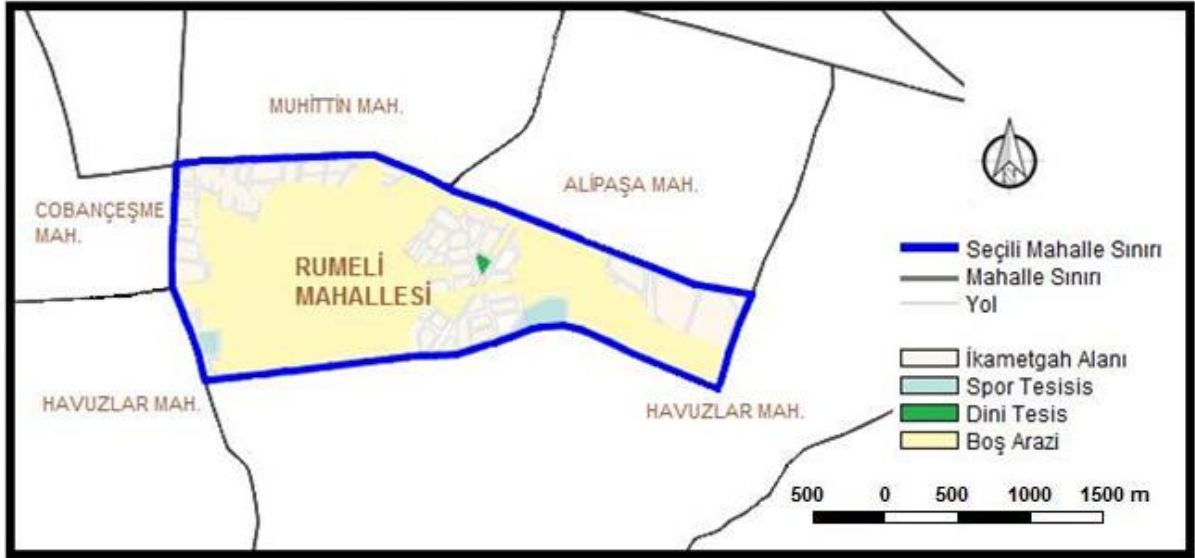
Kuzeyde, Cemaliye ve Kemalettin, doğuda Muhittin, güneyde Çobançeşme mahallesi, batıda tekrar Çobançeşme ve Şeyhsianan mahallesi yer alır (Plan 14). Mahallenin toplam yüzölçümü 0,674 km² dir. Kuzeyinde iş merkezleri ve apartmanlar yer alır. Orta kısmı konut alanı olarak kullanılmaktadır. Güneyinde 1989 yılında Bulgaristan'dan gelen göçmenler için yaptırılan toplu konutlar yer almaktadır. 1934 yılında Romanya hükümetiyle anlaşma sonucu gelen Türkler de buraya yerleştirilmişlerdir (Tosun, 2007: 68).

Plan 14: Reşadiye Mahallesi

5.15. Rumeli Mahallesi:

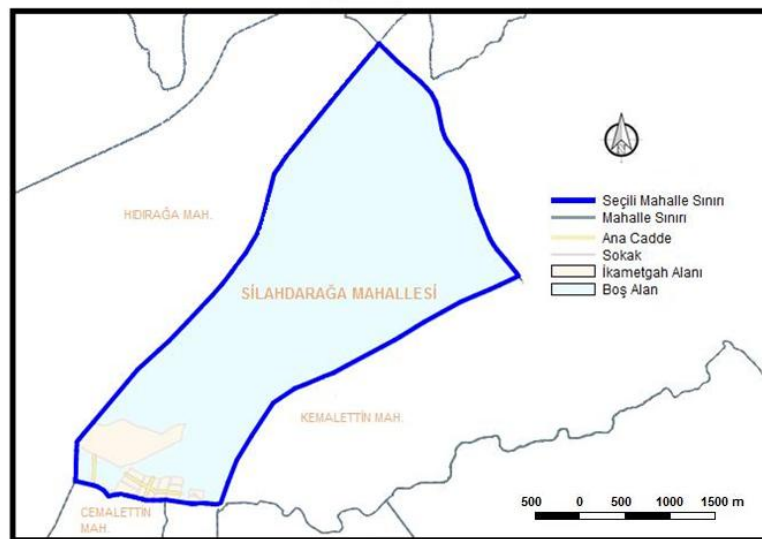
Batıda Çobançeşme ve Havuzlar, kuzeyde Muhittin ve Alipaşa, doğu ve güneyde Zafer Mahallesi yer almaktadır (Plan 15). Mahallenin yüzölçümü 1 337 km² dir. Çorlu'nun yeni mahallelerindendir. Kuzey sınırını Celal Bayar Buları, Batı sınırını Şinasi Kurşun Caddesi belirler. Kuzeybatı ve kuzeydoğu kısımlarında yerleşme yoğunken diğer kısımlar henüz arsa şeklindedir.

Plan 15: Rumeli Mahallesi

5.16. Silahdarağa Mahallesi:

Mahalle, batıda Hıdırağa, doğuda Kemalettin ve güneyde Cemaliye Mahalleleriyle çevrilidir (Plan 16). Toplam yüz ölçümü 2 228 km² dir. Namık Kemal Üniversitesi'ne bağlı Çorlu Mühendislik Fakültesi mahalle sınırları içerisinde yer alır. Hâlihazırdaki konutların büyük çoğunluğu mahallenin merkeze yakın olan güney tarafında toplanmıştır. Burası halk Arasında Yahudi Mahallesi olarak anılır. Bir zamanlar şehrin dışında kalan Yahudi Mezarlığı burada yer alır. Tarihi dokunun en iyi korunduğu mahallelerden biridir (Tosun, 2007: 62).

Plan 16: Silahdarağa Mahallesi

5.17.Yeşiltepe Mahallesi:

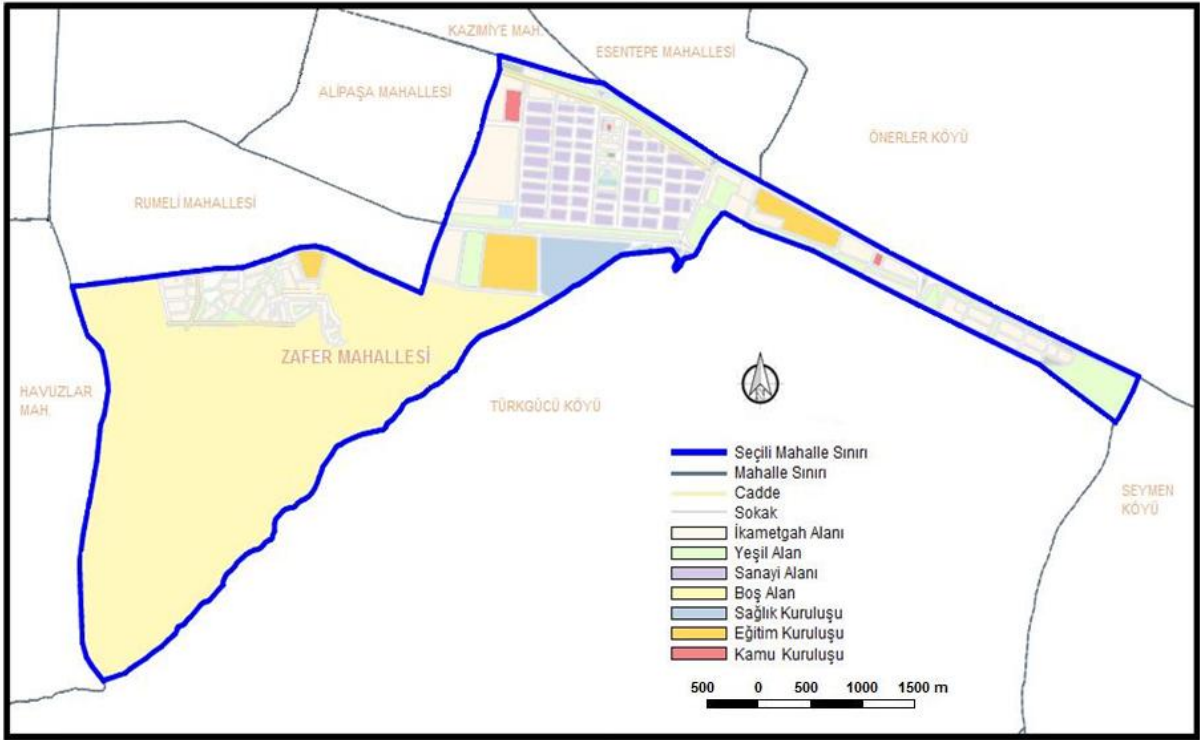
Mahallenin kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğusunda Marmaraçık Köyü yer alırken güneydoğusunda Hıdırağa, güneybatısında Sağlık Mahallesi yer alır (Plan 17). Hıdırağa Mahallesi'yle olan sınırı İstanbul-Edirne Demir Yolu belirler. Çorlu Çevre Yolu mahallenin ortasından geçer. Çevre yolunun güneyinde yerleşme yoğunluğu daha fazla iken kuzeyinde kalan sahalar henüz iskâna açılmamıştır.

Plan 17:Yeşiltepe Mahallesi

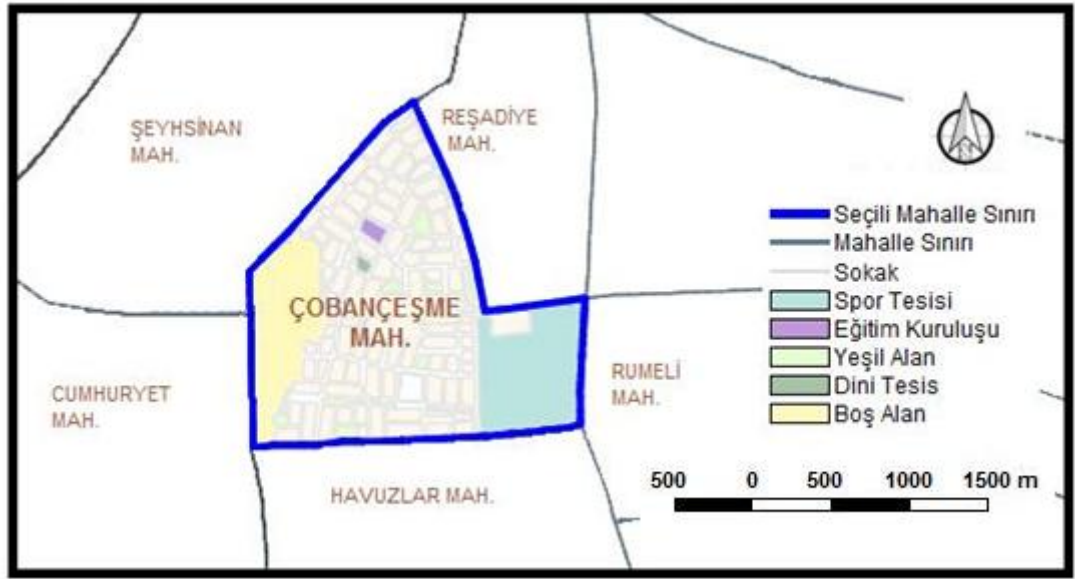
5.18. Zafer Mahallesi:

Mahallenin kuzeyinde Rumeli, Kazımiye ve Esentepe Mahalleleri ile Önerler Köyü, güney ve güneydoğusunda Türkgüçü Köyü, güneybatı ve batısında Havuzlar Mahallesi yer alır (Plan:18). Toplam yüzölçümü: 5 046km² dir. Mahallede konuttan daha fazla sanayi tesisi vardır.

5.19.Çobançeşme Mahallesi:

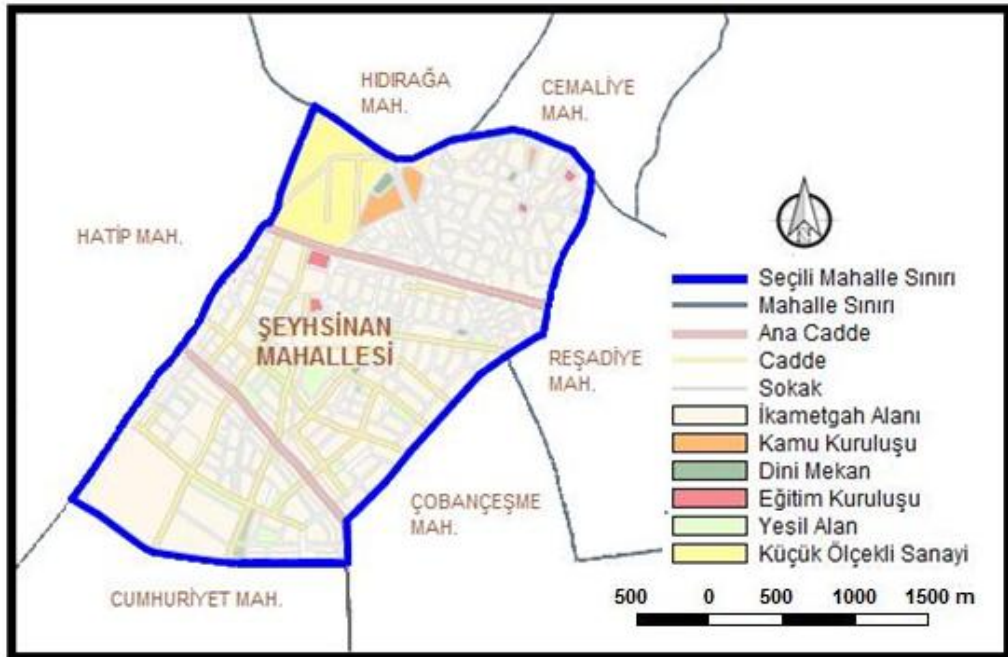
Mahallenin batısında Cumhuriyet, kuzeydoğusunda Şeyhsinan, doğusunda Reşadiye ve Rumeli, güneyinde Havuzlar Mahallesi yer alır (Plan 19). 1 057km² lik alanıyla Çorlu'nun küçük ve yeni mahallelerindendir. Doğu kısmında 160 000 m² alana sahip birçok sportif faaliyetin gerçekleştirilebileceği bir spor sahası vardır. Mahallenin tam ortasından Celal Bayar Bulvarı geçer. Bulvarın merkeze yakın olan kuzey kısmında güneye göre daha yoğun bir yerleşme gözlenir.

Plan 19. Çobançeşme Mahallesi

5.20: Şeyhsinan Mahallesi:

Batısında Hatip, kuzeyinde Hıdırağa ve Cemaliye, doğusunda Reşadiye ve Çobançeşme, güneyinde Cumhuriyet Mahallesi yer alır (Plan 20). Yüzölçümü 1 967km² dir. Çorlu Otogarı mahalle sınırları içindedir. Buraya halk Çorlu'nun merkezi gözüyle bakar. Nüfusun çoğunluğunu Bulgaristan'dan gelen göçmenler oluşturmaktadır (Tosun, 2007: 66).

Plan 20: Şeyhsinan Mahallesi

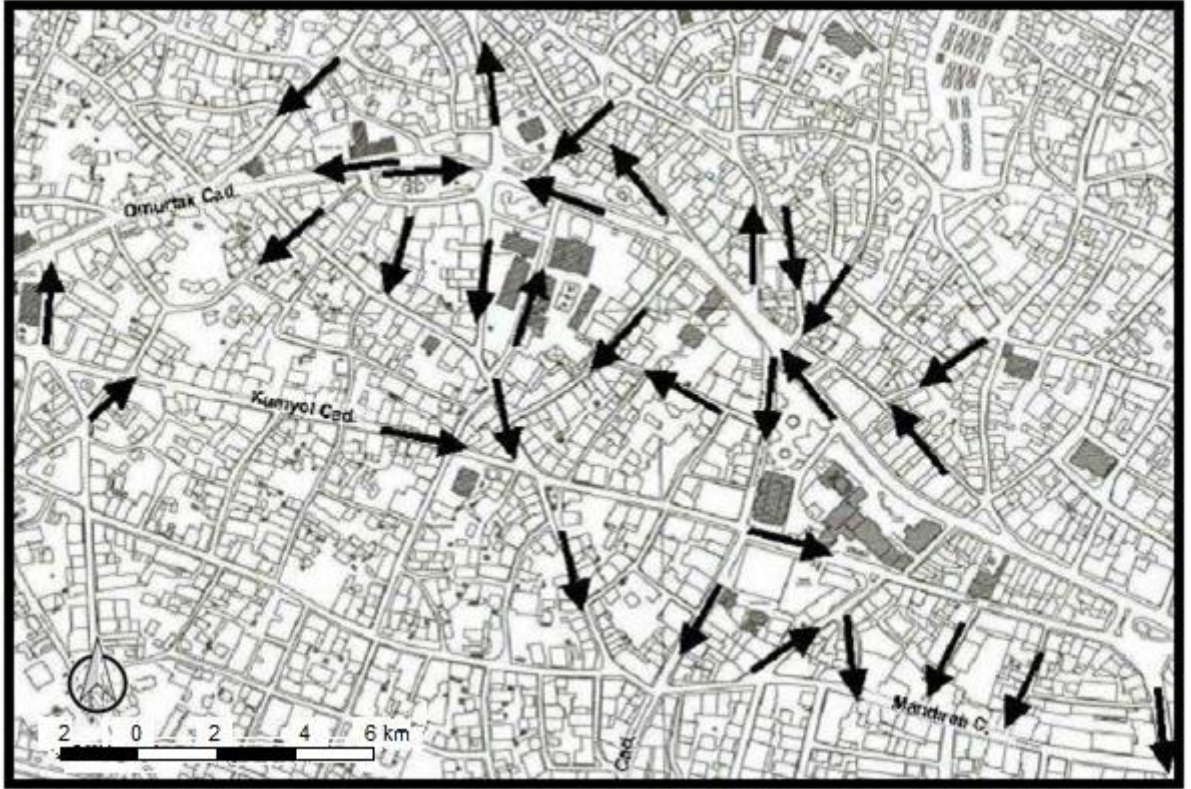
6.Şehirdeki Önemli Caddeler ve Fonksiyonları

Çorlu, önemli yol güzergâhları üzerinde önemli bir mevkide yer alır. Iğdır, Gürbulak sınır kapısından başlayıp Edirne Kapıkule sınır kapısına kadar uzanan D100 kara yolu üzerinde yer alır. Bu yol Orta Doğu'dan gelen yolların Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşmasını sağlayan önemli bir güzergâhtır. Tekirdağ'dan gelen D 110 ve Çerkezköy'den gelen TEM bağlantı yolları da Çorlu'dan geçer. Sadece bu bilgilerle dahi Çorlu'nun önemli bir potansiyele sahip olduğunu söylemek mümkündür. Fakat maalesef var olan potansiyel planlama eksikliğinden dolayı istenilen düzeyde kullanılamamıştır.

1950'lere kadar D 100 Karayolu Çorlu şehir merkezinden geçiyordu. Yolcular, tıpkı tarihi dönemlerde olduğu gibi Çorlu'da mola verip zaman geçirirlerdi. Böylece yol boyunca hizmet sektörü gelişmişti. 1980'li yıllardan sonra bölgede etkili olan sanayi hız kazandı ve plansız bir gelişme başladı. Alt yapı planlanmadan fabrikalar kuruldu. Bölgede baş gösteren birçok sorunun yanı sıra mevcut yollar yetersiz kaldı. Şehrin içinde kalmış bir yolun genişletilmesine de imkân olmadığından çare ekspres yollarda arandı. D 100 Karayolu Çorlu'nun kuzeyine kaydırılıp ekspres yol haline getirildi. Kuşkusuz bölgedeki esnaf bundan zarar görmüştür. Benzer bir eğilimi şehir içi ulaşımında da görürüz. Planlamaya müsait olan güney mahallelerinde Atatürk Bulvarı, Salih Omurtak Caddesi gibi yoğun caddelere paralel bulvarlar planlanmıştır. Fakat bu olumsuz bir şey değildir. Çünkü yapılacak olan yollar doğu-batı yönlü ulaşımın bel kemiği olan Omurtak Caddesi ve Atatürk Bulvarları ikinci derecede önemli bir yol haline getirmez. Sadece bahsedilen yollar üzerindeki yükü azaltır.

Bölgede kurulan sanayi tesisleri sabahları merkezden çevreye akşamları çevreden merkeze gerçekleşen bir pendel hareketini de beraberinde getirmiştir. Bu durum işçilerin işe gidiş ve çıkış saatlerinde yoğun trafiğe neden olmaktadır.

Şehrin özellikle kuzey taraflarındaki yollar dar ve dolambaçlıdır (Fotoğraf 7). Güneyden kuzeye kadar kesintisiz devam edebilen hiçbir yol yoktur. Güneydeki planlı bölgeden kuzeye giden yollar da trafik daha akıcı iken Kumyol ve Salih Omurtak Caddelerinde trafik tıkanır. Belediye bu sorunu hafifletmek için tek yönlü yol uygulamasına geçmiştir (Tekin,2007: 81)(Harita 14).

Harita 14: : Çorlu'nun Tek Yön Kullanım Güzergâhları

(Tekin, 2007: 82).

7.Şehir İçi Toplu Ulaşım

Çorlu'da yayınlanan bir günlük gazete olan Avrupa Yakası'nın haberine göre araç sayısı 55 000 civarındadır. Bu rakamın sadece binek araçlar içindir. Onunu dışında karayolları genel müdürlüğünün verilerine göre günlük ortalama 13 000 araç D100 Kara Yolu'nu kullanmaktadır. Tüm bu araç yükü iyi planlanmamış olan Çorlu'nun yol şebekesi üzerinde ağır bir yük meydana getirir. Şehir içerisinde trafik sıkışır (<http://www.avrupayakasi-gazetesi.com/oku.php?haber=23066>). Toplu taşıma araçları da artan nüfus karşısında yetersiz kalır.

8. Şehrin Bazı Önemli Yolları

1. Çevre yolu: İstanbul'dan gelen D100 Karayolu Kazımiye Mahallesi girişinde ikiye ayrılır. Kuzeye şehrin dışına yönelen yol D100 Karayolu'dur. Bu yol Çorlu'yu kuzeyden boydan boya geçip Marmaracık Köyü'nün girişinde Çorlu'dan gelen Edirne Caddesi'yle buluşur ve Edirne istikametinde devam eder. Yolun genişliği 50 m olup Kazımiye Mahallesi ve Marmaracık Köyü arasında transit çevre yolu özelliği kazanır (Harita15; Fotoğraf 8).

caddeyi güneyden takip etmeye başlar. Çift yönlü bir yoldur. Yolun çevresinde yola bitişik, konutlar yer alır. Bunların ilk katlarında bulunan ticarethanelerdeki servis ihtiyacı ve yol kenarlarının otopark olarak kullanılması trafiğin aksamasına sebep olur (Fotoğraf 12).

4. *Çorlu -Çerkezköy Yolu*: Çorlu'nun kuzeyinde Saray Caddesi ile Ahmet Taner Kışlalı Caddeleri birleşerek Çorlu-Çerkezköy Yolu adını alıp kuzeye yönelmekte ve Velimeşe'ye kadar bu isimle anılmaktadır. Toplam uzunluğu 11 km civarı olup D100 Karayolu ve E 80 Karayolu ile bağlantılıdır. Daha önceki sayfalarda belirtildiği gibi Çorlu-Çerkezköy güzergâhı; kaliteli yer altı su kaynakları ve hem Çorlu'nun hem de Çerkezköy'ün hinterlandlarının kesiştiği yerde bulunmasından dolayı sanayi tesislerini kendisine çekmiştir. Bölgeye yerleşen sanayi tesisleri de Çorlu-Çerkezköy Yolu üzerinde bazı etkileri olmuştur. Mesela yolun her iki tarafından çevredeki sanayi alanlarına giriş çıkışı destekleyecek yan yollar yapılmıştır. Bu toplayıcı ve bağlayıcı nitelikte yollar 12 ve 15 metre genişliğinde olup ring yolları özelliği taşır (Tekin, 2007: 83).

5. *Tekirdağ- Çorlu (D110) Karayolu*: Çorlu merkezden çevreye doğru açılan diğer bütün önemli yollarda olduğu gibi etrafı sanayi tesisleriyle çevrelenmiştir. Çorlu'nun Marmara denizi, dolayısıyla limanla olan bağlantısını sağlamaktadır. İmar planlarında genişliği 50 metre olarak düzenlenmiştir (Tekin,2007: 83).

6. *Çorlu-Türkgücü Yolu*: D100 Karayolu üzerinde Önerler Köyü girişinden sonra güneye sapan yol Çorlu- Türkgücü Yolu'dur. Yaklaşık 7 km uzunluğundaki yol Kurt ve Sulu dereleri arasında eğim doğrultusunda uzanır.

9. Çorlu Şehri ve Şehir Bölgesi

Şehir bölgesi içten dışarıya doğru, umland, hinterlan ve etki alanından meydana gelir. Çorlu da şehrin etki alanı olarak düşündüğümüz bölge Türkiye' doğu ve batı sınırlarına kadar uzanır. Bu yargıya varmamızın temel sebebi Türkiye'nin hemen hemen her bölgesinden göç alıyor olmasıdır.

Şehrin hinterlandı olarak düşündüğümüz bölge: bugün sanayi kuruluşlarının hâkim olduğu Edirne, İstanbul, Çorlu-Çerkezköy, D110 ve Çorlu-Türkgücü Yolu çevresidir. Çorlu mahallelerinde ikamet eden birçok insan bahsedilen sanayi bölgeleriyle evleri arasında pendel hareketi yapmaktadır. Bununla birlikte İstanbul'dan bile Çorlu'ya işçi servislerine rastlanmıştır.

Şehrin umlandı ise ikametgâh ve hizmet sektörünün yoğunlaştığı alanlardır. Burada binalar çok katlı olup ikametgâh, ticaret ve hizmet gibi birçok fonksiyon hâkimdir. Yol ve ikametgâhların yoğunluğu had safhadadır.

5. BÖLÜM: ÇORLU ŞEHRİNİN FONKSİYONLARI

1. Şehrsel Fonksiyonlar

Bir yerleşmenin şehir olup olmadığını anlayabilmek için nüfusun miktarı, yoğunluğu ve iş kollarının dağılımı gibi çeşitli kıstaslara bakılabilir. Fakat bunlar da tek başına yeterli değildir. Bunun yanında o yerleşmenin şehir kimliğini de taşıması gerekir. Şehir kimliği ise ancak şehre ait eğitim, kültür, ticaret, ulaşım, maden, sağlık, ikametgâh ve sanayi gibi fonksiyonların varlığı ile oluşabilir. Şehrin fonksiyonları şehrin ne derece önemli bir yerleşim yeri olacağını da belirler. Bununla birlikte şehrin bütün fonksiyonları çevresini aynı derecede etkileyemez. Çorlu'da olduğu gibi bazı şehirlerin sanayi fonksiyonu ön plana çıkarken bazılarının kültür fonksiyonu ön plana çıkar. Bu başlık altında Çorlu'yu ön plana çıkartan ve bölgeyi şehir olarak adlandırmamıza imkân tanıyan bazı fonksiyonlar üzerinde durulacaktır.

1.1. Askeri Fonksiyon:

Çorlu 1990'lara kadar garnizon şehri karakterine sahipti. Bunun sebebi 1921 yılında kurulan 5. Kolordu'nun karargâhı ve bazı tesislerinin burada yer almasıydı. 1955 yılında 5. Kolorduya bağlı 105. Topçu Alayı'nın da İstanbul Hadımköy'den Çorlu'ya taşınmasıyla şehir askeri fonksiyonunu daha da arttırdı. Bölgede 1927 yılı nüfus sayımında 1260 asker sayılırken aynı yıl Çorlu şehir nüfusu 7 939'dur. Yani Çorlu nüfusunun % 16'sı askerdir. Bu 1260 kişinin tamamının er olması mümkün değildir. Mesleği askerlik olan subay ve astsubayların ailelerini de düşünmek zorundayız. 1980 yılı nüfus piramidine bakılarak asker sayısının 15 000 civarında olduğu düşünülür. Bununla birlikte 1980 yılı Çorlu şehir nüfusu da 47 087 kişidir. Yani nüfusun % 32 askerlerden oluşmaktaydı. Bugün için asker sayısının fazla değişmediğini düşünerek asker sayısını 15 000 kabul edersek 245 354 nüfuslu Çorlu'nun sadece % 6'sı askerdir.

Çorlu'nun garnizon şehri olarak adlandırılmasında asker nüfusunun fazla olmasının yanında askerlik mesleğinin o dönemki etkisini de düşünmek gerekir. 1940-50 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı'nın psikolojik etkisi Çorlu gibi sınıra yakın yerleşmelerde çok daha şiddetli hissedildi ve dolayısıyla askeriye'nin o dönemki etkisi daha fazla olacağı düşünülebilir. Fakat günümüzde benzer bir etkiden söz edemeyiz. Ancak yine de Çorlu

şehrinde askeriye'nin etkisi gözlenebilir. Çorlu'daki belli başlı askeri tesisler / alanlar şu şekildedir:

1. *Beşinci Kolordu komutanlığı*: Edirne Yolu'nun güneyinde kalır. Bugünkü Hatipağa Mahallesi sınırları içerisindedir. Çorlu Belediyesi'nin yeni imar planına göre burası askeri alan olarak değil yapı adası olarak gösterilmiştir.²

2. *İstihkâm Taburu*: İstasyon Yolu'nun kuzeyinde bulunmakta ³

3. *Bakım Taburu*: D100 Kara Yolu üzerinde Esentepe Mahallesi ve Önerler Köyü sınırları içerisinde yer alır.⁴

4. *Askeri Hava Limanı*: İstanbul-Çorlu Yolu üzerinde Çorlu Hava Limanı'nı geçtikten sonra yolun kuzey ve güney tarafında yayılmış durumdadır. Çorlu imar planına göre 178 271 291 m² lik bir alan kaplar. D100 Kara Yolu'nun kuzey kısmında kalan alan Önerler Köyü sınırları içerisinde, güneyinde kalan yer ise Seymen Köyü sınırları içerisinde kalmaktadır.

Yukarıdaki askeri alanlar şehir toprakları üzerinde geniş yer kaplayan askeri birimlerdir. Bunlar dışında Muhittin Mahallesi'nde yer alan Çorlu Askeri Hastanesi, Reşadiye Mahallesi sınırları içerisinde kalan Subay Ordu Evi, Kazımiye Mahallesi'ndeki Askeri Şehitlik gibi alan olarak daha az yer kaplayan askeri tesislerin olduğu da bilinmektedir.

Harita 16'da görüldüğü gibi, ilk kurduğunda şehrin çeperinde yer alan kışlalar bugün şehrin içerisinde kalmışlardır.

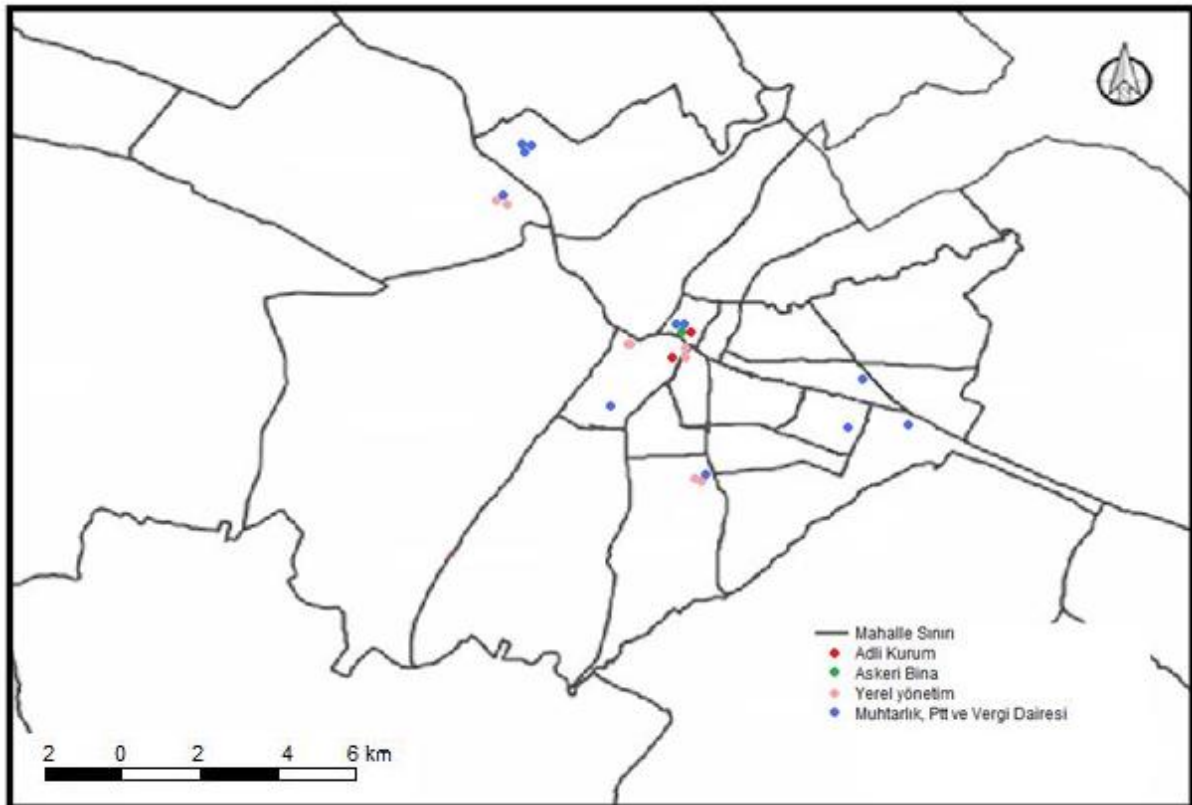
² 2 857 366 m² lik bir alan kaplamaktadır.

³ 1 916 808 m² alan kaplamaktadır.

⁴ 973 610 914 m² lik bir alan kaplamaktadır.

Yukarıda adı geçen merkez mahalleleri dışında Marmaracık, Hürriyet, Ulaş, Omurtak, Ulaş Çamlık Misinli, Girne V. Meşe Kuru, V. Meşe Birlik, Yenice ve İstasyon Mahalleleri de Çorlu ilçesine bağlıdır.

Yukarıda adı geçen bu yerleşim birimlerinde yaşayanların hepsi, Çorlu merkezde bulunan kaymakamlığa bağlıdır. Çorlu'daki önemli bazı devlet binalarının bulundukları yerler harita 17 de gösterilmiştir.

Harita 17: Çorlu'daki Bazı Resmi Kurumların Dağılımı (2013)

Görüldüğü gibi resmi kurumlar genellikle merkezi kısımlarda yer alır. Çorlu merkez olarak adlandırılan yerler ile resmi kurumların kesiştiği gözlenmiştir.

Tüm bunların dışında yakın zamanda Çorlu'nun idari fonksiyonu değişecektir. Çünkü 6 Aralık 2012 tarihinde yayınlanan resmi gazetede Ergene adı altında bir ilçe kuruldu. Çorluya bağlı Marmaracık belediyesi kurulacak olan Ergene ilçesinin merkezi olacaktır ([http://www.haberler.com/Ulaşım Tarihi 15 Mayıs 2013](http://www.haberler.com/Ulaşım/Tarihi%2015%20Mayıs%202013/)).

Ergene İlçesi'nin kurulmasıyla Çorlu İlçesi'ne bağlı Yeşiltepe ve Sağlık Mahallesi ile Esenler, Marmaracık, Kırkgöz, İhlas, Karahmet Köyleri gibi yerleşmeler Ergene İlçesi'ne bağlı olacak; Çorlu'nun nüfusunun yaklaşık 30 bini bu belediyeye bağlanacaktır.

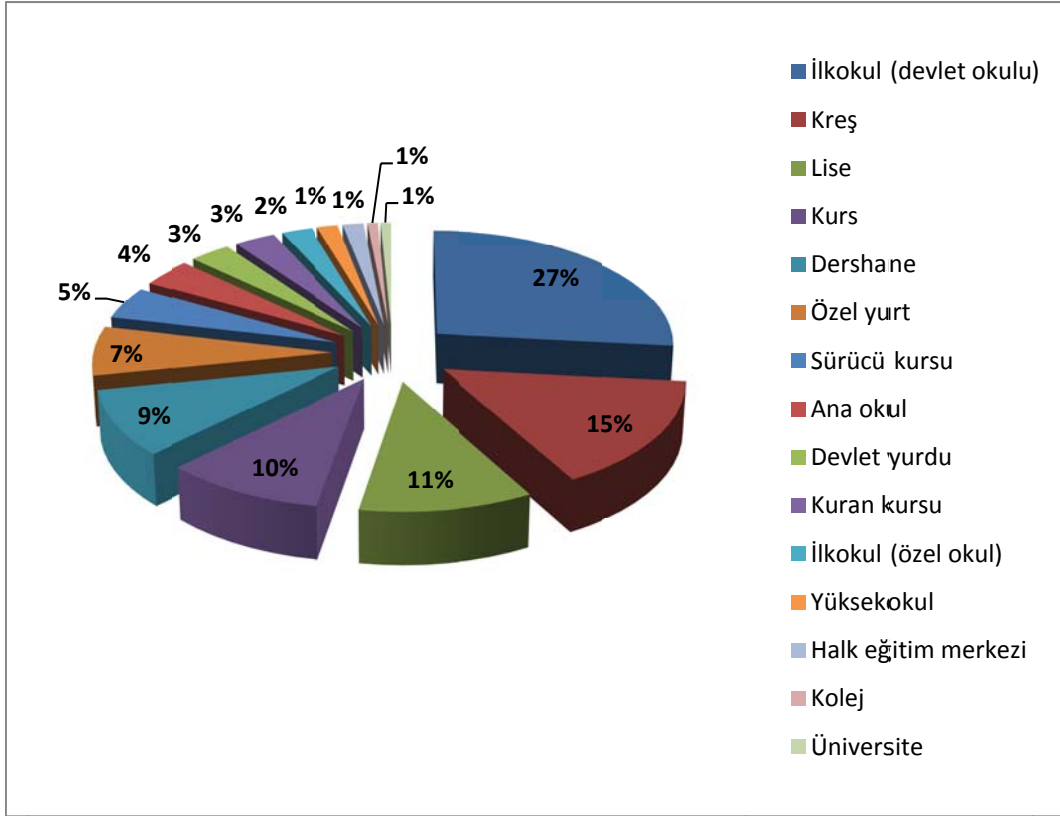
1.2. Çorlu'nun Eğitim Fonksiyonu:

Çorlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Uğur Mumcu Parkı'nın Karşısındaki Aziz Gönen İlk Öğretim Okulu'ndadır. Çorlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne 5 özel kolej, 5 okul öncesi eğitim kurumu (Ana okul), 75 ilkokul, 16 lise bağlıdır. Bunların dışında öğretmen evleri, ve halk eğitim, meslek eğitim ve rehberlik araştırma merkezleri ile özel dersane, etüt merkezi, yurt, rehabilitasyon merkezleri de yine bu kuruma bağlıdır (<http://corlu.meb.gov.tr/> Erişim tarihi 8 mayıs 2013). Yukarıdaki rakamlar tüm Çorlu İlçesi'ni kapsar. Araştırma sahası kapsamında yer alan Çorlu şehrinde ise 1 fakülte, 1 yüksekokul, 1 kolej, 5 anaokulu, 40 ilkokul, 14 lise bulunur. Çorlu'nun genelindeki rakamlar ile Çorlu merkezdeki rakamlara baktığımızda eğitim kurumlarının, özellikle de liselerin, merkezde çok daha yoğunlaştığını görürüz (Harita 18). Bir başka ifade ile Çorlu şehrinde eğitim fonksiyonu çevresine göre daha gelişmiştir. Çorlu eğitim kurumları arasında ilkokul sayısı en fazladır (Tablo 17 ve Şekil 14). Bunun sebebi Çorlu'nun dinamik bir nüfusa sahip olmasının yanında ilkokul eğitiminin diğer kademelere göre daha uzun olmasıdır.

Tablo 17: Çorlu'daki Eğitim Kurumları (2013)

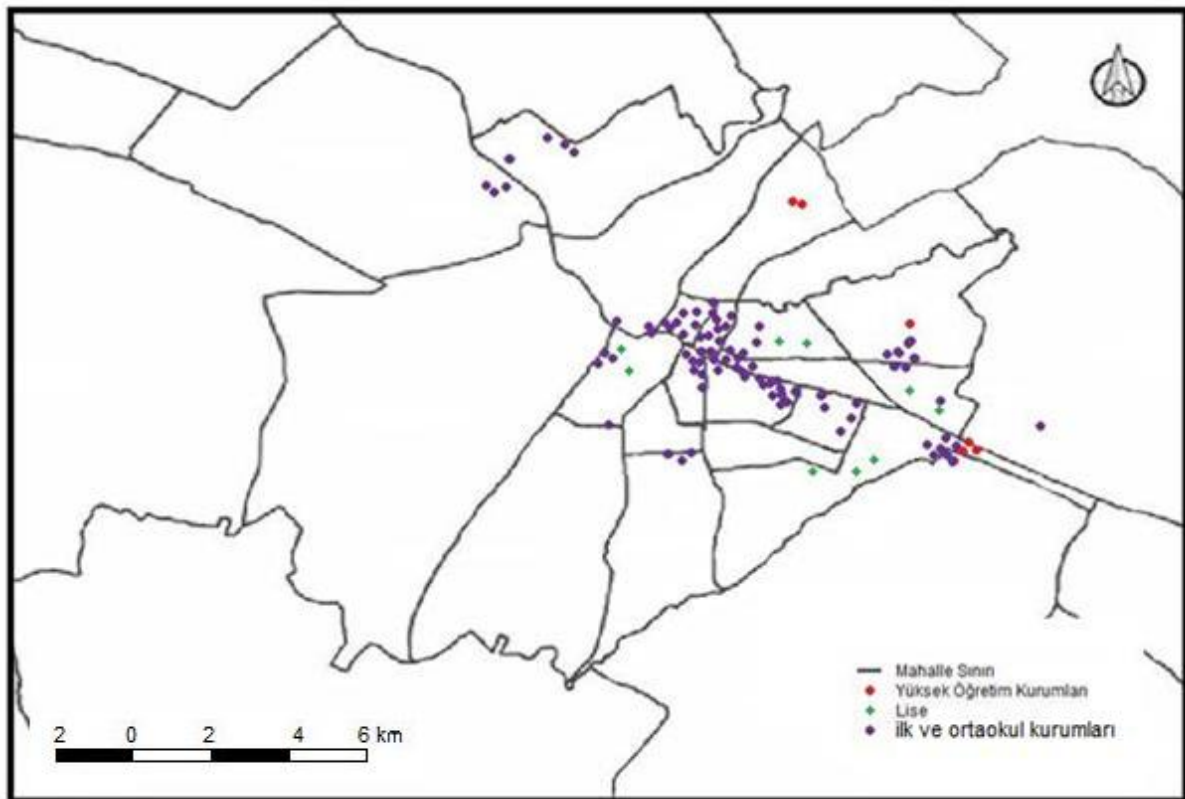
Eğitim Kurumu	Bina Sayısı (Adet)
Kreş	20
Ana okul	5
İlkokul (devlet okulu)	35
İlkokul (özel okul)	3
Lise	14
Kolej	1
Dersane	12
Yüksekokul	2
Üniversite	1
Özel yurt	9
Devlet yurdu	4
Halk eğitim merkezi	2

Kurs	13
Kuran kursu	4
Sürücü kursu	6
Toplam	131

Şekil 14: Çorlu'daki Eğitim Kurumları (2013)

İlkokuldan sonra Çorlu'da en fazla bulunan eğitim kurumu kreşlerdir. Kreş sayısının fazladır. Çünkü Çorlu genelinde ebeveynlerin her ikisinde çalışıyor durumdadır.

Şehirdeki eğitim kurumlarından Namık Kemal Üniversitesi'ne bağlı Çorlu Meslek Yüksek Okulu ve Mühendislik Fakültesi'ne özellikle dikkat çekmek gerekir. Çünkü yüksek eğitim kurumları diğer eğitim kurumlarına göre çok daha geniş bir alandan öğrenciyi kendisine çekebilir. Yani Çorlu'nun eğitime bağlı etki alanı yüksek okul ve üniversitenin varlığından dolayı geniştir. Çorlu'daki yüksek öğretim kurumları şu şekildedir:

1. *Namık Kemal Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu*: D100 kara yolu üzerinde Türkücü Köyü ve Önerler Köyü yollarının batısında yer alır. Tesis 1987 yılında kurulmuştur. 2010 yılı itibarıyla 17 ayrı programı, 1875 kayıtlı öğrencisi vardır. Bunun dışında Yüksek okulda, 26 akademik ve 11 idari personel yer alır (<http://corlummyo.nku.edu.tr>. Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013).

2. *Namık Kemal Üniversitesi Çorlu Mühendislik Fakültesi:* Fakülte Çorlu-Çerkezköy yolu ile D100 Çevre Yolu'nun kesiştiği kavşağın kuzeydoğusunda yer almaktadır. Fakülte, 1993 yılında Trakya Üniversitesi ne bağlı olarak kurulmuş daha sonra 2006 yılında Namık Kemal Üniversitesi'ne bağlanmıştır. 2011 yılı itibariyle 83 öğretim üyesi, 1965 lisans öğrencisi bulunmaktadır (<http://www.nku.edu.tr/> Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013)

Namık Kemal Meslek Yüksekokulu ve Mühendislik Fakültesi alan olarak önemli bir yer kaplamasa da (toplam üniversite alanı : 4,93 ha dır (Tekin,2007:85). Toplam da 3840 üniversite öğrencisi ve 109 öğretim görevlisi bölgenin kültürel ve ekonomisini etkileyebilecek düzeydedir.

1.4. Ulaşım Fonksiyonu

Çorlu'nun ulaşım fonksiyonu kara, demir ve hava yolu ekseninde incelenecektir.

1.4.1. Karayolu Ulaşımı:

Daha önce de bahsedildiği gibi, Çorlu doğu-batı ve kuzey-güney yönlü ulaşım aksları üzerinde yer alır. Doğudan batıya veya batıdan doğuya giden araçlar genellikle E80 Avrupa Kara Yolu ya da Çorlu'nun üzerinde bulunduğu D100 kara yolunu kullanacaktır. Üstelik Çorlu'nun bulunduğu mevkide E80 ve D100 kara yolu birbirine 7,5 km kadar yaklaşmakta ve istenildiği takdirde Çorlu-Çerkezköy Yolu kullanılarak bağlantı kurulabilir. Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yaptığı istatistiklere göre Vakıflar-Marmaracık istikametinde günde 10 221 araç geçmektedir. Bunların 5 852'si hafif araç, 4 359'u ağır taşıttır. Çorlu'nun doğusundaki gişelerden alınan verilerde ise, günlük 21 152 araç geçmekte olup bunların 11 955'i hafif 9 197'si ağır tonajlı araç olduğu belirtilmiştir (Anonim, 2011). Karayolları Genel Müdürlüğü'nün vermiş olduğu bu istatistikî bilgilerden D100 Kara Yolu'nun yoğun bir güzergâh olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Diğer taraftan bu yoldaki ağır tonajlı araçların sayılarının binek araç sayılarına çok yaklaştığı gözlenir. Bu bize bölgenin sanayi fonksiyonunun ne kadar önemli olduğunu bir kez daha hatırlatır.

Ayrıca D100 Karayolu'nu kullanan araç sayılarında doğudan batıya doğru azaldığı gözlenir. D100 Karayolu'nu, İstanbul'un merkezinde günde yaklaşık 220 bin araç kullanırken, Büyük Çekmece'de yaklaşık 40 bin, Çorlu'da ise 10 bin araç kullanır. Batıya gidildikçe bu rakam daha da düşer (Harita 19).

Harita 19: D100 Karayolu Araç Trafiği (2011)

(Anonim: Karayolları Genel Müdürlüğü ulaşım istatistikleri 2011).

Çorlu'nun güney yönlü ulaşım aksları: Tekirdağ limanından gelen D110 Karayolu ve Çorlu-Türkgücü Yolu'dur. Son yıllarda Çorlu'nun güneye yayılması arzu edildiğinden güneye yeni bir yol yapılması gündemdedir (Anonim, 2012: 26).

Tablo 18'de Çorlu'dan çevreye ve çevreden merkeze giden otobüs firmaları gösterilmiştir. Bunlar sayesinde Çorlu'nun çevresiyle olan ilişkisi daha iyi anlaşılacak ve bir nebze hinterlandı da belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Tablo 18: Çorlu 'da Bazı Turizm Şirketlerinin Yol Güzergâhları

Otobüs Şirketi	Güzergâh
Çorlu Birlik	İstanbul-Değirmenköy
Fatih Turizm	Tekirdağ, İstanbul, Bursa
Hayrabolu Seyahat	Eskişehir-Konya
Hayrabolu Kesebilirseyahat	Hayrabolu-İstanbul
Huntur Turizm	Sofya, Silistre, Ruse, Kırcalı
İstanbul Seyahat	İstanbul, Ankara, Antalya- İzmir, Bursa, Samsun,
Kale Seyahat	İstanbul, Ankara, Çanakkale, İzmir, Aydın, Denizli

Beşer Seyahat	Vezirköprü- Samsun
Çağlar Turizm	Ankara, Antalya, , Bursa, İstanbul, İzmir, Samsun, Trabzon
Çanakkale Truva Turizm	İstanbul, Balıkesir, Çanakkale-, Kuşadası, Bodrum
Dilek Seyahat	Çerkezköy, İstanbul, Amasya, Samsun-Vezirköprü
Hakiki Koç Turizm	Çanakkale- İzmir
Hatay Öztur Seyahat	Aksaray, Adana, Hatay
Kamil Koç Turizm	İstanbul, Ankara, Bursa Adapazarı, Afyon, Antalya-, Balıkesir-, Bilecik-Burdur-, İzmit, Kütahya, Yalova
Lüks Aksel Seyahat	Konya
Lüks Yonca Seyahat	Saray, Vize, Keşan, İstanbul, Ankara, İzmir Çanakkale
Metro Turizm	İstanbul, Çanakkale- Giresun, Hatay, Konya, Manisa, Ordu, Samsun, Tokat, Trabzon
Nişikli Turizm	İstanbul –Bulgaristan
Özbatu Turizm	Kapıkule- Rusçuk, Silistre
Palandöken Turizm	Çerkezköy, İstanbul, Ankara, Yozgat, Sivas, Erzincan, Erzurum
Rize Ses Turizm	Babaeski, İstanbul, Rize
Şampiyon Hersekli Turizm	Kırklareli, İstanbul, Ankara, Bursa

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Çorlu’dan birçok yöne bağlantı sağlanır. Çorlu önemli bir kara yolu ağı üzerinde olduğu için otobüs firmaları için ara durak konumundadır. Yani İstanbul, Çanakkale veya Edirne gibi büyük şehirlerden kalkan otobüsler Çorlu’ya uğrayıp yolcu alırlar.

Bununla birlikte sayıca az da olsa Çorlu’dan kalkıp İstanbul ve civar şehirlere seferler düzenleyen şirketler de vardır (Fotoğraf 12). Mesela Çorlu Birlik Çorlu otogarından saat 22.00 ‘a kadar her yarım saatte bir İstanbul’a otobüs gönderir. Benzer şekilde Fatih Turizm de saat 18.00’a kadar her bir saate bir Kırklareli’ne otobüs gider. İstanbul’a her yarım saatte bir otobüs seferi düzenlenmesi İstanbul’un Çorlu’yu ne derece etkilediğini kanıtlar niteliktedir.

Tabloda dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta: Çorlu’dan kalkan otobüslerin, Bulgaristan, Konya, Samsun, Erzurum gibi birçok farklı güzergâha gidiyor olmasıdır. Bu

1.4.2. Demiryolu:

Çorlu'nun ulaşım adına bir başka avantajı da demir yollarıdır. İstanbul'dan kalkan tren E80 ve D100 kara yollarını takip ederek Çorlu'ya ulaşır. Çorlu'dan sonra genişçe bir kavis çizerek güneye Muratlı istikametine yönelip iki kola ayrılır. Güneye giden kol Tekirdağ Limanı'na kuzeye giden kol ise Pehlivan köyü, Kırklareli, Kapıkule gibi yerleşim birimlerine ulaşır (Harita 20).

Çorlu istasyonunu da içeren Halkalı-Pehlivanköy hattında 2011 yılı itibariyle 243 272 kişi yolculuk yapmıştır (Anonim, 2011: 50).

88

1.4.3. Hava Yolu:

Çorlu'da askeri ve devlet hava meydanları işletmelerine bağlı olmak üzere iki hava limanı bulunur. Askeri hava limanı askeri fonksiyonlar kısmında ele alındığı için bu başlık altında sadece Çorlu Sivil Hava Limanı üzerinde durulacaktır.

1.4.3.1. DHMİ Çorlu Sivil Hava Limanı:

D100 Kara Yolu üzerinde, İstanbul istikametinde yer alır. Büyük çoğunluğu Önerler Köyü sınırları içerisinde yer alır. 1990'lı yıllarda Atatürk Hava Limanında, dağılmış Rusya Federasyonu ülkeleri ve Türkî Cumhuriyetlerden gelen uçuşlar sebebiyle aşırı yoğunluk oluyordu. Bu yoğunluğu azaltmak adına Çorlu'ya hava limanı yapılması kararlaştırılmıştı. Hava limanı inşaatına 1995 yılında başlanmış 1998 yılında faaliyete geçmiştir. Dış hatlar terminali daha çok ticaret ve yük taşıma taşımacılığında kullanılırken iç hatlar yolcu taşımacılığında ön plana çıkmıştır (<http://www.corlu.dhmi.gov.tr/havaalanlari/istatistik.aspx?hv=37> Erişim Tarihi: 9 Mayıs 2013).

2012 yılı itibariyle Çorlu Hava Limanı'nı toplam 16 571 uçak kullanmıştır, bunların 1 576 tanesi ticari amaçlı olup 12 937 ton ürün sevkiyatı yapılmıştır. Toplam yolcu sayısı 26 257 kişidir. Aynı dönem için Türkiye geneli rakamlarına bakarsak: Toplam uçak adedi 1 093 047, ticari uçak adedi 946 897, yolcu sayısı 131 029 516, taşınan yük 2 249 134 tondur (Tablo 19).

Tablo 19: Çorlu Hava Limanının Diğer Hava Limanları Arasındaki Yeri (2012)

	Çorlu			Türkiye		
	İç Hatlar	Dış Hatlar	Toplam	İç Hatlar	Dış Hatlar	Toplam
Tüm Uçak Trafiği (Adet)	15 252	1 319	16 571	600 818	492 229	1 093 047
Ticari Uçak Trafiği (Adet)	665	911	1 576	483 441	463 456	946 897
Yolcu Trafiği (Kişi)	26 250	7	26.257	64 721 316	65 630 304	130 351 620
Yük Trafiği (Ton)	181	12 756	12 937	633 076	1 616 058	2 249 134

Kaynak: <http://www.corlu.dhmi.gov.tr> (Erişim tarihi: Ocak 2013).

Bu bilgiler ışığında Çorlu hava limanı 2012 yılı ayı itibariyle, Türkiye hava trafiğinin %1,5 ini, Türkiye’de yapılan ticari uçuşların %0,2 sini havayolunu kullanan yolcuların % 0.02 sini, yük taşımacılığının da % 0,6’sını karşılar.

Bu rakamlar bize az görünebilir. Fakat Çorlu Hava Limanı Türkiye’deki bütün hava limanları arasında onuncu sırada yer alır (Tablo 20). Atatürk hava limanının çok büyük bir kapasiteye sahip olması, geri kalan hava limanlarının istatistikî oranlarının oldukça düşük görünmesine sebep olur.

Tablo 20: Türkiye’de Uçak İniş ve Kalkışların En Fazla Olduğu İlk On Havalimanı (2013)

Hava Limanı	Uçak Sayısı (adet)
İstanbul Atatürk	364 322
Antalya	160 984
İstanbul Sabiha Gökçen	126 043
Ankara Esenboğa	85 883
İzmir Adnan Menderes	73 152
Adana	38 620
Muğla Milas-Bodrum	29 130
Muğla Dalaman	28 555
Trabzon	19 955
Tekirdağ Çorlu	16 571

(Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>, Erişim tarihi: Ocak 2013)

Burada değinilmesi gereken bir başka önemli konu Çorlu Hava Limanı’nın İstanbul ve uçuş hareketliği bakımından ikinci sırada yer alan Sabiha Gökçen Hava Limanı’na olan yakınlığıdır. Bu yakınlık Çorlu Hava Limanı’nın yolcu ve uçak sayılarını düşük tutan önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Çorlu havalimanının vurgulanması gereken bir diğer önemli özelliği Türkiye geneline göre çok daha hızlı bir şekilde gelen-giden uçak sayısını arttırmasıdır (Tablo 21). 2004 yılında Çorlu Hava Limanını 1 078 adet uçak kullanırken 2012 yılında 16 571 uçak kullanmıştır. Yani Çorlu Hava Limanına gelen uçak sayısında % 1 437’lik bir artış gözlenmiştir. Aynı şekilde Türkiye geneli için bakarsak: 2004 yılında Türkiye’deki hava yollarını 440 238 uçak kullanırken 2012 yılında bu rakam 1 093 047 uçağa ulaşır. Yani geçen 8 yılda hava limanlarımızı kullanan uçak sayısı %148 oranında artmıştır.

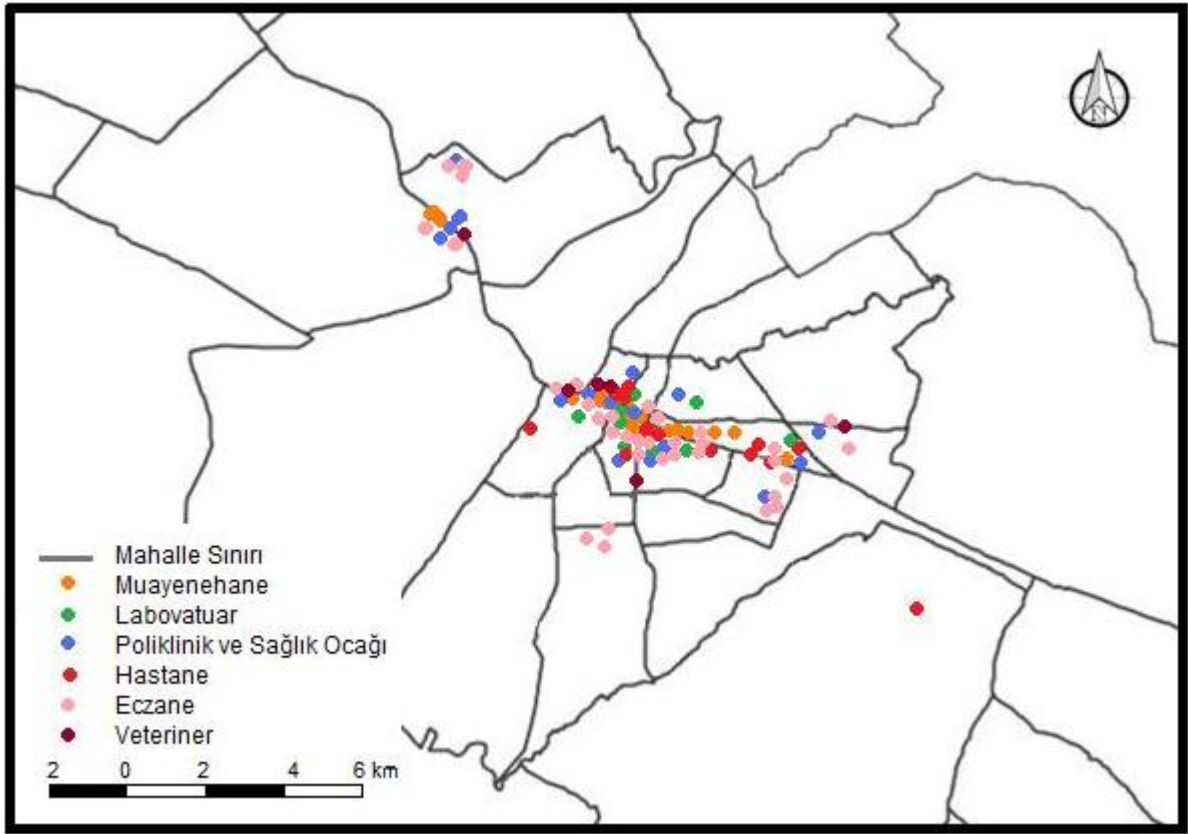
Tablo 21: Türkiye’deki Hava Limanları İle Çorlu Hava Limanı’na Gelen Uçak Adedi ve Yıl Bazında Artış Oranları

Yıl	Türkiye’de Hava Limanlarını Kullanan Uçak Adedi	Artış Oranı (%)	Çorlu Hava Limanını Kullanan Uçak Adedi	Artış Oranı (%)
2004	440 238	-	1 078	-
2005	534 087	21	1 698	58
2006	594 749	11	9 682	470
2007	642 988	8	3 574	-63
2008	688 189	7	11 201	213
2009	715 544	4	17 481	56
2010	919 411	28	20 252	16
2011	1 042 369	13	23 207	15
2012	1 093 047	5	16 571	-29

(Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>, Erişim tarihi: Ocak 2013)

1.5. Sağlık Fonksiyonu:

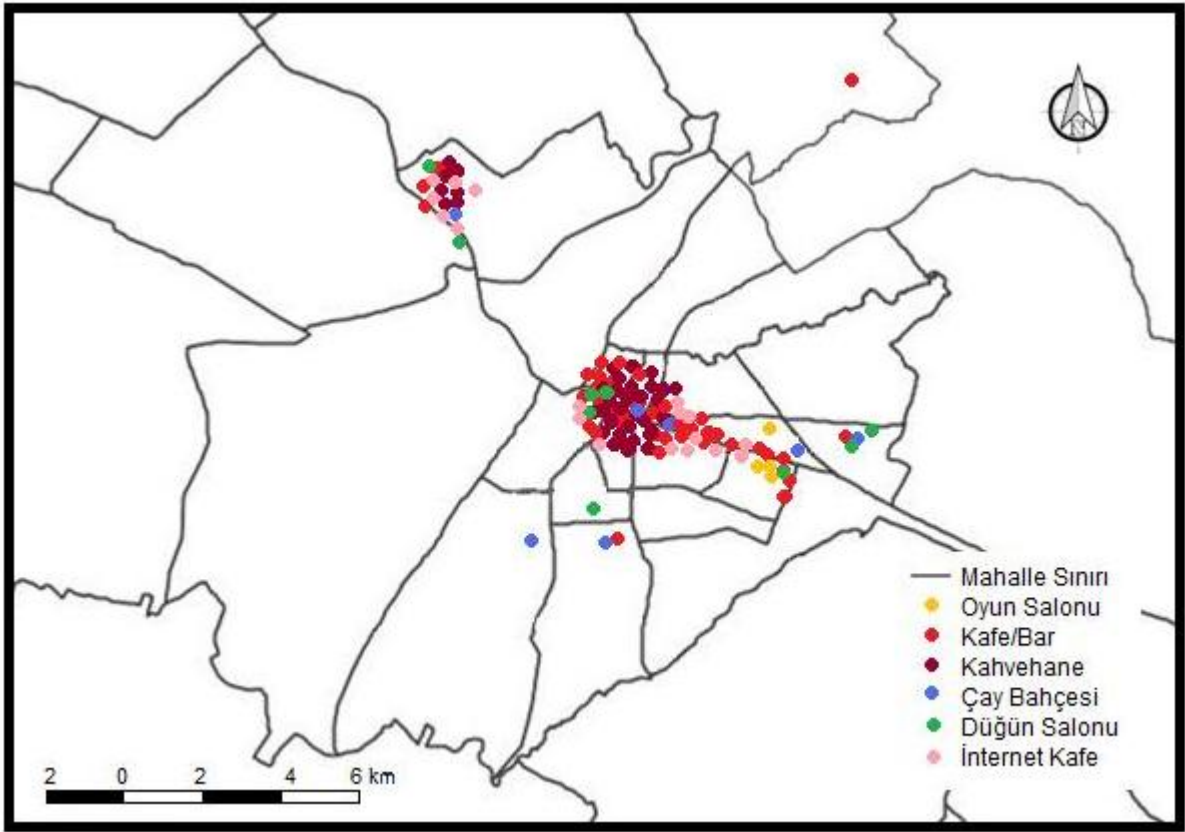
Çorlu’da 14 laboratuvar, 4 poliklinik, 14 sağlık ocağı, 24 hastane, 1 klinik, 66 eczane, 7 veteriner, 42 muayehane yer alır. Özellikle Çorlu Devlet Hastanesi , Özel Çorlu Şifa Hastanesi, Özel Çorlu Vatan Hastanesi ve Özel Çorlu Reyap Hastanesi gibi, donanımlı sağlık kurumları Çorluya bağlı köy ve kasabalardan nüfusu kendisine çekmektedir. Bu kurumların yoğun olduğu yerler: Şeyhsinan, Reşadiye, Muhittin, Cemaliye, Nusretiye ve Kazımiye mahaleleridir. Ayrıca kuzeybatıda Çorlu-Edirne Yolu üzerinde küçük bir öbek halinde sağlık kuruluşları yer almaktadır (Harita 21) .

Harita.21: Çorlu'daki Sağlık Kuruluşlarının Dağılımı (2013)

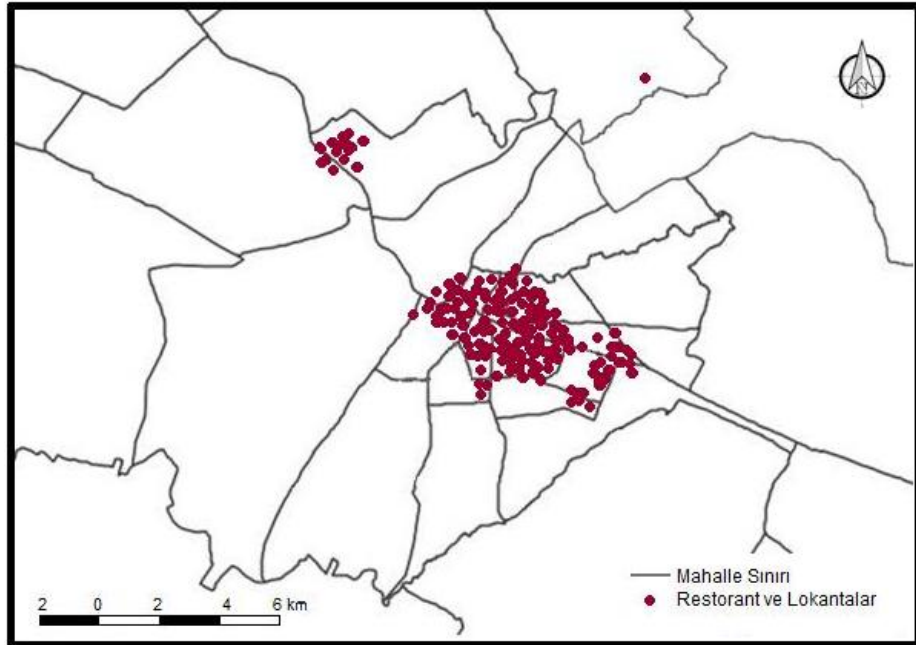
1.6. Eğlence ve Rekreasyon Fonksiyonu:

Çorlu Belediyesi'nde kaydı bulunan kafe, düğün salonu, bilardo salonu, kahvehane, internet salonu vb yerlerin toplam sayısı 168 tanedir. Bunlar Silahtarağa, Cemaliye, Kemallettin, Nusretiye, Kazımiye, Muhittin Mahallesi gibi merkez mahalleler ile şehrin kuzeybatısındaki Yeşiltepe Mahallesi'nde yer alır. Bunun dışında yoğunluğu azalmakla birlikte Çobançeşme ve Esentepe Mahallerinde de bulunur (Harita 22).

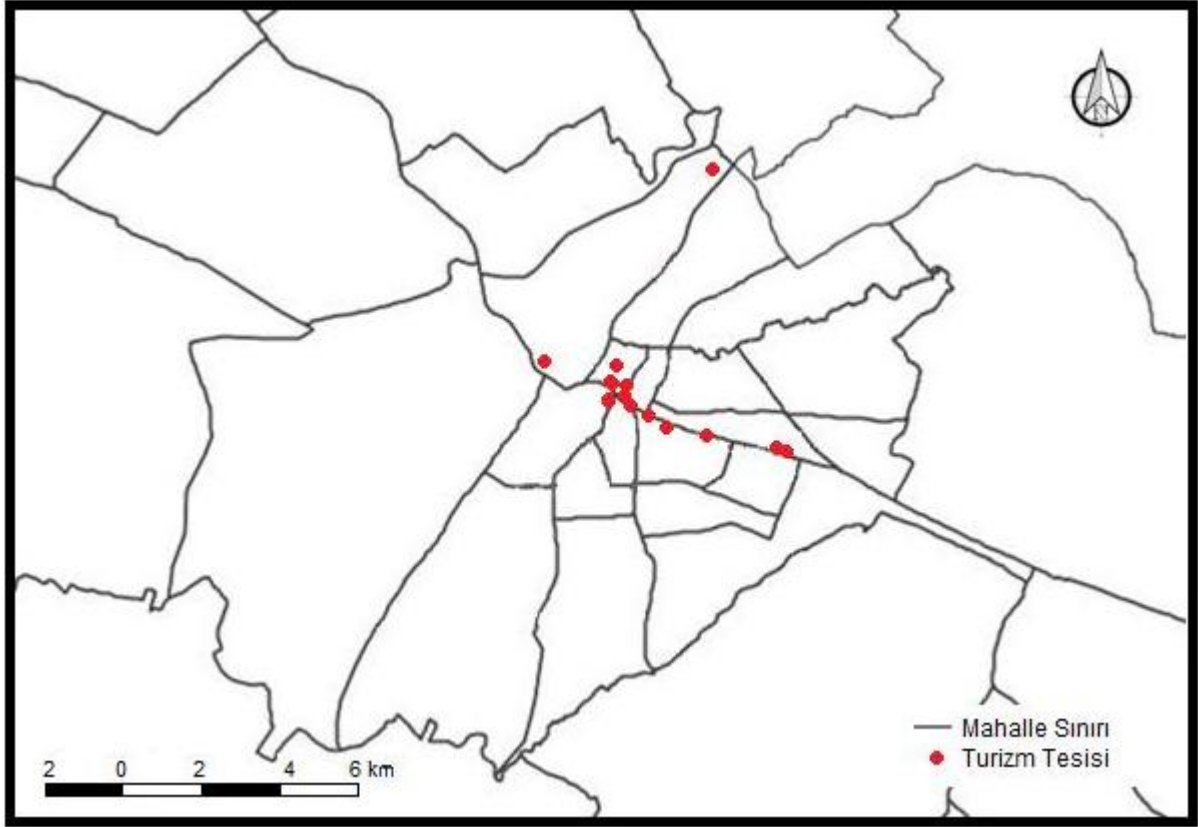

Harita 22: Çorlu'daki Eğlence Mekanlarının Dağılımı (2013)

Ayrıca Çorlu'da bulunan restoran ve lokantalar da şehir için çekici bir özellik sunabilir. Çorlu Belediyesi'nin kayıtlarına göre 185 adet restoran/lokanta bulunur (Harita 23).

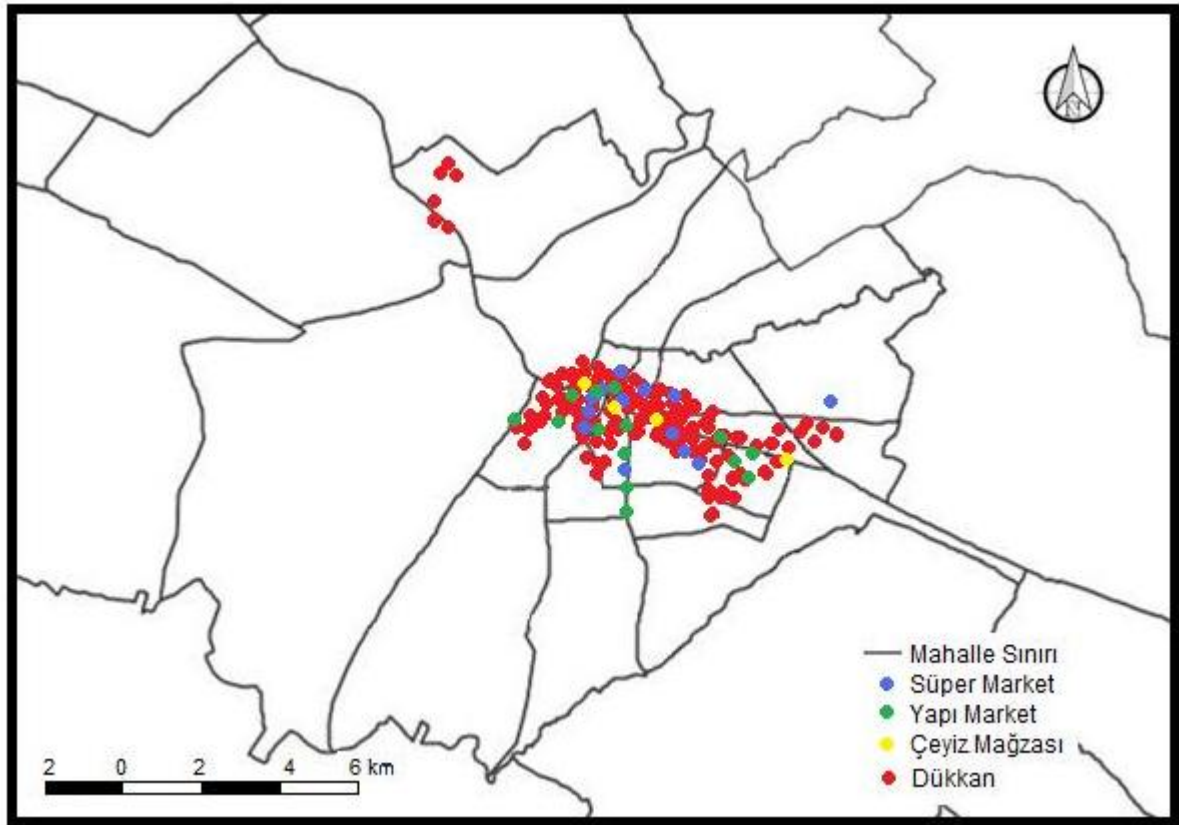
Harita 23: Çorlu'daki Restoran ve Lokantaların Dağılımı (2013)

Harita 25: Çorlu'daki Turizm Tesislerinin Dağılışı (2013)

1.9. Ticaret Fonksiyonu:

Çorlu şehrinin ticaret fonksiyonu sanayi fonksiyonu ile paralel gelişmiştir. Sanayi kuruluşlarının burada yer alması ulusal ve uluslararası ticaret hareketliliğini beraberinde getirmiştir. Onun dışında artan nüfusun ihtiyaçları doğrultusunda gelişmiş bir ticaret ağı da mevcuttur. 2013 yılı itibariyle Çorlu Sanayi Odası'na 779 dükkân, 21 tane süper market, 13 yapı market, 9 çeyiz mağazası kayıtlıdır. Ticaret fonksiyonları ağır basan bu kuruluşlar şehrin diğer fonksiyonlarında olduğu gibi. Cemaliye, Şeyhsinan, Reşadiye, Kazımiye ve Muhittin Mahallelerinin Salih Omurtak Caddesi'ne yakın olan kısımlarıyla Sağlık ve Yeşiltepe Mahalleleri arasında kalan yerlerde yoğunlaşmıştır.

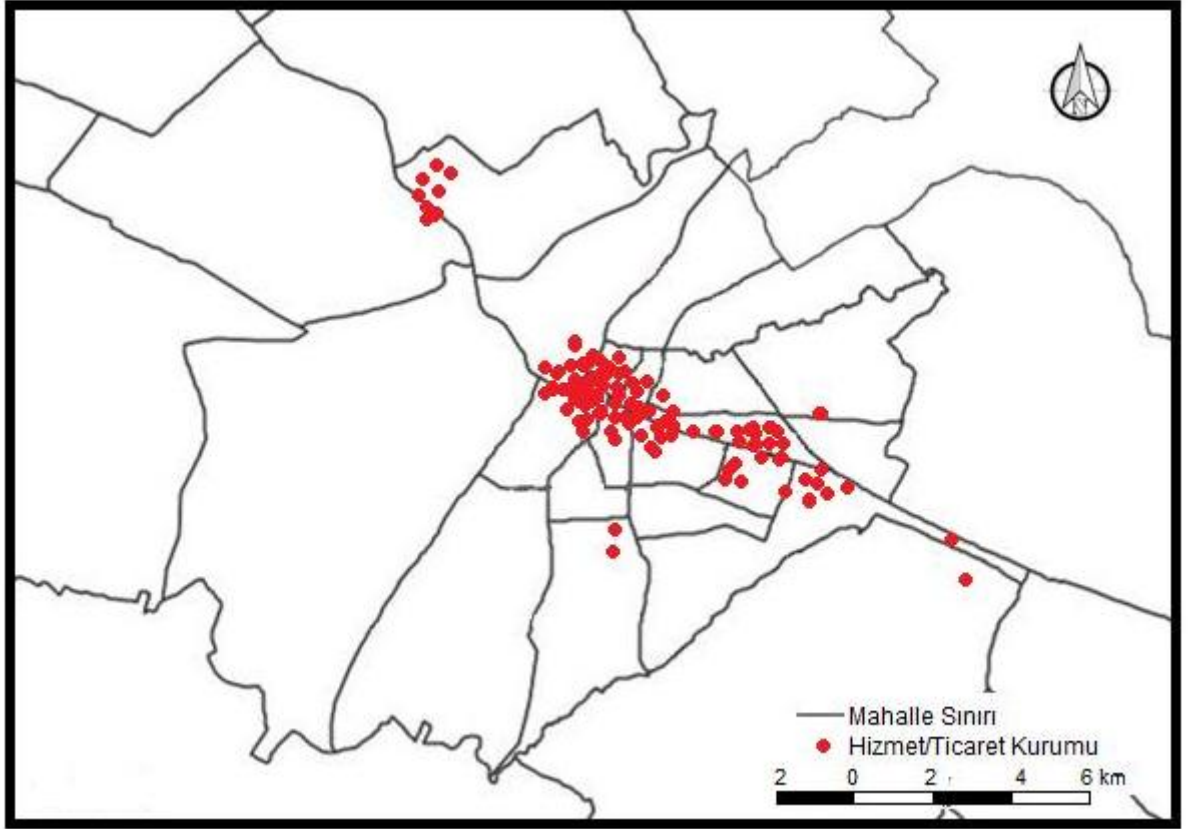

Harita 26: Çorlu'daki Ticaret Merkezlerinin Dağılışı (2013)

Şehrin Merkezi İş Alanı (Central Business Distcict): Bu terim şehrin ticaret faaliyetlerinin yoğunlaştı. Bölge/bölgeler için kullanılır. Çoğu zaman şehrin merkezi konumundadır. Merkezi iş alanını daha iyi anlayabilmek adına bazı özellikleri şu şekildedir:

- İmalat olmayıp daha fazla perakende satış mekânları vardır.
- Binalar çok katlı olup binaların zemin katları ya da tamamı büro, mağaza, banka şubeleri gibi hizmet sektöründe faaliyet gösteren kuruluşlarca kullanılır.
- İkamet eden nüfus düşüktür.
- Yaya trafiği fazladır (Özgür, 2013: 10).

Yukarıdakilerden hareketle Çorlu’da bulunan bürolar, perakende alışveriş mekânları ve resmi kurumların yoğunlaştıkları bölgeler harita 26’da gösterilmektedir.

Harita 27: Çorlu’da Hizmet ve Ticaret Sektörünün Yoğunlaştığı Yerler (2013)

Harita 27’ya baktığımızda ticari kuruluşların diğer fonksiyonlarla paralel olarak Cemaliye Reşadiye, Şeyhsinan, Kazımiye gibi mahallelerde yoğunlaştığını gözlenmekte. Bunun dışında az da olsa kuzeybatıda, Yeşiltepe ve Sağlık Mahallelerinde de yoğunluk gözlenmektedir. Merkezdeki yoğunluk İstanbul yönüne yani doğuya doğru gittikçe azalır. Yoğunlukla paralel olarak buralarda ikamet eden insanlar az olup yüksek binalar hâkimdir. Bunların dışında gün içerisinde buralarda yaya trafiği fazladır.

1.10. Sanayi Fonksiyonu:

Sanayi bugün Çorlu’nun en önemli fonksiyonudur. Hatta öyle ki Çorlu 1990’ların sonundan itibaren sanayi şehri olarak anılır. Çorlu’ya gelen sanayi hem nüfusu hem de tekstil ve deri sanayine ara mal üreten başka tesisleri de beraberinde getirmiştir. Diğer bir açıdan bölgeye gelen nüfus şehirdeki hizmet sektörünü kuvvetlendirmiştir.

Çorlu’da Sanayinin Gelişimi Gelişimi:

Çorlu'da sanayinin kuruluşunu 1930'lara kadar geri çekebiliriz. Bu dönemde bölgede daha çok tarıma dayalı bir sanayi hâkimdir. 1936 yılında un ve kepek üreten Tülümenler Tarımsal Üretim ve Ticaret Çorlu'daki ilk sanayi tesisidir. 1970'lerden sonra ise deri sanayi gelişmeye başlamıştır. As Deri Sanayi 1970 yılında, Çorlu Deri Sanayi 1973 yılında, Ürkünç Deri Sanayi 1974 yılında, Kurt Deri Sanayi 1978 yılında faaliyete geçmiştir. Tekstil sanayisinin bölgede gelişmesi ve ilerlemesi 1980'lerden sonraki döneme rast gelir.

Günümüzde Çorlu'da sanayi odasına kayıtlı 5 164 adet tesis bulunur. Bunların arasında inşaat sektörü 952 işletmeyle ilk sırada yer alır. Bunu 506 işletmeyle gıda sanayi, 420 işletmeyle mağazacılık sektörü takip eder. İnşaat sektöründeki tesis sayısının fazla olması, dinamik ve göç alan bir şehir olduğunu kanıtlar niteliktedir (Tablo 22).

Bu ilk üç sektörde faaliyet gösteren işletme sayısı toplam işletmelerin %36'sını karşılar. Gerek mağazacılık gerekse inşaat sektörü hem sanayi hem de hizmet sektörü kapsamında ele alınabilmektedir.

Tablo 22: Çorlu Sanayi Odasına Kayıtlı Tesisler (2013)

Tesis Türü	Tesis Sayısı(Adet)
Ağaç Ürünleri Sektörü	34
Akaryakıt Sektörü	78
Alışveriş ve Mağazacılık	420
Ambalaj Sektörü	27
Bankacılık Sektörü	2
Basın Yayın Matbaa	29
Bilişim Sektörü	72
Dayanıklı Tüketim Sektörü	33
Demir Çelik Sektörü	33
Deri Sektörü	124
Eğitim Sektörü	73
Ekonomi Finans Sektörü	43
Elektrik Sektörü	62
Elektronik Sektörü	83
Enerji Sektörü	33
Gayri Menkul Sektörü	65

Geri Dönüşüm Sektörü	36
Gıda Sanayi Sektörü	506
Güvenlik Sektörü	12
Hırdavat-Nalburiye	2
Hizmet Sektörü	200
Isıtma Soğurma Sektörü	30
İnşaat Sektörü	952
İthalat İhracat Sektörü	28
Kâğıt Sektörü	21
Kategorilendirilmemiş	412
Kimya Sektörü	98
Lojistik Sektörü	150
Maden Kömürü	51
Makine Sanayi Sektörü	143
Metal Sanayi Sektörü	50
Mobilya Sanayi Sektörü	80
Muhtelif İmalat Sektörü	64
Mühendislik Hizmetleri Sektörü	119
Otomotiv Sektörü	11
Otomotiv Yan Sanayi Sektörü	138
Pazarlama Sektörü	21
Plastik Sanayi Sektörü	33
Reklam Tanıtım Sektörü	14
Sağlık Sektörü	65
Sigorta Sektörü	86
Tarım Sektörü	87
Tekstil Sektörü	364
Turizm Seyahat Sektörü	170
Yağ Sektörü	10
TOPLAM	5164

(Kaynak: <http://www.corlutso.org.tr/> Erişim Tarihi 11 Mayıs 2013).

Çorlu ticaret ve sanayi odasının düzenlenmiş olan bu 45 faaliyet kolunun 19 tanesi sanayi sektörü dâhilindedir (Tablo 23).

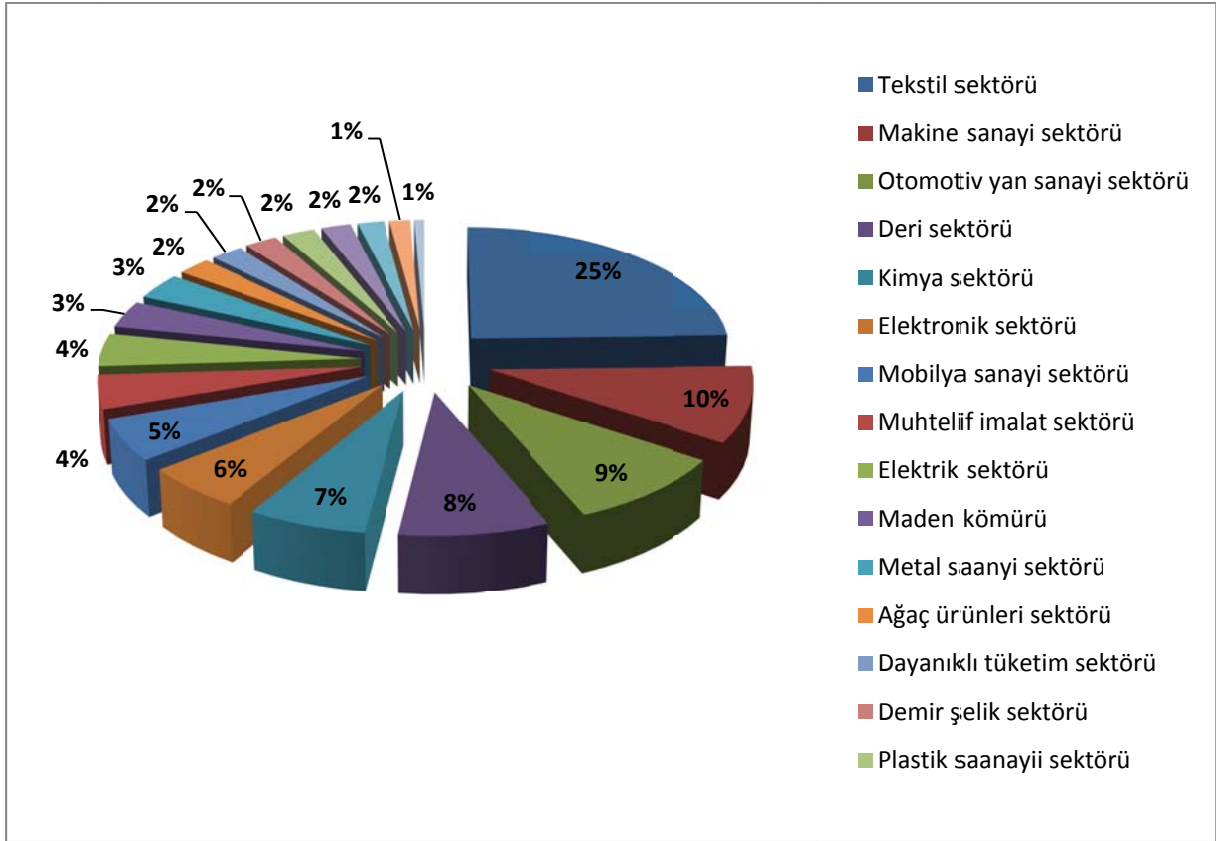
Tablo 23: Çorlu'daki Başlıca Sanayi Kolları

Tesis Türü	Tesis Sayısı (adet)
Ağaç Ürünleri Sektörü	34
Ambalaj Sektörü	27
Dayanıklı Tüketim Sektörü	33
Demir Çelik Sektörü	33
Deri Sektörü	124
Elektrik Sektörü	62
Elektronik Sektörü	83
Isıtma Soğurma Sektörü	30
Kâğıt Sektörü	21
Kimya Sektörü	98
Maden Kömürü	51
Makine Sanayi Sektörü	143
Metal Sanayi Sektörü	50
Mobilya Sanayi Sektörü	80
Muhtelif İmalat Sektörü	64
Otomotiv Yan Sanayi Sektörü	138
Plastik Sanayi Sektörü	33
Tekstil Sektörü	364
Yağ Sektörü	10
Toplam	1478

(Kaynak: <http://www.corlutso.org.tr/> Erişim Tarihi 11 Mayıs 2013).

Sanayi tesislerinin toplam adedi 1 478'dir. Çorlu Ticaret ve Sanayi Odasının kayıtlı üye sayısının 5 164 olduğunu düşünürsek Çorlu genelinde kayıtlı olan firmaların %29 sanayi alanında faaliyet gösterir. Sanayi kuruluşları içerisindeki dağılıma baktığımızda, tekstil sanayi 364 adet işletme ile ilk sırada yer alır. Bunu 143 işletmeyle makine sanayi sektörü, 138 işletmeyle otomotiv yan sanayi sektörü ve 124 işletmeyle deri sektörü takip eder.

Bu ilk dört sanayi kolu Çorlu'daki toplam sanayi tesislerinin yarısından fazlasını (%52'sini) oluşturur (Şekil 15).

Şekil 15: Çorlu’da Sanayi Odasına Kayıtlı Sanayi Kuruluşlarının Dağılımı (2013)

Bölgede ilk tarıma dayalı sanayi, sonrasında deri işletmeleri ve en son tekstil sanayi gelmiştir. Özellikle tekstil ve deri sanayilerinin buraya gelmesi onlara ara mal üretebilecek bazı sanayi tesislerini de bölgeye çekti. Bu duruma en güzel örnek 143 aktif tesisle makine sanayidir. Makine sanayi alanında faaliyet gösteren fabrikalar tekstil sanayinin bölgeye gelmesinden sonra açılmış ve birçoğu tekstil sanayinde kullanılan makineler üretmektedir. Benzer durum otomotiv ve kimya sanayi için de geçerlidir (Tablo 24).

Otomotiv yan sanayi sektörü görüldüğü üzere üçüncü sırada yer alır. Fakat Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası verilerinde bu şekilde ele alınan işletmelerin bir kısmı sanayi odaklı olmayıp daha ziyade hizmet sektörü içerisinde değerlendirilebilecek firmalardır. Aynı durum elektrik sektörü için de geçerlidir.

Tablo 24: Çorlu'daki Sanayi Kuruluşlarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Deri	Tekstil	Kimya	Gıda	Kağıt	Yağ	Oto.	Diğer	Toplam
1975 öncesi	-	-	3	4	1	1	-	-	9
1975-80	3	1	-	2	3	1	-	-	10
1980-85	2	7	-	1	-	2	-	-	12
1985-90	19	14	2	5	-	3	-	3	46
1990-95	45	60	11	7	-	1	-	-	124
1995-2000	55	154	32	5	13	6	-	10	275
2000-2005	75	188	71	12	17	3	-	26	292
2005-2009	39	120	53	-	10	2	56	-	280
Toplam	249	544	172	31	46	22	56	39	1 048

(Kaynak: Baysan ve Ark, 2009: 14).

Yukarıdaki tabloda bazı tarihlerde açılmış olan sanayi tesisleri verilmiştir. Bunların bir kısmı çok kısa sürede kapanırken bir kısmı günümüze kadar faaliyetlerini sürdürür. Buna göre tabloya bakılarak sanayi faaliyetlerinin 1985-1990 dönmleri içerisinde yoğunluk kazandığını söylemek mümkündür. 1990'lı yıllara kadar kurulan sanayi tesisleri içinde en büyük payı deri tesisleri alırken 1990-1995 sezonunda tekstil işletmelerinin sayıca üstün olduğu gözlenir. Yine bu dönemde tekstil sanayinin bir yan üretimi olarak kimya sanayinde de artış gözlenmiştir. 2005 yılından itibaren bölgeye oto sanayi gelmiştir. 2005 yılına kadar oto sanayi konusunda tesis bulunmazken 2005-2009 sezonunda 56 adet sanayi tesisi kurulmuştur.

Tesislerin Dağılımı:

Yukarıda bahsedildiği gibi bölgeye ilk deri fabrikaları gelmişti. Daha sonra tekstil sanayi, bunları makine üretim ve kimya sanayi takip etmiştir. Bu durumu dağılışı üzerinde de sezebiliriz. İlk gelen deri fabrikaları o zamanlar şehrin batı kıyısında bugünkü Hıdırağa Mahallesi'nin güneybatı ucuna yerleşmişlerdi. Fakat şehir 1980'lere kadar hızla batıya doğru yayıldı. Deri fabrikaları şehrin içerisinde kalmışlardı. 1980'lerden sonra gelen sanayi fabrikaları da şehrin batı kenarına yerleşmişlerdi. Fakat bugün çevresinde inşaa faaliyetleri sürdüğünü düşünürsek yakın zamanda şehrin içinde kalacaklarını söyleyebiliriz. Çorlu sanayisinin bir diğer özelliği de yol boyunca linear bir gelişme göstermesidir. Böylece sanayi tesisleri mekânın ulaşım fonksiyonundan daha etkili bir şekilde yararlanabilmektedir. Fakat diğer taraftan organize sanayi bölgesinde bulunmayan sanayi kuruluşları aralarda boş araziler bırakmaktadır. Bu da arada kalan arsa yada tarlaların rantabl kullanılmasını engelleyecektir.

Çorluda iki büyük sanayi organizasyonu vardır biri: Deri Organize Sanayi Bölgesi bir diğeri Avrupa Serbest Bölgesi'dir.

Çorlu Organize Sanayi Bölgesi: Organize sanayi bölgeleri, aynı veya benzer sanayi kollarındaki tesislerin bir arada bulunduğu sanayi siteleridir. 1997 yılında faaliyete geçen Çorlu Deri Organize Sanayi, Yeşiltepe Mahallesi sınırları içerisinde Çorlu Tren İstasyonu'nun batısında yer alır. Toplam 130 hektarlık bir alan kaplar. Kuruluş yeri olarak oldukça elverişli bir bölgededir. İçerisinden Çorlu Çayı ve Çorlu-Edirne Yolu geçer (Fotoğraf 15). Doluluk oranı %38 olup 118 fabrika kayıtlıdır. Kayıtlı olan fabrikalardan 85 tanesi faaliyetlerini sürdürür. Bölgede yaklaşık 10 000 kişi çalışır. 2003 yılından itibaren doğal gaz kullanımına geçilmiştir. Ayrıca güneybatı kısmında bir arıtma tesis bulunur.

Kroki 1: Çorlu Organize Sanayi Bölgesi

(<http://www.corluderiosb.org.tr/> Eriş Tarihi 14 Mayıs 2013)

Organize sanayi bölgelerinin hem sanayiciye hem de çevresine katkısı fazladır. Bunu Çorlu örneğinde de görmek mümkündür.

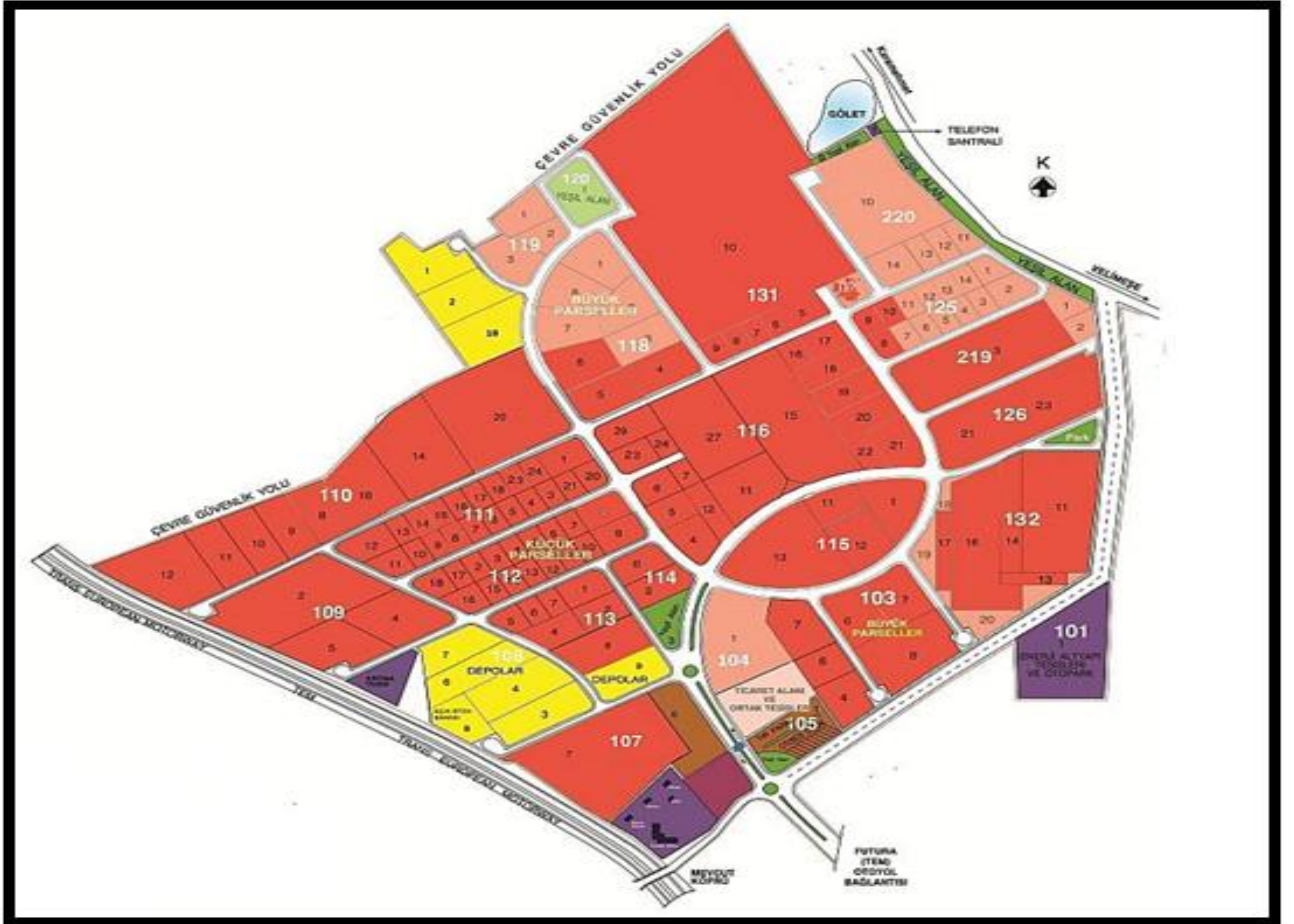
Sanayici için sunduğu avantajları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Aynı/benzer iş kolları bir arada bulunduğu için ara mal bulma sıkıntısı çekilmez.
- Katı atık merkezi, atık arıtma tesisi vb birçok alt yapı ortak olarak kullanılabilir. Bu da işletme giderlerini düşürecektir.
- Alt yapı daha önce hazırlandığı için, şirketlerin altyapı maliyet ve yükümlülükleriyle uğraşması gerekmez.
- Devlet tarafından tahsis edildiği için arazi maliyetleri düşüktür.
- İş yeri açmak için uygulanan prosedürler minimum düzeydedir.

Yukarıdaki anlatılan bu ve benzer sebeplerden dolayı organize sanayi bölgeleri sanayicileri dolayısıyla nüfusu kendine çekebilecek bir etki gösterebilir.

Diğer taraftan organize sanayi bölgeleri şehir için planlı bir gelişmeyi vaat eder. Sanayi tesislerin kontrolleri daha sağlıklı yapılabilir.

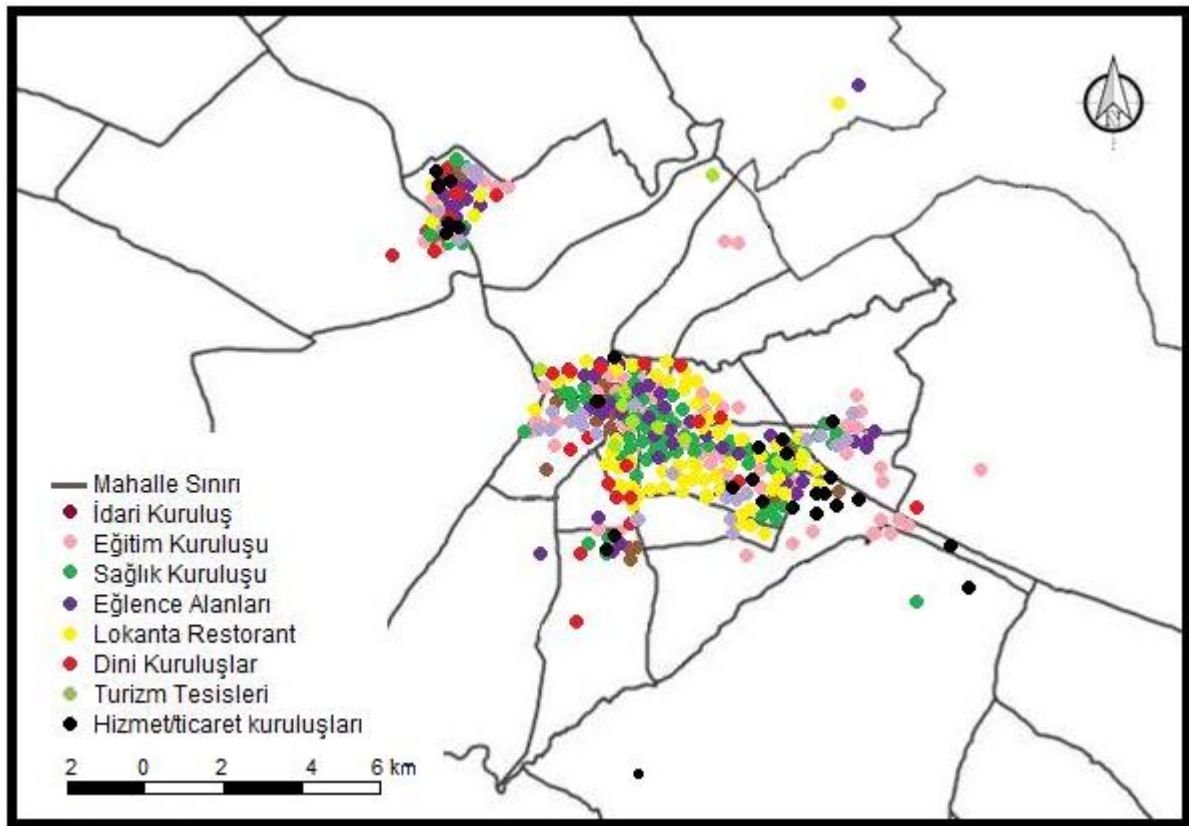
Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi: Çorlu'nun sanayi fonksiyonunu arttıran bir diğer özellik şehrin kuzeybatısında Velimeşe ile Karamehmet Köyleri arasında iki bin dönümlük bir arazi üresinde kurulmuş olan Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi'dir (Fotoğraf 15). Yatırımcılara, Avrupa ülkeleriyle yapacakları ticarete minimum prosedür vaat eder. 1999 yılında kurulan serbest bölge 2008 yılında 2 milyar dolarlık bir ticaret hacmi yakalanmıştır (Anonim, 2009: 14).

Kroki 2: Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi

(<http://www.asb.com.tr/> Erişim Tarihi: 26 Mayıs 2013).

Yukarıda değinilen Çorlu'nun fonksiyonlarını tek bir haritada toplarsak şehrin durumu ve geleceği hakkında daha fazla fikir sahibi olabiliriz.

Harita 28: Çorlu'da Arazi Kullanımı (2013)

Haritada görüldüğü üzere şehrsel fonksiyonlar biri kuzeybatıda diğeri güneydoğuda olmak üzere iki ayrı noktada yoğunlaşmıştır. Bu şekilde bölünmüş olmasının temel sebebi fonksiyon alanları arasında kalan bölgede askeriye ve deri dâhil çeşitli tekstil fabrikalarının yer almasıdır.

SONUÇ

1. Sonuç

Çorlu, kuruluşundan itibaren daima önemini muhafaza eden bir yerleşme olmuştur. Bunun temel sebebi ulaşım aksları üzerinde yer almasıdır. Bulunduğu bu konumun verdiği avantajlar her dönemde çeşitli fonksiyonlar üstlenip, şehir olarak anılmasını sağlamıştır.

İlk kuruluşundan Bizans dönemine kadar askeri, Osmanlı döneminde askeri ve ticari, Cumhuriyetin ilk yıllarından 1970’li yıllara kadar askeri fonksiyonu 1970’lerden sonra ise sanayi fonksiyonu ön plana çıkmıştır.

Çorlu’nun sanayileşmesi sonucu beraberinde etki alanının da genişlediği anlaşılmaktadır. Bugün Türkiye’nin her bölgesinden bir miktar nüfusu kendisine çekmiştir. Sanayi sadece göç hareketleriyle değil imal edilen ürünlerin ticaretinin yapılmasıyla da etki alanını genişletmiştir. Bugün Yunanistan, Almanya, İsviçre ve Hollanda gibi Avrupa’da bulunan ülkeler ile Endonezya, Peru, Hindistan gibi Asya ve Amerika’da bulunan ülkelerle Çorlu’da faaliyet gösteren firmalar ticaret yapılmaktadır.

Şehir ilk başta batıya daha sonra doğu ve güneye yayılmıştı. Bugünden itibaren şehrin yayılışı uzun vadede doğu yönlü olacağı tahmin edilmektedir. Şehrin bu yönde gelişeceğini öngörmemizdeki en büyük sebep: doğusundaki İstanbul’un hinterlandı içerisinde kalmasıdır. Diğer taraftan 1980’lere kadar şehrin doğu yönlü yayılmamasının sebebi çevresindeki yeşil alandı. Bugün ise doğu yönünde böyle bir engelden bahsedemeyiz. Hatta Namık Kemal Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu ve DHMİ Çorlu Hava Limanı gibi şehrin yayılmasını teşvik eden kuruluşlar yer alır. Doğu yönlü gelişme yol boyunca devam eden çizgisel bir gelişme olacağı tahmin edilmekte. Hatta uzak gelecekte İstanbul konurbasyon sahasının batı sınırı olabileceği öngörülmektedir.

Şehrin yeni konut ihtiyacı yakın gelecekte Havuzlar, Cumhuriyet ve Zafer Mahalleleri gibi güneyde yer alan mahalleler tarafından karşılanacağı düşünülmekte. Adı geçen mahalleler orta gelir gurubuna sahip kişiler için iyi bir seçimken, yüksek gelir gurubu konut ihtiyacını Önerler Köyü ve Esentepe Mahallesi’nde yer alan toplu konutlardan karşılanması beklenir. Bununla birlikte yukarıda bahsedilen bu durum yakın gelecek için yapılan tahminlerdir. Bir süre sonra güney yönlü gelişimin duracağı ancak doğu yönlü gelişimin hız

kazanacağı tahmin edilmektedir. Çünkü güneyde nüfusu kendisine çekebilecek bir fonksiyondan bahsetmek zordur.

Batıda şehrin hinterlandı Büyükkarıştıran'a kadar ulaşmış olup daha genişleyeceği düşünülmemektedir. Çünkü Çorlu merkezden yaklaşık 30 km kadar uzağa gidilmiş bugünkü ulaşım şartlarında dahi kopukluk yaratabilecek düzeyde bir mesafedir.

Tüm bu anlatılanlar hâlihazırdaki sanayi uzanış yönleri ve idari sınırlar geçerli olması durumunda öngörülmüştür. Bunun dışında yukarıda anlattıklarımızı yanlış çıkartacak bir proje gündemdedir. Resmi açıklama olmamakla birlikte Çorlu'nun kuzey batısında yer alan Veliköy'de yeni bir organize sanayi bölgesi kurulacak ve buraya İstanbul İkitelli ve Dudullu Organize Sanayi Bölgeleri'ndeki fabrikaların getirileceği konuşulmaktadır böyle bir durum karşısında sahanın en değerli bölgesi kuzeybatı istikametinde yer alan koridor olacaktır.

Çorlu'nun geleceğini kuzeybatı yönünde etkilemesi muhtemel olan bir başka değişim ise Çorlu'nun batısında bulunan bazı yerleşmelerin yeni kurulacak olan Ergene İlçesi'ne bağlanmasıdır. Bu kesinleşmiş olan karar kapsamında yeni ilçenin merkezi Marmaracık olacaktır. Fakat Marmaracıkta sadece idari fonksiyon merkez olmaya yetmeyeceği düşünülür. Gerçekte kurulacak olan ilçenin merkezi bugün merkezi iş alanı olarak kabul ettiğimiz Çorlu-Edirne Yolu üzerinde Yeşiltepe ve Sağlık Mahallesi sınırlarının kesiştiği mevki olacaktır. Ancak zaman içerisinde merkez batıya doğru kayabilir. Görülüyor ki yakın gelecekte bölgede çift merkezli bir yapı hâkim olacaktır. Bu merkezler arasında kalan saha ise daha değerli olacağı düşünülmekte. Bu aradaki bölge yerleşim için uygun değildir.

Şehrin gelişeceğini düşündüğümüz bir diğer yön Çorlu-Çerkezköy hattıdır. Fakat buradaki gelişme linear bir gelişmeden çok boş kalan yerlerin doldurulması şeklinde olacağı öngörülebilir.

Şehrin merkezinde, bazı değişiklikler kaçınılmazdır. Merkezi iş alanlılarının nüfusu daha da azalacaktır. Bugün buradaki binaların alt katları hizmet sektöründe faaliyet gösteren firmalar tarafından kullanılırken üst katlar ikametgâh alanı olarak kullanılıyor. Fakat yakın gelecekte artan talep karşısında ikametgâh alanları hizmet sektörünün kullanımına sunulacaktır. İkametgâh fonksiyonlarının kuzeydoğu ve güneye taşınacağı düşünülmektedir. Bu da inşaat sektörünün daha uzun yıllar önemli bir sektör olacağına işaret eder. Diğer taraftan gelecek olan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için hizmet sektörüne duyulan gereksinimin daha da arttıracağı iddia edilebilir.

2. Öneriler:

Gelecekte Çorlu'nun sanayisi gelişeceği ve nüfusunun artacağı kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla gelecekte Çorlu şehrinin karışılacağı problemlerin sanayi faaliyetlerinden kaynaklanacağı düşünülebilir. Bu problemlerle karşılaşmamak adına şimdiden önlemler alınması yerinde olacaktır.

Önlem alabilmek için yapılması gereken ilk şey sanayinin ne yönde gelişeceğini tespit etmek ve o yönde bir organize sanayi bölgesi tasarlamak olmalıdır. Sanayinin buraya ulaşmadan önce tasarlanacak bir sanayi bölgesi altyapı tesisi eksikliği, denetim yoksunluğu diğer şirketlere entegrasyon sorunu, gibi bir çok problemle hiç karşılaşmamızı sağlayacaktır.

Hali hazırda var olan sanayi tesislerinde ise, aşırı su kullanımı engellenmelidir. Kuyulardan yapılan sondajların koruma kullanma dengesini düşünmeksizin yapılması, yer altı su tablasını düşürülmüştür. Bunun sonucunda suya ulaşmak için daha derine sondaj yapılır. Daha derindeki sular ise evsel kullanıma uygun değildir. Gelecekte Çorlu'da daha fazla insan ve fabrika olacağını düşünürsek su ihtiyacı daha fazla olacaktır. Diğer taraftan su tablasının aşırı düşmesi yüzey sularındaki kirleticilerin daha kolay yer altı suyuna karışmasına neden olur. Yer altı suyunun temizlenebilmesi için çok daha uzun bir süre gerekir. Yani gelecekte Çorlu yer altından su çekimini azaltıp su tablasını yükseltse dahi kirlilik giderilmediği sürece evsel kullanım için yer altı suyundan yararlanılamayacaktır. Bundan dolayı daha şimdiden yer altı suyunun kirlenmemesi için önlemler almak gerekir.

Geçmişte karşılaştığımız ve gelecekte de karşılaşma ihtimalimiz olan bir diğer problem sanayi tesislerinin atlamalı ilerleyip arada boşluklar bırakmasıdır. Arada kalan yerlerde tarım yapılamayacağından ya da yerleşmeye açılmayacağından dolayı atıl bir halde kalacak. Oysa yapılması gereken şey tesislerin bir arada bulunmasıdır. Böylece arada fazla boşluk kalmayacak araziden daha verimli bir şekilde yararlanabilecektir.

KAYNAKÇA:

AKSOY, H., ÜNAL ERDEM, N ve KÜÇÜK, İ. (2002). “Trakya Bölgesi Kuruyor Mu?” *Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Yönetimi: Türkiye Mühendislik Haberleri* 420-421-422: 53-54.

ALTUNAN, S. (2006). “XII. Yüzyıl Sonlarında İstanbul-Edirne Arasındaki Menziller Ve Bazı Benzilkeş Köyler,” <http://acikarsiv.ankara.edu.tr>. (Erişim Tarihi: 4 Ağustos 2013).

ARAL, F., ÖZERK, Z. ve GÜREL, F. (2010). “Çorlu’nun Tarihi Çeşmeleri” *Çorlu Değerleri Sempozyumu 11 Ekim 2010*. Çorlu.

ARDOS, M. (1985). “Jeomorfoloji Açısından Türkiye Ovalarının Oluşumları ve Gelişimleri”, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi 1*: 11-127.

ASAN, A. ve YARCI, C. (1993). ‘Trakya’da Botanik Gezileri’. *Çevre Dergisi 7*: 26-29.

BAĞÇIVAN, Y. (1995). *Çorlu Sanayi Bölgesinin Çevre Jeolojisi*, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı Yayınlanmamış bitirme tezi.

BALCI AKOVA, S. (2002) *Ergene Havzasının Coğrafi Potansiyeli*, Çantay Kitapevi, İstanbul.

BALCI AKOVA, S. (2002). *Ergene Havzasında Mekânsal Kullanımlar*, Çantay Kitapevi, İstanbul.

BALCI AKOVA, S. (2004). “Ergene Havzasında Şehirler ve Şehirleşme”, *Sosyoloji Dergisi 9*: 29-51.

BARDAVİT, B. (2007). *Judeo-Espanyol Atasözlerinde 1850-1950 Arası Çorlu Musevilerinin Günlük Yaşamı*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış doktora tezi.

Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, 1927 Nüfus Sayımı.

BAYARTAN, M. (2007) “Tarihi Coğrafya Araştırmaları Açısından Şehir Ve Osmanlı Şehri”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi 13*: 85-92, İstanbul.

BAYRAKTAR, K. (1996). *Maliye Nezareti Temettuat Defterlerine Göre 1844 Yılında Çorlu, Silivri ve Ereğli Kazalarının Sosyo-Ekonomik Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.

BAYSAN, Ü. ve ark (2009) *Çorlu İlçesi Durum analizi*, Çorlu.

CEZAR, M. (1985). *Tipik Yapılarıyla Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı ve Klasik Dönem İmar Sistemi*, Mimar Sinan Üniversitesi Yayını No:9, İstanbul.

Çorlu Belediyesi Stratejik Plan Çalışma Grubu Raporu, 2009, Çorlu.

D.İ.E. 1927. “Umumi Nüfus Tahriri”. Hüsnütabiat Matbaası. İstanbul.

D.İ.E.1927.”Sanayi Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1928.”Umumi Nüfus Tahriri”. Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası. Ankara.

D.İ.E.1935.”Genel Nüfus Sayımı, Tekirdağ Vilayeti”. Hüsnütabiat Matbaası. İstanbul.

D.İ.E.1945.”Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1950.” Türkiye İstatistik Yıllığı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1950.”Umumi Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1955.”Nüfus Grupları İtibariyle Şehirler ve Köyler”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1960.”Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1970.” Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1975.” Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1980.” Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1985.” Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.1990.” Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

D.İ.E.2000.” Genel Nüfus Sayımı”. D.İ.E. Yayınları. Ankara.

DAĞLI, B. (2010). *Tekirdağ ve Çorlunun İklim Özellikleri Bakımından Karşılaştırılması*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Coğrafya Anabilim Dalı yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

DARKOT, B. ve TUNCEL, M. (1981). *Marmara Bölgesi Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.

DOĞAN SERTKAYA, Ö. (2009). “Nüfus Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Silivri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 20: 1-19.

DOĞAN, M. (2005). “Türkiye Ziraatında Makineleşme: Traktör Ve Biçerdöverin Etkileri”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 14: 66-75.

DÖNMEZ, Y. (1979). *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, İstanbul Üniversitesi Matbaası, İstanbul.

DÖNMEZ, Y. (1990). *Trakya'nın Bitki Coğrafyası*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.

DÖNMEZ, Y. (1985). *Bitki Coğrafyası*, Güryay Matbaacılık, İstanbul.

Evliyâ Çelebi. *Seyâhatname* (çev. Danışman, Z.) Kardeş Matbaası, İstanbul,

GÖKÇE, T. (1991). ”1930 Genel nüfus sayımı sonuçlarına göre denizli şehri nüfusu hakkında bir değerlendirme”, *Tarih İncelemeleri Dergisi VI (İzmir)1991*: 169-182.

GÖNEY, S. (1984) *Şehir Coğrafyası I*, Acar Matbaacılık Tesisleri, İstanbul.

<http://corlu.meb.gov.tr/> (Erişim tarihi 8 Mayıs 2013).

http://corlumyo.nku.edu.tr/index.php?option=com_wrapper&Itemid=98, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013).

http://ergene.ormansu.gov.tr/ergene/Libraries/ResimliHaber/ergeneturkiyedekiyesi_1.sflb.ashx, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013).

<http://www.corlu.dhmi.gov.tr/havaalanlari/istatistik.aspx?hv=37>, (Erişim Tarihi: Ağustos 2013).

http://www.corlu.gov.tr/default_B0.aspx?content=1045 (Erişim Tarihi 8 Mayıs 2013).

- <http://www.corlualipasamuh.com/Mahallemiz.aspx>, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013).
- <http://www.haberler.com/corlu-istanbul-tren-seferleri-hafta-3-gun-3776932-haberi>, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013).
- <http://www.nku.edu.tr/aday/index.php?syf=sayfagoster&birim=4&mp=a>, (Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2013).
- <http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?id=4001&sayfa=giris&metod=IlgiliGosterge>, (Erişim Tarihi: Ocak 2013).
- İNALCIK, H. (2005). “Türkler ve Balkanlar”, *Bal-Tam Türklük Bilgisi* 3: 20-44.
- KAYIKOĞLU, G. ve EKMEKYAPAR, F. (2005).”Ergene Havzasında Endüstriyel İşlem Suyu Olarak Kullanılan Yeraltı Sularının Özellikleri Üzerine Bir Araştırma”, *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi* 6: 85-91.
- MİROĞLU, İ. (1997). “Osmanlı Yol Sistemine Dair”, *Tarih Enstitüsü Dergisi* 15: 241-264.
- OKUR, M. (2008). *Geçmişten Bugüne Çorlu*, Çorlu Temsilciliği Çorlu İlçe Koordinasyon Kurulu basın açıklaması.
- ÖZDEMİR, M. (2008). *Türkiye’de iç göç olgusu nedenleri ve Çorlu Örneği*, Trakya Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- ÖZEY, R. (2002). “19. Asırda Edirne Vilayeti Coğrafyası.” *Marmara Coğrafya Dergisi Sayı:6 Temmuz-2002*, İstanbul.
- SAZAK, Ş. (2002). *Metropolitan Kentlerin Etki Alanında Kalan Kentlerin Çeperindeki Arsaların Dönüşüm Süreci Çorlu/Büyük Karıştıran Örneği*, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları: 50, Edirne.
- SEREZ, M. (2007). *Tekirdağ Tarihi ve Coğrafyası Araştırmaları*. Dönmez Ofset, Ankara.
- SÖZBİLİR, A. (2006). http://www.hurriyet.com.tr/gundem/5018688_p.asp (Erişim Tarihi 8 Mayıs 2013).

ŞENEL, M. (1964). *Çorlu Kazasının Tarihçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü yayınlanmamış bitirme tezi.

Şensoy, S. (2013) http://www.mgm.gov.tr/FILES/iklim/iklim_siniflandirmalari.pdf (Erişim Tarihi 8 Mayıs 2013).

TANOĞLU, A. (1968). *Ziraat Hayatı Cilt 1, Ziraat Tarihine Bir Bakış Ve Orta İklim Memleketlerinde Ziraat*, İstanbul Matbaası, İstanbul.

TEKİN, S. (2007). *Karayolları Yol Ağı Sınıflandırması ve Çorlu Örneğinde Sınıflandırma Değerlendirmesi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

TOKER, K. (2007). *Örgütsel Değişim ve Çorlu-Çerkezköy Bölgesindeki Tekstil İşletmeleri Üzerinde Bir Uygulama*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

TOSUN, E. (2007). *Tekirdağ İli Çorlu İlçesi Açık ve Yeşil Alanların Saptanması Üzerine Bir Araştırma*, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı yayınlanmamış Bitirme Tezi.

TÖRE YILDIZ, G., KURU, N., ÇOKGÖR, U. ve ORHON, D. (2004). “Çorlu Organize Deri Sanayi Bölgesi Üretim Profili ve Atık Sularının Biyolojik Arıtılabilirlik Esaslı Karakterizasyonu” *SKKD* 14: 16-22.

Trakya Kalkınma Ajansı, (2010). TR21 bölge planı taslağı 2010-2013, Çorlu.

Trakya Kalkınma Ajansı, (2012). Trakya Sosyal Yapı Analizi.

Trakya Kalkınma Ajansı, 2012 Çorlu Vizyon Planı, Çorlu.

TUNA, M. (1963). *Geçmişten Günümüze Çorlu*, Sıralar Matbaası. İstanbul.

YALÇIN, O. (1988). *Tekirdağ ve Marmara Bölgesi*, Özyürek Yayınları, İstanbul.

YEMİŞÇİ, Ö. (2010).”Çorlu’da Sanayi Ve Hizmet Sektörü Arasındaki Etkileşimleri”, *Çorlu Değerleri Sempozyumu*.

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Paşa Çeşmesi 1

Fotoğraf 2: Paşa Çeşmesi 2

Fotoğraf 3: Eski İtfaiye Binası

Fotoğraf 4 Eski İtfaiye Binası 2

Fotoğraf 5: Salih Omurtak Caddesi'nde Eski Bir Bina

Fotoğraf 6: Çorlu'nun Modern Binaları

Fotoğraf 7: Çorlu’da Dar ve Dolambaçlı Sokaklar

Fotoğraf 8 Çorlu Çevre Yolu

Fotoğraf 9: Salih Omurtak Caddesi 1

Fotoğraf 10: Salih Omurtak Caddesi 2

Fotoğraf 11: Atatürk Bulvarı

Fotoğraf 12: Çorlu Otogarı

Fotoğraf 13: Çorlu Tren Garı

(<http://www.haberler.com/corlu-istanbul-tren-seferleri-hafta-3-gun-3776932-haberi/> Erişim Tarihi: 04 Temmuz 2013).

Fotoğraf 14 Çorlu Organize Deri Sanayi

(http://www.corluderiosb.org.tr/default.asp?page=gallerydetails&gallery_id=4 Erişim Tarihi 16 Mayıs 2013)

Fotoğraf 15: Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi

(<http://www.asb.com.tr/> Erişim Tarihi: 26 Mayıs 2013).